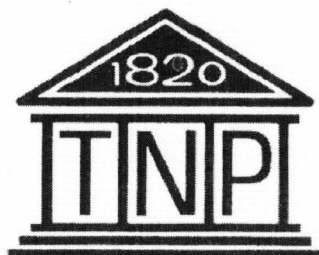

TOWARZYSTWO NAUKOWE PŁOCKIE BIBLIOTEKA IM. ZIELIŃSKICH

**PRAWA REPRODUKCJI ZASTRZEŻONE
COPYRIGHT RESERVED**

Ums

**Statuta prouincialia toti pro
uincie Bneznensi, valentia auctoritate apostolica
edita vt clare patet ex bullis summoꝝ pontificum
hic insertis.**

Flam * 15035

BIBLIOTEKA
G. ZIELIŃSKIEGO
w. SKĘPEM

2

In nomine sancte et in
diuine trinitatis amen. Ad perpetuam
rei memoriam. Quia mater ecclesia ple-
rumque nonnulla rationabiliter ordinat et
consulte que suadente subiectorum uti-
litate postmodum consultius et rationabi-
lius reuocat aliquando addit interpretat et minuit
corrigit et quandoque in melius et commutat. Hinc est
quod nos Nicolaus dei gratia sancte Genezneus, eccle-
sie Archiepiscopus et primas in parte sollicitudi-
nis licet immeriti domino disponente vocati assidua
meditatione urgemur et cura nostris humeris im-
posita augimur supra modum, ut iuxta dispensationem
officij nobis crediti vnicuique coepiscopis nostris ce-
terisque prelatibus tam religiosis quam secularibus provin-
cie nostre Genezneus, qui utique per eandem nostram pro-
uinciam suscepti regiminis et cure pastoralis onera
nobiscum ferunt et efficaciter prouidentur subditorum
utilitati consulere deberemus et saluti. Consideratis
itaque diuersa statuta provincialia per venerabiles
patres sancte memorie predecessores nostros
Archiepiscopos Genezneus, et aliquos sedis apo-
stolice legatos edita in multis et diuersis volumi-
nibus seu libellis dispersa ita ut propter eorum dispen-
diosam multipliciter an statuta essent provincialia
aut statutorum hinc inde vnum haberent verisimiliter po-
terat dubitari et aliqua ex eis erant penalia et etiam
non nimium onerosa ex quo procedebat negligentia et
clerus noster in spiritualibus exinde plurima subi-
bat detrimenta et incommoda parientia periculum ani-
marum. Hos iugi meditatione reuoluimus in ar-
mario cordis nostri qualiter ex officij nostri debito

h̄mōi incōmodis ⁊ animarū piculis deo pp̄itio oc/
currere valeamus. Auctoritate iḡif apostolica no
bis in hac parte cōcessa captato tpe sinodū prouin
ciales in r̄uelun Op̄ido nostre diocesis statuimus
celebrandā in qua reuerēdis patribus dñis Alber
to craconieñ, Jacobo ploceñ, Andrea poznanieñ
et Nicolao r̄viluneñ, ep̄iscopis et capitulis ip̄soꝝ
ac nuncijs et procurato, Reuerēdissimū patrē dño
rum Quartislaueñ, ⁊ Johānis lubuceneñ, ep̄isco
porū multisq̄ alijs prelatis tam religiosis q̄ secu
laribus ⁊ clero nostre prouincie ī spiritus sancto cō
gregatis. Inuocata prius spiritus sancti gratia lit
teras apostolicas tenoris infrascripti super mode
randū corrigendū et formandū h̄mōi statutis tam
per Johannē vicesimūtertium tūc in sua obedientia
nominatū q̄ per sanctissimū in xp̄o patrē dominū
nostrū dominū Martinū diuina prouidētia papaz
quintū modernū nobis gratiose cōcessis in medio
sinodi legi solēniter fecimus ⁊ publicari. Quibus
lectis et publicatis h̄mōi statuta cū dictis reueren
dis patribus dñis coep̄iscopis ⁊ ceterisq̄ prelatis
examinauimus. Et quia propter h̄mōi dispendio
sam ip̄soꝝ multiplicatē ea tūc cōmode examina
re et moderare nō potuimus eandē sinodū vsq̄ ad
octauā beate Marie virginis p̄tinuauimus ī Ka
lis op̄ido nostre diocesis cōsumandā, vbi tunc di
ctis statutis diligenter visis recensitis ⁊ examina
tis de cōcilio et assensu dictoꝝ reuerēñ, patrū coe
p̄iscopozū nostrozū alioꝝq̄ prelatoꝝ et cleri rese
catis superfluis sub certis et cōsuetis titulis duxi
mus redigenda quedā etiā per nōnullas ordinati
ones pro loci et t̄pis qualitate statuēdo volentes

vt vniuersi qui nobis sine dioecesana siue metropo-
 litana auctoritate subesse censentur hoc tm̄ libello
 pro statutis prouincialibus in futurū vtantur. In-
 hibemus districtius ne quis inantea statutis hm̄i
 presumat in iudicio vl̄ extra vti cartulis libris seu
 quaternis, qui fide carere decernimus in hac parte
 hoc sacro concilio prouinciali approbante.

Tenoꝝ vero litterarum apo-

stolicarū de quibus fit mentio. Et primo dñi Jo-
 hannis pape depositi sequitur ⁊ est talis.

Johannes episcopus seruus seruorū dei. Vene-
 rabili fratri Nicolao archiepiscopo Snezneñ, salu-
 tem ⁊ apostolicā benedictionē ad statū ecclesiarū
 locorū ⁊ personarū ecclesiasticarū omniū salubris
 dirigendū iuxta pastoralis officij debitū curis vigi-
 libus intendentes ad eorū correctionē ⁊ reformati-
 onē, cum a nobis requirit̄ seu alias expedire cōspi-
 cimur libenter adhibemus sollicitudis nostre par-
 tes. Exhibita siquidē nobis nuper p̄ parte tua peti-
 tio continebat, quod licet olim in puincia Snezn̄,
 per nōnullos de latere ⁊ alios apostolice sedis le-
 gatos ac nuncios quedā statuta puincialia pro in-
 cremento ⁊ salubri statu ecclesiarū ⁊ cleri in illis p̄-
 tibus edita ⁊ ex tūc vt asseritur per spaciū alicuius
 temporis obseruata fuissent illa tamē successu tem-
 poris per dissuetudinē neglecta ⁊ abrogata fuerint
 ⁊ licet illa tunc forsan ecclesijs ⁊ clero predictis iu-
 rta cursum illoꝝ temporū vtilia esse viderentur, ta-
 men modernis tēporibus rebus alias illic disposi-
 tis seu imutatis quia nimis sunt penalia ⁊ etiā nō
 mediocriter onerosa ex quo hm̄i processit ⁊ proce-

dit negligentia et propterea ecclesie et clerus prefa-
ti in spiritualibus plurima subierint hactenus et
subeant detrimēta. Quare pro parte tua nobis fu-
it humiliter supplicatus vt in premissis salubriter
prouidere de benignitate apostolica dignaremur.
Nos igitur quorum interest tuuz laudabile propo-
situm in hac parte plurimū in domino cōmendā-
tes ac cupientes prouincie ecclesiarum et cleri pre-
fatorum saluti et tranquillitati eorūq; felici statui
fauorabiliter prouidere fraternitati tue auctorita-
te nostra conuocandi hac vice duntaxat omnes et
singulos suffraganeos tue metropolis Benezneñ,
et alios prelatos, necnō etiam aliquos probos vi-
ros in sacra theologia et iure canonico eruditos et
alias personas ad hoc vtilēs in eadem prouincia
constitutos de quibus tibi videbit cū quorum aut
sanioris partis eorum assistentiuz consilio et assen-
su predictis statutis diligenter recensitis et exami-
natis illa ex ipsis etiaz si auctoritate apostolica fu-
erint confirmata que correctionis modificationis
declarationis et reformationis officio noueris in-
digere pro felici conseruatione et augmento eccle-
siarum et cleri predictorum corrigendi moderan-
di declarandi reformandi iminutādi et supplendi
necnon etiam noua si expediat edendi statuendi
et ordinandi ac omnia et singula faciendi et ordi-
nandi in premissis. Et circa ea necessaria seu quo-
modolibet oportuna. Contradictores quoq; per
censuram ecclesiasticam et alia oportuna iuris re-
media appellatione postposita compescendi ple-
nam et liberam tenore presentium concedimus fa-
cultatem. Volentes nihilominus et eadem aucto-

4

ritate decernentes quod ea que cum huiusmodi as-
sistentibus consilio et assensu suffraganeorum pre-
latorum et aliorum prefatorum provide ac ratio-
nabiliter egeris statueris vel etiam ordinaueris in
hac parte illam firmitatem idemque robur obtine-
ant in omnibus et per omnia ac si per legatum pre-
fate sedis a latere si quis in illis partibus deputa-
tus existeret in ipsa puincia soleniter edita et pub-
licata fuissent, quodque tu et successores tui archiepi-
scopi Benezne, et quilibet eorundem suffraganeo-
rum et ipsorum successores videlicet singuli episco-
pi dicte prouincie qui erunt pro tempore per nos
vel alium seu alios in nostris ciuitatibus et dio-
cesibus, ipsorum que correreris moderaueris declara-
ueris reformaueris ac illorum etiam que forsan de
nouo statueris iuxta modum predictum libere exe-
qui possitis et etiam debeatis prout ratio dictaue-
rit et fieri poterit de consuetudine vel de iure, non
obstantibus si aliquibus comuniter vel diuisim a
sede predicta sit indultum quod interdici suspen-
di vel excommunicari non possint per litteras apo-
stolicas non facientes plenam et expressam ac de
verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentio-
nem.

Datum Rome apud sanctum Petrum nono
kalendas septembris pontificatus nostri Anno
tertio.

Item tenor alterius bulle
sanctissimi domini nostri dñi Martini pape quin-
ti moderni sequitur in hec verba.

Martinus episcopus ser-

uus seruatorum dei, Venerabili fratri Nicolao archiepis-
copo Benezensi, salutem et apostolicam benedi-
ctionem, Ad ea ex apostolice seruitutis nobis in-
iuncto officio desuper per que ecclesie laudabiliter
regi valeant in diuinis et clero onerosa non existant
libenter intendimus easque fauoribus prosequimur
opportunitis dudum siquidem pro parte tua, Bal-
thassari qui tunc Johannes, xxij, in sua obediencia
nominabatur et de qua ciuitas et diocesis, ac prouin-
cia Benezensi, existebat exposito quod licet olim in
dicta prouincia per nonnullos de latere et alios apo-
stolice sedis legatos ac nuncios quedam statuta prouin-
cialia pro incremento et salubri statu ecclesia-
rum, et cleri in illis partibus edita et ex tunc ut as-
sererebatur per spacium alicuius temporis obserua-
ta fuissent illa tamen successu temporis per dissi-
tudinem neglecta et abrogata fuerunt et licet illa tunc
forsan ecclesijs et clero predictis iuxta cursum illo-
rum temporum utilia viderentur, tamen modernis
temporibus rebus alias ibi dispositis seu imutatis
quia nimis erant penalia et etiam non mediocriter one-
rosa ex quo processerat et procedebat huiusmodi ne-
gligentia et propterea clerus prefati in spirituali-
bus plurima subierant prout adhuc subiebant de-
trumenta, dictus Balthassar tunc Johannes, xxij,
ut premittitur nuncupatus per suas litteras tibi au-
toritate sua conuocandi ea vice dumtaxat omnes et
singulos suffraganeos tue prouincie Benezensi, et
alios prelatos necnon aliquos probos viros in the-
ologia vel canonico iure eruditos et alias personas

ad hoc vtilis in eadem prouincia constitutas de quibus tibi videretur cum quorū aut sanioris partis eorundem assistentium consilio et assensu predictis statutis diligenter recensitis et examinatis illa ex eis etiam si auctoritate apostolica fuissent confirmata que correctionis modificationis declarationis et reformationis officio nosceres indigere p felici conseruatione et augmento ecclesiaruz et cleri predictorum corrigendi moderandi reformandi imutandi et supplendi necnō etiam noua si expediret edendi statuendi et ordinādi ac omnia et singula faciendi et ordinandi in premissis et circa ea necessaria seu quomodolibet oportuna. Et tradictores quoq; per censuram ecclesiasticam et alia oportuna iuris remedia. Appellatione postposita cōpescendi per suas litteras concesserat facultatē. ac voluerat et eadem auctoritate decreuerat quod ea que tu cum huiusmodi assistentiuz consilio et assensu suffraganeorum prelatorum et aliorum prefatorum prouide ac ratiōabiliter ageres statueres et etiam ordinares in ea parte illam firmitatez idēq; robur obtinerent in omnibus et per omnia ac si per legatū prefate sedis a latere si quis in illis partibus deputatus existeret in ipsa prouincia solēniter edita et publicata fuissent quodq; tu et tui successores Benezneñ. archiepiscopi et quilibet eorundem suffraganeorum et ipsorum successores videlicet episcopi dicte prouincie qui essent pro tempore per se vel alium seu alios in suis ciuitatibus et dioceß. q tu corrigeres moderares dclarares reformares ac etiam illorum que forsan de nouo statueres iuxta moduz predictum libere exequi possent ac possent

et deberent prout ratio dictaret et etiam fieri posset de consuetudine vel de iure et prout in dictis litteris plenius continetur. Cum autem sicut exhibita nobis nuper pro parte petitio continebat, tu in huiusmodi tibi concessis facultatis et litterarum executione prefati Balthassaris tunc Johannis, xxiiij, nuncupati qui per generale concilium Constantienſe, a iure quod se habere dicebat in papatu depositus extitit obedientia durante predicta minime processeris dubitesque ad huiusmodi executiones procedere non posse, apostolica super hoc per te licentia non obtenta. Pro parte tua nobis fuit humiliter supplicatum ut providere tibi super hoc de benignitate apostolica dignaremur. Nos igitur ecclesiarum et cleri predictorum utilitatem et commodum affectantes huiusmodi supplicationibus inclinati ut ad huiusmodi facultatis et litterarum iuxta ipsam serie[m] et tenorem procedere, etiam tu et tui successores ac episcopi prefati ea que per te circa premissa correctam moderata declarata reformata et de nouo statuta fuerint exequi iuxta eorundem litterarum serie[m] et tenorem libere et licite valeatis tibi et eisdem successoribus ac episcopis licentiam elargimur, non obstantibus omnibus que dictus Balthassar tunc Johannes vicesimustertius in prefatis litteris non obstare noluit ac alijs contrarijs quibuscumque. Nulli ergo hominum liceat hanc paginam nostre concessionis infringere vel ei ausu temerario contraire. Siquis autem hec attemptare presumpserit indignationem omnipotentis dei et beatorum Petri et Pauli apostolorum eius se noverit incursum.

Datum Constantie septimo idus Januarij, po

tificatus nostri. Anno primo.

In primis statuimus q̄ in fide sancte trinitatis et incarnationis sacerdotes populum tam maiore q̄ minore debeant instruere diligenter. De trinitate autē ad minus docere tenentur expresse q̄ pater et filius et spiritus sanctus tres sunt persone et vnus deus et vna persona nō est alia, et cum fides nō subiaceat rationi nō est querendum nec per laicos disputanduz de his que ad fidē pertinent quomodo vel quare sed simpliciter credendum in articulis fidei diuinitatem et humanitatē domini nostri Ihesu christi p̄cernentibus q̄ credit tenet et docet sancta romana ecclesia mater nostra et qd̄ omnes p̄sbiteri et signanter curati articulos fidei principales sciant et doceant explicite et distincte, put i simbolo apostolorum continentur.

Quum celebratio missarum et potestas clauium ligandi et soluendi nō ex vita et merito sed ex officio dependeat sacerdotū, Ideo statuimus vt si aliquis laicus vel clericus vtriusq̄ sexus cuiuscunq̄ dignitatis religionis vel status existat ausus sit p̄sumptione damnabili publice predicare vel occulte docere credere v̄l tenere pertinaciter quod sacerdos in mortali peccato existens nō possit conficere corpus christi seu sic ligatus non possit soluere vel ligare suos subditos a peccatis, pro heretico et incredulo habeatur, quem errorem huius sacri concilij approbatione damnamus et damnatum dudum nunciamus anathematizamus et penitus reprobamus.

Dānamus insup anathematizamus ⁊ reprobamus oēs articulos Johānis ⁊ vylkelff ⁊ Jo, hīs ⁊

sequatium eorunde et presertim errorem illorum qui eadem presumptione damnabili audent publice predicare vel occulte docere vel tenere quod de necessitate salutis laici sint communicandi sub utraque specie scilicet panis et vini qui error per decretum sacri concilii Constantien. est damnatus quod sequitur in hec verba.

In nomine sancte et indiuidue trinitatis patris et filii et spiritus sancti amen. Cum in nonnullis partibus quidam temerarie asserere presumant populum christianum debere sacre eucharistie sacramentum sub utraque panis et vini specie suscipere, et non solum sub specie panis sed etiam sub specie vini populum laicum passim communicant etiam post cenam vel alias non ieiunium et communicandum esse pertinaciter asserunt contra laudabilem ecclesie consuetudinem rationabiliter approbatam quam tanquam sacrilegam danabiliter reprobare conantur. Hinc est quod hoc presens sacrum Constantien. generale concilium in spiritu sancto legitime congregatum aduersus hunc errorem salutem fidelium proderi satagens matura plurimum doctorum tam diuini quam humani iuris deliberatione prehabita declarat decernit et diffinit. Quod licet christus post cenam instituerit et suis apostolis ministrauerit sub utraque specie panis et vini hoc venerabile sacramentum, tamen hoc non obstante sacrorum canonum auctoritas laudabilis et approbata consuetudo ecclesie seruauit et seruat. quod huiusmodi sacramentum non debet confici post cenam neque a fidelibus recipi non ieiunis nisi in casu infirmitatis vel alterius necessitatis a iure vel ab ecclesia concessio vel admissio. Et sic hec consuetudo ad vitandum aliqua pericula et scandala est rationabiliter introducta.

Et licet in primitiua ecclesia hmoi sacramentū re/
 ciperetur a fidelibus sub vtraqꝫ specie, postea de/
 cretum fuit vt a ꝑficientibus sub vtraqꝫ specie et a
 laicis tantūmodo sub specie panis suscipiat. Cuz
 firmissime credendū sit ⁊ nullatenus dubitandū in/
 tegrum xpi corpus ⁊ sanguinē taz sub specie panis
 qꝫ sub specie vini veraciter ꝑtineri, vnde cuz hmoi
 cōsuetudo ab ecclesia ⁊ sanctis patribus rōnabili/
 ter introducta ⁊ diutissime obseruata sit habenda ꝑ
 lege quā nō licet reprobare aut sine ecclesie aucto/
 ritate ꝑo libito innouare. Quapropter ꝑ hanc cō/
 suetudinē aut legem obseruare sit sacrilegū aut illi/
 citum censi debz erroneuz ⁊ ꝑtinaciter asserentes
 oppositum ꝑmissorū tanqꝫ heretici arcendi sunt
 ⁊ grauitꝛ puniendi per diocesanos locorū seu offi/
 ciales eorū. Aut inquisitores heretice ꝑauitatis ī
 regnis seu ꝑrouincijs in quibus contra hoc decre/
 tum aliquod forsan fuerit attemptatū aut ꝑresum/
 ptum iuxta canonicas et legitimas sanctiones in
 fauorē catholice fidei contra hereticos ⁊ eorꝫ fauto/
 res salubriter adinuentas. Datū constantie die sei/
 xta mensis Iulij, Anno dñi, M, cccc, quitodecimo.

De constitutionibus

Statuimus vt presens libellus nostrarū consti/
 tutionū ꝑrouincialiu i singulis ecclesijs cathedra/
 libus sub sigillo nostro ac deinde in alijs ecclesijs
 collegiatis infra tempus sex mensiu a publicatio/
 ne presentiu cōputandas sub sigillis ordinarioꝝ
 sine excusatione qualibet habeatur conscriptus in
 choro vel in alio loco cōpetenti iaceat sic vt possit
 patere cuilibet legere seu videre volenti accessus.

Quicumq; autē p̄stitutiones nostras presentes de locis predictis auferre v̄l asportare seu aliquid in eis delere addere radere v̄l mutare presumpserint propria temeritate et de hoc constare poterit vltra diuinā indignationē quā incurrant tanq̄ falsarij p̄ locorum diocefanos puniantur.

De consuetudine

Ecclesia Bnezneñ. ex antiqua et rationabili cōsuetudine obtinuisse dinoscitur q̄ causas ad eam p̄ appellationē delatas subditis suffraganeorū suorū cōmittere valeat et cōpellere, iurisdictionē hmōi suscipere detractantes que ex his causis noscitur in/ troducta. Primo vt vitetur circuitus cū p̄ dioceſ. metropolitanus eos ad id possit cōpellere. Secūdo vt propter locorū distantia parcatur partiū laboribus et cōpensis, quia si nō reciperent delegationes hmōi, cogerentur partes cū dispendio apud sedes metropolitanā litigare huius sacri approbatione concilij. Statuimus antiquā consuetudinē declarātes vt sedes Bnezneñ. causas hmōi subditis suffraganeorū suorū valeat delegare et anī aduerture in rebelles.

Hic statuto addicimus et obseruatū de consuetudine declaramus ex causis premissis. Idez in citationibus et alijs processibus causarū hmōi apud sedē ipsaz inantea ventilandis ac oīa decernimus et precipimus obseruandum.

Consuetudines q̄ grauamē ecclesijs inducere dinoscunt inualidas decernimus locorū ordinaz vt in oēm euentū eis resistent firmiter iniungētes. Illā autē p̄suetudinē in qua ille q̄ i foro publico v̄l

alibi corā multis aliquid ppetrauerit delictū et ta-
men admittat ad iurandū contra publicā veritates
quia delictū illud nō fecit, penitus reprobamus s;
testes idonei admittant potius ptra ipsum p quos
possit affirmata veritas legitime cōprobari.

De electione

Lū in ecclesijs prelatorū seu canonicorū electio
vl' bonorū alienatio seu obligatio aut alia ardua ne-
gocia ecclesie iminēt faciēda ad talia absentes ca-
nonici sūt vocādi. Alioqn ipīs instātibus p supio-
rē cassabit, qđ i eorū absentia p pntes fuerit attēpta
tum nisi cōsuetudo habeat eos ad talia nō vocari
vel absentes sint extra puinciā cōstituti.

Excōicauimus oēs i quacūq; dignitate psonatu vl'
officio pstitutos necnō seculares et regulares cano-
nicos et monachos q in electōibus aut alijs suarū
ecciaz seu mōasteriorū negocijs, pseqndis pspiratō-
nes pmiatōes seu alias colligatōes illicitas qual-
cūq; fecerit eis districtius inuigētes vt ipi vtilitatē
et pfectū eccliaz et mōasteriorū suorū solū deū hntes p
oculis recta pscia et mēte libera satagāt pcurare.

Itē statuimus q p practica et forma gentilis electio-
nis infrascripte in oibus et p oia obseruent quā au-
ctoritate huius sacri cōcilij innouamus.

Sciendū est q volentibus ecclesias vacātes or-
diare qđ altero d' tribus modis ipīs vacātibus pui-
detur. Aut em̄ ordineť vacans ecclia p pmissione;
Aut p electionē. Aut p postulationē solēnē puisio
priet ad supiorem in qua nō est necessaria forma.
Concilij electio aut et postulatio ad inferiores in
qbus forma cōcilij generalis necessario ē seruāda;

Forma autē concilij triplex est, scz forma scrutiniij, cōpromissi, et inspirationis, vel quasi scđm alterā istarum quicumq; vult eligere vel solenniter postulare in ecclesijs cathedralibus, regularibus, et collegiatis debz de necessitate procedere. Per formā autē scrutiniij proceditur modo subscripto. Ecclesia enī pastoris regimine destituta capitulū siue canonici presentes statuent terminū ad electionē celebrandā de quo fiat publicū instrumentuz in quo narrabitur quod die tali tedente vel transato vel defuncto tali prelato talis ecclesia eiusq; corpore ecclesiastice tradito sepulture. Capitulum siue canonici qui tunc presentes erant cōuenientes tales terminū cū continuatione dierum sequentiū ad electionem celebrandā vnanimiter statuerūt, qui terminus erit competēs quod infra illū absentes qui vocandi sunt citati p̄mode venire possint, consideratis locorū distātijs et personarū et temporis qualitate nō tamē nimis longuz, quia in electione mora est periculosa, et si vocandus scitur vbi personaliter residet personaliter est vocandus. Si vero nesciatur vocetur in loco vbi morari consuevit p̄ edictum publicū. Locatio autē fiet sub hac forma, **B**repositus et capitulū Stregunē, ecclie tali canonico Strigonieñ, coloce morāti. Salutē i dño discretiōi v̄re significamus q̄ bone memorie, R. quōdam archiepiscopus noster die tali fuit viam vniuerse carnis ingressus et corpus eius cum reuerentia debita ecclesiastice traditū sepulture. Ne igitur ecclesia nostra propter diutinā vacationē grauem patiatur in spiritualibus et temporalibus lesionē diem talem cū continuatione dierum sequentium

ad tractandū de electione futuri pontificis ⁊ ad electionē celebrādā durimus statuēdū. Quocirca vos requirimus ⁊ pemptorie citamus quatenus die ipsa nobiscū puenire curetis. Alioqn nos extūc ad eaz pcedere curabimus vři absentia nō obstante, qđ si forte iusto ipedimēto detēti venire nequeritis, ⁊ velit alicui de canonicis pmittere vices vestras, ad nos vřam spēalez lřam ⁊ idoneū nunciū transmittatis, qđ iuxta statutū concilij general' de ipso ipedimēto faciet plenā fidē, datū ꝛc. Hęc autē lře erunt apte de pñtatōe iparū fiat publicū instrumētuz ne possit maliciose negari citatio put aliqđ iā fecerūt. Debēt autē puenire in ecclia vel ī capitulo si pñt vel in alio loco idoneo si ibi pmode puenire nō pñt, s; vbi ex causa solitus locus mutat ⁊ locus ⁊ cā in citatōe inserant. Quibus autē in loco statuto simul puenientibus diligēter deliberēt an p viā scrutinij aut p viā pmissi pcedere velint. Si ergo viā eligāt scrutinij de electōe hmōi fiat publicū instrumētū in quo p̄tineat qualiter diligēti deliberatōe habita placuit oibus ⁊ singul', ⁊ p̄corditer oēs p̄senserūt p viam scrutinij pcedere. Quo facto sic pcedēt. Eligantur ei ex ipso collegio ⁊ nō aliū de tres fidedigni vř plures vel pauciores, s; sit melius q̄ tres tm̄ iuxta cōciliū generale, de qua etiā electōe fiat publicū instrumētū q̄bus deē potestas p idē publicū instrumētū vel scripturā alias autenticā examinādi vota sua ⁊ alioꝝ nullo obinisso secreto ⁊ sigillatim in scriptis ea redigēdi, ⁊ redacta mox in p̄muni publicādi, vt sciant qui in quē p̄senserint, ⁊ meriti ad meritū ⁊ zeli ad zelum ⁊ numeri ad numez collatōez faciēdi ⁊ collatōe p eos habita diligēti electōez faciēdi ⁊ euz

eligēdi i quē inuenerit oēs vel maiorē ⁊ saniorē ptē
capituli ꝑsensisse, ita qđ vnus eoz scrutatoꝝ de cō
sensu ⁊ volūtate alioꝝ duoꝝ vice sua ⁊ collegaz et
alioꝝ oīm q̄ in eius ꝑsenserint electōez ꝑnunciet in
scriptis ⁊ solēniter celebret ⁊ alia faciet, put cōꝑro/
mittētibus placuerit huic āt instrumēto sup ptāte
tradita ꝑfecti oēs se sic subscribant. Ego talis ꝑdi
ctis interfui ⁊ ꝑsensi ⁊ predictā ptātez eis ꝑtuli. Et
postea sigilla oīm et ēt capituli apponāf, hoc facto
isti tres trahūt se ad ptē, ⁊ primo scrutabunt voces
eoz ita qđ duo scrutent tertiū. Post hoc seriatim ⁊
singulariter vocabūt quēlibet de caplo solū ꝑ se et
primo illū q̄ hz in electōe primā vocē de ꝑsuetudie
⁊ dicēt ei secreto exēplo danielis, frater i electōe ꝑ/
senti habeas deū ꝑ oculis cuius nunc cā tractaf nō
te decipiat odiū fauor vl' amor nō pecunia q̄ huma
nos solēt puertere sensus nō lucro tu oꝑspicias sed
utilitati cōi. Nō adiuramus te ꝑ deū viuū ⁊ in Xtū/
te spūssci ⁊ sub piculo aie tue qđ ꝑsentias i eū ⁊ eū no
mies quē ex voto credis vtiliorē ⁊ meliorē eccliez ꝑ
quē iura ecclie ꝑnt melius defensari, ⁊ tūc ille dicat
⁊ ego credo. Nō, meliorē ⁊ vtiliorē ⁊ in eū ꝑsentio et
eū nomio eligēdū in ep̄m ⁊ pastore, et tā interroga/
tio ⁊ adiuratio quā r̄nsio redigant in scriptis et hec
per tabellionē clericū vel si nō possit h̄ri thabellio
duo ex eis hoc scribāt. Cōpleto scrutinio ipi scruta
tores mox, i. nullo actu cōtrario intermedio redi/
būt ad caplm ⁊ ipi vnus eoz de alioꝝ mādato vo
ta sil in cōi publicabūt ⁊ ꝑnte caplo dicēt, Hos exa
minauimus vota v̄ra ⁊ singuloꝝ secreto ⁊ sigillatī
placet vobis qđ ea publicemus. ⁊ illi dicēt placet
⁊ publicabūt sic, i. publice legēt, ⁊ qđ secrete actū ē

10
ab oibus sciat. Publicatōe aut facta collatio nume-
ri ad numerū zeli ad zelū et meriti ad meritū fiet per
īpos scrutatores sic. Si vota canonicorū diuisa fue-
rint in plures surgēt ī medio capli et publicatis vo-
tis incipiēt a capite et legēt sic. a. b. et c. et senserūt in
p. Itē ex alia pte legēt. d. e. et f. et senserūt in. m. et sic
publicabūt dicētes nos iuenimus maiorē numerū
et sensisse i. p. Itā cū sint ī vniuerso quadraginta ca-
nonici viginti quōq; et senserūt in ipz. p. et quādecim in
m. Itē iuenimus meliorē zelū ex pte eligētū. p. et
ex pte eligentiū. m. Itā illi elegerunt bonū et utilē
viz. istis autē caro et sanguis reuelauit suūz cōsan-
guineum eligendi. Itē iuenimus. p. et maioris es-
se meriti quia litteratior prouidētior honestior san-
ctior melior et potentior ad iura ecclesie conseruan-
da et m. Ubi autē vnus solus est in scrutinio no-
minatus nō habet locū collatio numeri ad nume-
rum vel meriti ad meritum vel zeli ad zelum fiet ta-
men tunc collatio talis per eum quā maior est vel per
scrutatores. vtrū scz nominatus sit de legitimo ma-
trimonio natus cōpetentis scientie sufficientis eta-
tis et in sacris ordinibus et institutus. et si ista concu-
rāt procedatur ad electionē et duo ex scrutatoribus
quibus data est a capitulo potestas eligendi tribu-
ant potestatem tertio electionem pronounciandi et
publicandi nomine suo et omnium consententiūz
quia vnus debet eligere et in continenti electio et
pronunciatio fiet primo in capitulo in hac forma.
In noīe patris et filij et spūs sancti amē. Anno mēse
et die talibus. Ego talis vnus de scrutatoribus a ta-
li nostro capitulo nominatis et electis ad faciendū
scrutinū et electionē futuri pontificis scdm formas

superius preterita, ipsa seruata in omnibus de voluntate consensu et mandato collegarum meorum ac ex parte mihi et ipsis tradita inuocata spiritus sancti gratia ad honorem dei et gloriosissime matris eius et talis sancti nostri patroni et omnium sanctorum. **¶** In qua collatio facta est repimus omnes vel maiorem et saniorum partem nostri capituli in scrutinio consensisse in nostrum et ecclesie nostre episcopum eligo et pastorem eandemque electorum in his scriptis pronuncio. **¶** Post hoc pulsent campanam et populus congregetur et populo congregato per alterum ex electoribus ad hoc per capitulum deputatum publice electio in coram, id est coram clero et populo et ceteretur. **¶** De deum laudamus solenniter et electus si presens est de portis ante altare et intronizetur, forma autem publicationis huiusmodi erit. **¶** Recitetur totus processus sicut iam in forma pronuntiationis dictum est, et ultimo sic addiciet, quam electionem vobis denuncio et in presens omnia dico solenniter publicandum. **¶** Igitur celebrata et publicata electione decretum electionis fiat sic. **S**acratissimo ac beatissimo patri et domino suo domino, **E**t diuina providentia sacrosancte romane ac vniuersale ecclesie summo pontifici. **¶** **¶** Prepositus et capitulum ecclesie Strigoniensis, eius humiles fideles ac deuoti filii pedum oscula beatorum sacris canonibus nouimus esse cautum quod ultra tres menses vacare non debeant ecclesie cathedrales ne propter defectum pastoris dominicum gregem lupus rapax inuadat, ac viduata ecclesia in suis facultatibus graue dispendium patiat. **¶** **E**t propter bone memorie, **B**eati archiepiscopi nostro anno mense et die talibus sicut deo placuit viam vniuersae carnis ingresso ipsius corpe ut moris est cum reuerentia ecclesiastice tradito sepulture, nos tales qui tunc presentes eramus conuenientes in unum ad electorum futuri pontificis nostri canonice celebranda tale finimus

cū p̄tinuatōe dieꝝ seq̄ntiū duximus statuēdū. Cita
tis igif̄ interiz̄ ⁊ tunc p̄ntibus oībus q̄ electōi cele/
brāde debuerūt ⁊ voluerūt ⁊ potuerūt p̄mode inter
esse in ecclia nos recepimus de electōe futuri p̄ōti/
ficis tractaturi. Sane post diuersos tractatus iter
nos habitos ⁊ noīatōes diuersaz̄ p̄sonaz̄ simplices
ac discussiones ⁊ inq̄sitōes mltiplices. Tandē pla/
cuit nobis vniuersis ⁊ singul̄ p̄ viā scrutiniū n̄re ec/
clesie p̄uidere. Et eligētes tres sc̄z. b. c. ⁊. d. de n̄ro
collegio fidedignos dedimus eis plenariā p̄tātez
vt secreta ⁊ sigillatiz̄ vota cunctoz̄ primo tñ sua et
postea n̄ra diligēter inq̄rerēt. ⁊ ea in scriptis redige
rēt ⁊ in scriptis redacta mox in cōi eadē publicarēt
⁊ tā numeri ad numez̄ ⁊ zeli ad zelū q̄ meriti ad me
ritū p̄ eos collatōe hita diligēti illū eligerēt i quē in
ueniēt oēs vl̄ maiorē ⁊ seniorē p̄tē n̄ri collegij p̄sen/
sisse. ita q̄ vnus de p̄sensu ⁊ volūtate alioꝝ duoz̄
scrutatoꝝ vice sua ⁊ collegaz̄ ⁊ alioꝝ oīm electōez̄
eandē p̄nunciaret i scriptis et solēniter celebraret.
Qui secedētes i p̄tē primo vota sua ita q̄ duo scru/
tabant̄ tertiū. Sc̄do tres sil̄ vota oīm alioꝝ sicut no
bis postea retulerūt secreta ⁊ sigillatiz̄ diligēter inq̄
siuerūt. ⁊ i scriptis redacta mox i cōi publicauerūt
⁊ in n̄ra p̄ntia p̄ eosdē sc̄oz̄ formā eis datā tā nume
ri ad numez̄ ⁊ zeli ad zelū q̄ meriti ad meritū colla
tione hita diligēti. tal̄ vnus ex scrutatoribus añ̄ di/
ctis de voluntate ⁊ p̄sensu ⁊ mandato alioꝝ talē in
quē reptū fuit oēs vl̄ maiorē p̄tē ⁊ saniorē n̄ri colle/
gij seu capituli in scrutinio p̄sensisse vice sua ⁊ col/
legaz̄ oīm alioꝝ i his p̄sentiētū. Inuocata sp̄ssan
cti gr̄a in nostruz̄ ⁊ ecclie n̄re elegit ep̄m ⁊ pastorē vi
rū vtiq̄ plene et mature etatis vtpote q̄ tricesimus

annum sue etatis exegit . de legitimo matrimonio
procreatum ⁊ in sacris ordinibus constitutū vita ⁊
moribus ⁊ litterarū scientiāz cōmendādū. ⁊ in spi
ritualibus ⁊ tēporalibus circūspectū ⁊ electionem
pronunciāuit in scriptis et publicauit hoc modo.
In nomie patris ⁊ filij ⁊ spiritussancti amē. Anno
mense ⁊ die talibus. Ego talis vnus de scrutatori
bus a dicto nostro capitulo noiatis ⁊ electis ad fa
ciendū scrutiniū de electiōe futuri pontificis scdm
formā supius p̄araratam ip̄a seruata in omnibus de
voluntate ⁊ p̄sensu ⁊ mandato collegarū meorūz ⁊
omniū in his p̄sentientūz ex potestate mihi ⁊ ipsis
tradita. inuocata spiritussancti gratia ad honorem
dei ⁊ gloriosissime virginis matris eius ⁊ talis san
cti in cuius honore ecclia nostra est p̄secrata dñm.
¶ In quē collatione facta repimus om̄es vel ma
iorem ⁊ saniorē p̄tem capituli nr̄i seu collegij quoz
subscriptōes inferius p̄tinent in scrutinio p̄sensisse
in nostrū ⁊ ecclie nr̄e ep̄m eligo ⁊ pastore eādēq̄ ele
ctionē in scriptis p̄nuncio. Dictā vero electōez sic
canonice ⁊ solēniter celebratā ⁊ publicatā in p̄mu
ni om̄es recepimus ⁊ approbauimus. Te deū lau
damus more solito cum cordis iubilo decātando.
Idē vero electus sibi tali die electōe hmōi presen
tata licet ex humilitate se insufficientē ⁊ indignum
asserens se multipliciter excusaret. nobis tñ vehe
menter instantibus timens diuinis dispositōibus
cōtraire. Inuocato diuine pietatis auxilio tali die
dicte electioni cōsensitis nō tam timide q̄ deuote
electionē ip̄az onusq̄ ip̄ositū vt p̄desse valeat susci
piens ⁊ acceptans. Vestre igitur beatitudini duxi
mus vnanimiter supplicandum vt electionē predi

etiam sic canonicè et solènitè celebratam dignemi/
ni confirmare et electo nostro consecratōis munus
fauorabiliter imptiri. Quatenus nobis velut pa/
stor idoneus et toti prouincie preeffe valeat utili/
ter et prodesse nosq; et alij sibi cōmissi sub eius sa/
cro regimine possimus coram deo salubriter mili/
tare. Ad huiusmodi autē confirmationē nr̄o a v̄ra
sanctitate petendā talem et talem nostros tontano
nicos et coelectores instructores et pcuratores or/
dinauimus et constituimus, et ppter hoc eos ad ve
stre sanctitatis pedes durimus destinandos, dan/
tes eis plenam et liberam potestatem petendi con/
firmationem. Et si necesse fuerit prouisionem et iu/
randi in animas nostras si visum fuerit expedire p/
mittentes nos ratum et gratum et firmum perpetuo
habituos quicquid per eos in predictis vel in ali
quo predictorum extiterit procuratum. Ut autem
omnium nostrum vota in predictis omnibus et sin
gulis in hac electione et petitione concordasse no/
scatis, sanitati vestre hoc canonicum decretum mit
timus roboratum proprijs manibus et subscriptū
Ego talis p̄positus Strigen. ecclesie supradictis
omnibus et singulis cōsensu et cōsentio et manu pro
pria signo et subscribo. Ego talis vice talis scribe/
re nescientis de mandato suo subscribo. Notarius
autem in fine dicet. Acta sunt het anno mense die
et loco talibus.

Per viā cōpromissi pceditur mō suprascripto
Canonici vaccañ, ecclesie statuunt terminū ad ele/
ctionē celebrandā interiz vocatis oibus absentibz
et in termino cōuenientibus, qui debent volunt et
possunt commode interesse maior de capitulo, vel

alius cui capitulū hoc cōmittit querat a singulis. si placet eis per viā procedere cōpromissi singulo- rum autē cōsensu requisito ⁊ habito tractetur de p/ sona cui cōmittant. deinde singulorū votis super hoc requisitis. ⁊ in vnā personā cui cōmittatur cō- uenientibus. vnus de mādato capituli dicet. Ego vice capituli ⁊ mandato ꝑmitto seu do. a. si ē vnus vel. a. b. c. si in plures cōpromittant potestātē pro- uidendi nostre ecclesie de pastore. Illi in quos cō- ꝑmittetur si plures sunt quia possunt esse duo tres quinqꝫ. ⁊ septem trahant se ad partē et simul delibe- rent potestate recepta. ⁊ conferant de persona eligē- da. ⁊ si concordauerint redeant ad capitulum ⁊ for- ma eis a capitulo tradita in oibus obseruata. vnus eorum electionē pronunciet ⁊ publicet sub hac for- ma. In nomine patris ⁊ filij et spiritus sancti amen. Anno mense ⁊ die talibus. Ego talis de volunta- te ⁊ consensu collegarū meorū in quos vnanimiter cōpromissum fuit a capitulo nostro ⁊ in quos pote- statem prouidendi ecclesie transtulerūt vice mea ⁊ ipsorum omnium aliorum in electione ius haben- tium ⁊ hic presentium ⁊ ex potestate ⁊ autoritate su- pradictis mihi ⁊ alijs meis collegis cōcessis inuo- cata spūs sancti gratia in quem nos. a. b. c. cōpromi- simus supradicti simul ꝑuenimus in nostrū eccle- sie nostre episcopuz eligo ⁊ pastore ⁊ de ipso ꝑuideo dicte ecclesie in pastore ⁊ ipam electionē ⁊ prouiso- nem in scriptis ⁊ solēniter publice in cōmuni. Hec forma seruanda est quando cōpromissarij sunt de collegio prout dicit conciliū. Si vero erunt extra collegium tūc sufficit dicere. Ego talis vnus de cō- promissarijs supradictis de voluntate et consensu

13
iporum vice totius capituli. p. in quez omnes conuenimus eligo siue prouideo i talis ecclesie episcopum et pastorem, et hoc quando totum capitulum concordat. nam vno contradicente non potest per viam commisi procedi. Postmodum vero coram clero et populo publicet electionem sine prouisione et postea fiet decretum ipsius electionis siue prouisionis hoc modo. **A**lmo et beatissimo patri et domino suo domino. **E**t diuina prouidentia sacrosancte romane ac vniuersalis ecclesie summo pontifici. **I**psius prepositus et capitulum Strigoniensem, eius humiles filii et deuoti pedum oscula beatorum. **E**t propter vacationem diutinam ecclesie pastoris solatio destitute in spiritualibus et temporalibus dispedia patiantur conditores canonum de liberatione prouida statuerunt ut ultra tres menses vacare non debeant ecclesie cathedrales. defuncto igitur bone memorie. **R.** archiepiscopo nostro anno mese die talibus sicut deo placuit ipsiusque corpore cum reuerentia tradito ecclesiastice sepulture. **N**os tales canonici Strigoniensem ecclesie qui tunc presentes eramus conuenientes in unum pro electione futuri pontificis celebranda talem terminum cum continuatone dierum sequentium durimus statuendum. **E**t ita igitur in terminum et tunc presentibus omnibus qui electioni celebrande deberunt voluerunt et potuerunt comode interesse in capitulo nos recepimus de electione futuri pontificis tractaturi et post diuersos tractatus inter nos habitos tandem placuit omnibus et singulis per viam commisi nostre ecclesie viduate prouidere. **C**onsiderantes in unum difficulter multitudinem conuenire et sede in paucos spiritum sanioris consilii residere

dedimus plenā et liberā omnis et singuli unanimiter
potestātē, a, b, c. de nostro collegio ut idem vel ma
ior pars ipsorum vice sua et nostra per electiones ca
nonicam vel postulationē concordē ecclesie nostre
supradicte vacanti deum et bonū statū ipsius eccle
sie habentes pre oculis de persona idonea provide
rent omni potestātē et vicem nostrā eis super hoc cō
mittentes ita quod vnus ipsorum de consensu aliorum
cōpromissariorū vel maioris partis ipsorum vice sua
et collegarū et nostra illum in quē omnes ipsi vel ma
ior pars ipsorum cōuenirent eligerent et electionem
in presentia nostra solēniter publicarent qui secedē
tes in partem et spiritus sancti gratiam inuocantes
duote post tractatus varios et diuersos et diuersis
personis inter se habitis ut nobis postmodū retu
lerunt, Tandem in magistrū, *P.* Strigoñ, preposi
tum in sacerdotali ordine constitutū idem vnani
miter conuenerunt virū utiq; plene et mature eta
tis utpote qui tricesimū annū etatis sue exegit et de
legittimo matrimonio procreatū vite et moribus et
litterarum scientia merito cōmendandū in spiritu
alibus et tēporalibus plurimū circūspectum, que
talis scđm formā in cōpromisso apposita in hunc
modum elegit, In nomine dei patris et filij et spiri
tus sancti amen, Anno mense et die talibus, Ego ta
lis vnus de cōpromissarijs supradictis de volun
tate et consensu collegarū meorū iuxta formas com
promissi mihi et eis traditā vice mea et predictorū
meorum collegarū ac omniū de capitulo ex pote
state mihi et predictis collegis ab vniuersis et singu
lis de ipso capitulo tradita et inuocata spiritus san
cti gratia ad honorē dei et gloriosissime *Virginis ma*

14
tris eius et talis sancti nostri patroni et omnium san-
ctorum magistrum. **I**n Strigoneſi, prepositum in quem
nos compromissarii supradicti unanimiter conuen-
imus in nostrum et ecclesie nostre eligo episcopum et pa-
storem et de ipso provideo dicte ecclesie in pastores
eandem electionem seu provisionem in his scriptis pu-
blico et in comuni dictam quoque electionem sic cano-
nice et solemniter celebratam et in comuni
publicatam omnes unanimiter recepimus et appro-
bauimus more solito pulsatis campanis cum cor-
dis iubilo. **T**e deum laudamus solemniter decantando.
Consequenter autem ueniente populo ad pulsa-
tionem campanarum, **R**e de mandato nostro electionem
ipsi populo publicauit. **I**dem uero electus sibi
die tali electione huiusmodi presentata licet se multipli-
citer excusaret tamen nobis uehementer instantibus
inuocato diuine pietatis auxilio die tali dicte electi-
oni consensit. **S**anctitati igitur vestre duximus una-
nimiter supplicandum ut electorum supradictorum sic cano-
nice celebratam dignemini confirmare et de electo nostro pre-
dicto munus consecrationis misericorditer impartiri, quatenus
auctore deo nobis et toti puincie uelut pastor idoneus
ualeat preesse utiliter et predesse. **M**osque et alij sibi com-
missi sub sacro regimine possimus coram deo salubriter
militare. **A**d huiusmodi autem confirmationem nostre a uestra san-
ctitate petendam, **a, z, b,** de nostro caplo nostros procurato-
res et etiam instructores ordinauimus et constituimus
et propter hoc eos ad uestra sanctitatis pedes duximus
destinandos dantes eis plenam et liberam potestatem
petendi confirmationem consecrationem et si ne-
cesse fuerit dispensationem et provisionem et iu-
randi in animas nostras. **S**i uisum fuerit expedire

promittentes nos ratum gratum et firmum perpetuo habituros quicquid per eos in premissis aut aliquo premissorum fuerit procuratum. Ut autem omnium nostrum vota in predictis omnibus et singulis concordasse noueritis, et in hac electione et petitione venire hoc canonicum decretum sanctitati vestre mittimus roboratum proprijs manibus et subscriptum et ad maiorem cautelam sigillo nostri capituli et etiam proprijs sigillatum. Ego talis archidiaconus Strigoneñ, predictis omnibus et singulis consensi consentio et propria manu subscribo.

Per inspirationem fit electio hoc modo. Si dum canonici primum intrant capitulum pro electione celebranda nullo speciali tractatu precedente quasi diuina reuelatione et inspiratione omnes nullo contradicente consenserint in aliquem repente et simul eum eligant et veniant dicentes vna voce eligo. *Ps.* eligo. *Ps.* talis electio dicitur facta per inspirationes ex quo omnes canonici vno ore et vno spiritu eligunt, non est vis siue dicant eligo siue eligimus quia vna est consentienda electio propter vnam voluntatem et tunc formabitur sic decretum Sanctissimo patri et domino suo domino. *L.* diuina prouidentia sacrosancte romane ac vniuersalis ecclesie summo pontifici. *Ps.* Prepositus et capitulum ecclesie Strigoneñ, eius humiles filij et deuoti pedum osculatores ne pro defectu pastoris gregem dominicum lupus rapax inuadat aut in spiritualibus vel temporalibus ecclesia viduata graue dispendium patiat. *L.* conditores canonum deliberatione puida statuerunt ut ultra tres menses vacare non debent ecclesie cathedrales, ea propter bone memorie. *R.* archiepiscopo nostro, anno mense et die talibus sic deo placuit

viā vniuerse carnis ingresso ipsius corpe vt moris
 est cū reuerētia eccliaſtice tradito ſeplture. Moſ ta/
 les canonici Strigoñ, eccie q̄ tūc pñtes eramus cō
 ueniētes in vnū ad electōz futuri pōtificis nri cano
 nice celebrandā talē terminū cū p̄tinuatōe diez ſe/
 quētū durimus ſtatuēdū. Litatis igif in terminuz
 z tūc pñtibus oībus q̄ debuerūt voluerūt z potue/
 rūt p̄mode intereſſe ī ecclia nos recepimus de ele/
 ctione futuri pōtificis tractaturi z nobis in vnū lo
 cū z p̄poſitū p̄gregatis vnusq̄ſq̄ diuīa inſpiratōne
 repēte nulla noiātōe nulloq̄ alio tractatu p̄cedēte
 in. p. viz vtiq̄ plene z p̄fecte etatis vtpote q̄ trice/
 ſimū ſue etatis annū exegit de legitimo m̄rimonio
 natū vite z moribus z l̄raz ſciētia merito p̄mēdan/
 dum p̄ſenſu vnanimi z vna voce ſil ac vnanimiter
 oēs z ſinguli ī ep̄m elegerūt z paſtorē z pulſatis cā/
 panis **L**e deū laudamus ſolēniter decātarūt. **L**ō/
 ſequenter aut̄ p̄ueniēte pp̄lo zc, vt ſupra forma proxi
 ma eſt publicatū. **B**atū zc.

Lum p̄ mutuū p̄ſenſum eligētū z electi quaſi ſe
 dus ſpūalis m̄rimonij trahaſ decet q̄ in electōibus
 pōticaliū z quarūlibet eccliaꝝ ſeculariū et regula
 riū dignitatū. Arbitriū libez electoribus cōſerueſ
 vt ſcōm deū z rectā p̄ſciētā vaccātes ecclie valeāt
 de paſtore idoneo p̄uidere. Sed qz nōnulloꝝ dete/
 ſtanda cupiditas culmē dignitatū ambiēs pōtifica
 libus aut alijs dignitatibus eccliaſticiſ p̄ mortem
 aut alio mō vaccātibus p̄tra electores hmōi ſecu/
 larē cōcitant ptātem p̄ quā plerūq̄ a dictis electo/
 ribus p̄ imp̄ſſionē laicalē aut minas vel aliū abuſū
 a ſanctis canonibus reprobatū eligi imo verius ī/
 trudi ſe p̄curāt talē igif temerarijs auſibus viā p̄re

cludere cupientes p̄fitis approbatōe ꝑciliij iuri cō
muni ⁊ n̄roꝝ ꝑdecessoꝝ vestigijs inherentes statui
mus ⁊ sanctimus q̄ si deinceps aliqua pontificali
aut alia sede ꝑ dignitate eccliaſtica vacañ. q̄spiã di/
recte ꝑ idirecte publice ꝑ occlte ꝑtra electoꝝes hmōi
secularē ptātez ꝑcitauerit aut minas ꝑ inꝑſſiōes or/
dinauerit seu ꝑminatorias eꝑlas de se eligendo ad
dictos electoꝝes scribi ꝑcurauerit aut aliq̄d ꝑpedi/
mētū ī bonis vacantis dignitatis ꝑſtiterit siue ipſa
bona ī toto ꝑ in pte occupauerit ꝑ occupari subordi/
nauerit tāq̄ ambitioſus ⁊ publici iuris turbatoꝝ ex
cōicatōis ſniaz ip̄o facto incurrat Et nihilominus
ſi electōꝝ ꝑ hmōi inꝑſſionē minas ꝑ aliuꝝ ſecularis
ptātis abuſū forſitã de se facte ꝑtra canonicã liber
tatē ꝑſentire ꝑſumpſerit ⁊ electōis ꝑmodo careat ⁊
ineligibil ſit ⁊ b̄nificijs eccliaſticis ſi q̄ obtinet ꝑ ſu
piorē ſit ꝑriuādus nec abſq̄ diſꝑēſatiōe ſedis apo/
ſtolice deinceps ad aliquã eligi valeat dignitatem
Qui ꝑ electionē hmōi quã ip̄o iure irritã eē cenſe
mus ꝑſūpſerit celebrare niſi eos tal̄ metus aut vio
lētã inꝑreſſiō q̄ ꝑñt cadere incōſtantes viꝝos excuſet
q̄b officijs ⁊ b̄nificijs q̄buſcūq̄ penitus ſuſꝑēdant ꝑ
triēniū ⁊ eligēdi tūc ptātez ſunt ꝑriuati. Adicientes
q̄ ſi q̄s electus añ aut poſt ꝑfirmatōꝝ electionis de
ip̄o facte ꝑriuſq̄ l̄ras ſue ꝑfirmatōis extraxerit de
adminiſtratōe bonoꝝ ecclie ad quaz electus fuerit
quouis q̄ſito colore intromiſerit extunc om̄e ius ſi
q̄d ſibi ꝑ electōꝝ ⁊ ꝑfirmatōꝝ ꝑpetit ip̄o facto āmit/
tat. Niſi t̄lis electus fuerit cui de iuris ꝑmiſſiōe aut
ꝑriuilegio hoc ꝑpetat aut ꝑ ſupiorē ad hoc faculta
tē b̄ntem ecclia ad quã electus fuerat ſibi fuerat cō
mendata.

De supplenda negligē

tia prelatorum.

Contingit nōnunquā sicut experientia rerum magistra didicimus aliquos nostre metropolis coepiscopis se a suis ecclesijs extra vel intra prouincias in locis remotis vel abstractis ex causis quibuscunquē absentari qui loco sui in spiritualibus constituant vicarios, qui quidem sepe talia impedimenta propter que administrare nō poterunt patiuntur. Aliquando etiam ipsi vicarij dimittentes cōmissum sibi officium vt regimen totius diocesis diuertunt se ad alia nullo loco sui dimisso vel aliquando in suorum episcoporum absentia moriuntur unde grauia animarū et rerum ecclesie emergunt pericula et errores. Nos igitur paterna prouisione huius sacri concilij approbatione his casibus succurrere cupientes. Statuimus vt si quem talium vicariorum episcopaliū canonico impedimento propter quod administrare nō posset prohibitū seu desertorē officij aut mortuū, vt p̄mittit in sui epi absentia fieri contigerit extunc capitulum huius ecclesie vel maior vel sanior pars eiusdem facta p̄testatione de huiusmodi defectibus succedat in onere et de alio idoneo et utili de gremio eiusdem ecclesie vicario in spiritualibus seu offici, omnē potestatem iurisdictionalē etiam in casibus ep̄o specialiter reseruatis hūte put ip̄i expedire videbit̄ p̄uidēdi habeat facultatē. Qui huius sacre sinodi auctoritate spiritualia simul et tēpalia hoc modo vel consimili desertata ecclesie et diocesis, sciat valeat et possit prudenter et fideliter cum consilio et consensu sui capituli gubernare pariter

z tueri tãto tpe quousq; ep̄s ip̄oz ad locũ vñ exiuit
reuertat̄, vel alius ab eo surroget̄, oĩa tñ emolimen
ta exinde tpe medio pueniẽtia ep̄o redeũte restitue
re tenebunt̄ z de ip̄is sibi facere r̄oẽz, Nihilominus
capitulũ hm̄oi siue maior ps ip̄ius de absentia ep̄i
z de impedimẽtis z defectibus tã ep̄i q̄ sui vicarij te
nebunt̄ q̄ primũ p̄mode poterint per l̄ras suas vl
nuncios metropolitani q̄ p tpe fuerit vel si malue
rint romanũ p̄tificẽ psulere q̄ circa p̄missa z alia si
q̄ fuerint supplẽda in hm̄oi negligẽtia vel absentia
ep̄i habebit psulere z facere sc̄dm qd̄ psonis z rebus
videbit̄ expedire, Et ex p̄missis oĩbus nolumus iu
riz iurisdictioni ep̄ali casibus cessantibus in aliquo
derogare.

De rennunciatione

Nullus ecclesiã vel bñficiũ ecclasticũ dimitte
re aut pmutare l̄ recipe p̄sumat sine superioris sui au
ctoritate qd̄ sub pena suspẽsionis firmiter inhi
bemus, Lũ aut̄ bñficiũ suũ aliq̄s ad manus sui supi
oris renũciare voluerit, Superior ip̄e de renũciatio
nis causa an sit r̄onabilis vel iusta z p̄ psequẽs ad
mittẽda, An vero simoniaca seu p̄ vim z metuz ex
torta z sic nō admittẽda inq̄sitionẽ faciet diligentẽ
z qd̄ a tali iuramẽtũ exigat̄ q̄ in hm̄oi renũciatione
nulla fraus dolus seu pactio simoniaca iteruenit.

De tpe ordinandozũ

Lũ clericoz ordinatio vel bñficioz p̄uisio inue
nerit faciẽda p̄lati ex sui officij debito diligẽter inq̄
rant, An pmouẽdus ad sacros ordines vl̄ curatus
bñficiũ sit grauis in moribus etatis legittimez scie

17
cōpetētis. Et utrū sit de thoro legitimo generatus
et q̄ nō sit aliqua heresi infectus, et utrū habeat ppe
tuū bñficiū ecclīasticū l̄ sufficiēs p̄imoniū aut suffi
cientē puīsozē volēs ad sacros ordines pmoueri et
si ē de alia diocesi vtz habeat p̄mēdatias l̄ras sup̄
oris sui. Quē aut̄ crimosus et defectuosus inuene
rint ī p̄missis aut aliquo p̄missoz hūc oīno repellāt
Precipimus insup q̄ ep̄i excōicatōis snias p̄ferāt ī
illos q̄ furtiue ad receptōz ordinū accesserint prius
q̄ ordinatōz inchoent clericoz.

Preterea statuimus q̄ ordinarij locoꝝ ad exa
men clericoz ordinādoꝝ ponāt viros doctos ido
neos et p̄itos in eo ip̄oz examinatoꝝ p̄scias onerā
tes vt sine acceptōe p̄sonaz ex quacūq; cā idoctos
et alias īmeritos nō admittāt.

Statuimus q̄ nullus ad sacros ordines aliquate
nus admittat nisi recēter cōfessus fuerit oīa delicta
sua idoneo sacerdoti p̄ loci diocesis ad hoc deputa
to cui etiā in casibus reseruatis vigore p̄ntis statu
ti p̄cedimus facultatē absoluēdi et dispēsandi cum
pauci sint q̄ delicta sua v̄l seq̄las intelligāt delicto
rū qd̄q; p̄ discretū p̄fessorē valeat instrui ordinādu
cur sibi expediat ordinari v̄l ob irregularitatis ali
cuius viciū ei sit potius abstīnēdum.

De filiis presbyterorum

Cū illegitime natis dispēsant ep̄i ī minoribus
ordībus et bñficio sine cura dūmō sit tale ī quo ali
as dispēsatio pape req̄rat si vero dispēsatū fuerit cū
aliquo qd̄ nō obstāte illo defectu possit ad curatus
bñficiū pmoueri p̄textu illius dispēsatōis nō pote
rit duo bñficia insimul obtinere.

c

De clericis peregrinis

Nullus clericus curatus nre prouicie i quouis ordie pstitutus pegrinari extra sua diocesis psumat absq diocesani sui licetia spali l sui vicarij generalis qua petita z obteta idoneu pbyter loco sui reliquat, que diocesanus approbetz interiz sibi pmitat cura aniaz, q si qs vltra sex menses se a suo bnificio absentare psumpserit cura aniaz hnta a bnificio ecclie l eccliaz in qua vl in qbus bnficiatus existit p lapsuz sex mesiū sit suspesus alias ter monitus si vago mo vel cessante legitima ca ad eccliaz sua nō redierit ipso facto eade sit priuatus.

De officio archidiaconi

Itē statuimus q archidiaconi suos archidiaconatus singul annis visitet p se l per alios idoneos fideliter z nō pfunctorie in quo ipsoz pscias oneramus z dū officiu visitatōis exercet ab oibus pbyteris sibi subiectis audire canonē teneāt z eos si id quod legūt intelligāt examiare in officio misse toto ordie i vbis gestis atq signis. Nō solū iure canonico s; et pstitutōibus z statutis phibitū fore nosci sub penis grauibz archidiaconis z alijs iurisditōz hntibus de psuetudie l de iure ac eorūde vices gerētibus ne a subditis seu eccliaz rectoribus ipis nō visitatis, pcuratōes z expēsas i pecūia audeāt extorqre qz tñ his nō obstātibus sue cupiditatis laxātes habeas i his clpabiles z remissi māifeste noscūt, ordinamus z statuimus vt dcetero ipi archidiaconi z alij iurisditōz hntes l eoz vices gerētes vicz decāi rurales a locis non visitatis z psertim p pcuratoribus

18
tenēdis publice ī statu dānabili in suarū aīarū picu/
lū nō audeāt a rectoribus ecclīarū pecunias l' alijs
psbyteris erigere. Alioqñ ptrafaciē, virtute statuti
pntis excōicatōis sniaz incurrere volumus ipso fa
cto. Et nihilominus si quos processus ī premissis
promulgauerint decernimus irritos ⁊ inanes.

De officio vicarij

Et ne forte cōtingit stulto labore sicut dictū fuit
moysi vos psumami si soli velitis oīa negocia ve/
strarū diocesum supportare, l' ne videami iusticie ne
glectores si p vosipos vel p aliū nō curatis subdi
tis vris iusticiā exhibere. Adādamus vt qlibet ve/
strū officialē suū in ciuitate sua iuxta cathedralē ec/
clesiā cōstituat ⁊ relinqt causis rōnabilibus dūta/
rat exceptis virū vtiqz l'ratū prouidū ⁊ discretū cui
vices suas pmittat plenarie in causis audiendis ⁊
censura ecclesiastica exercenda, vos aut in his q ad
dñm pertinet spēaliter intēdatis et maiora ad vos
cū opus fuerit referāt, ⁊ habeat qlibet official' sigil/
lū curie dñi sui pro citatōnibus ⁊ alijs actis coraz
ipso habitis sigillādis. Et ad istū accedāt paupes
⁊ oppressi ⁊ suis decimis spoliati necnō alij totius
dioces, q habēt causas ad forā ecclesiasticū pertinē/
tes ⁊ ipse se exhibeat sapiētibus ⁊ insipiētibus iusti
cie dōbitorē, q si īfra mēsez ep̄s negligēs fuerit extūc
metropolitanus negligentia approbatione huius
cōcilij supplebit in hoc casu.

Lū a multis in dubium solet reuocari an rector
prochialis ecclesie vigore potestatis sibi in sua isti
tutōe pmissa circa curā ⁊ regimē aīarū vicario suo vl'
socio quē sibi in coadiutorē recipit silez auctoritatē

absoluēdi prochianos suos in casibus eidē p̄cessis
p̄cedere possit absq̄ ordinarij loci licētia speciali.
Nos attēdētes q̄ plerūq̄ ex huius ābiguitatis du-
bio m̄lta incōmoda aīabus pueniūt ad hmōi dubi-
um declarādū qđ oībus ⁊ singul̄ ecclīaz prochiali-
um rectoribus secl̄aribus v̄l p̄uētualibus liceat ex
vi ip̄oz institutōis ad ecclīas prochiales canonice
facte vicarijs suis ⁊ socijs notis ⁊ viris approbatis
⁊ nō vagis nec pegrinis s̄z de quoz cōstat ordinibus
plebanis p̄ntibus l̄ infra breue t̄ps se absentātibus
p̄ eodē receptis silez ⁊ nō maiores auctoritatē circa
absolutiones p̄fitētū p̄cedere hoc sacro p̄cilio ap-
probate plenā in dño p̄cedimus facultatē.

De officio ordinarij

Statuimus q̄ deinceps futuris t̄pibus q̄libz ar-
chieps Benezneñ, q̄ p̄ t̄pe fuerit de triēnio i terminū
p̄uincialē teneat sinodū p̄ se v̄l p̄ aliū p̄uocare ipse
quoq̄ ⁊ quis eps p̄fate Benezneñ, p̄uincie inantea
quolibet anno sel̄ in sua p̄pria diocesi diocesanā te-
neat silr p̄ se v̄l p̄ aliū sinodū p̄gregare eo anno exce-
pto quo p̄uincial̄ sinodus celebrat̄ suas quoq̄ dio-
ceses p̄fati archieps ⁊ epi visitari p̄curēt subditorū
excessus corrigāt mores reformēt statuēt ordinēt et
videāt q̄ aīaz saluti crediderint p̄ futura qđ si forte
qđ absit p̄fati archieps ⁊ epi aīdictas sinodos vt p̄-
mittit̄ absq̄ cā rōabili quā i p̄uinciali sinodo tūc p̄rie-
secutura teneāt exponere p̄tēpserint neglexerit aut
distulerit p̄uocare. Archieps p̄ p̄uinciali neglecta
centū p̄ diocesana d̄o obmissa ip̄e ⁊ quis eps negli-
gēs q̄nquaginta marcas grossoz pragēsuz numeri
polonici ⁊ p̄sueti siue p̄tradictione seu difficultate

qualibet p fabrica metropolitane vel cathedral ec-
clesie pfoluere teneat quas penas si archieps cen-
tū marc. elapso triēnio ipse x̄o vel q̄cūq; alius ep̄s
q̄nquaginta marcas anno elapso soluere vt p̄fert n̄
curauerit infra mēsez extūc archieps ep̄m p̄prouin-
cialē negligentē p̄missa monitiōe cēsura ecclīastica
p̄pellat ad soluendū metropolitanis x̄o p̄ sinodū
puincialē auctoritate p̄ntis p̄cilij siliter p̄pellat.

Itē statuēdo ordīamus hoc sacro p̄cilio appro-
bāte vt oīa tollant̄ dubia q̄ decetero ep̄iz capitla ec-
clesiaz cathedraliū necnō abbates metropolitane
puincie ad sinodū puincialē vocari ⁊ eoz nūcij ad-
mitti d̄ntz si aliq̄ taliter fuerint ipediti q̄ ad sinodū
venire nō possent legitīmā excusatōz cū pleno mā-
dato ad acceptandū ⁊ recipiendū ea q̄ in sinodo fu-
erint ordinata ad sinodū mittāt in qua sinodo i eū-
do ⁊ redeūdo honeste ambulēt ⁊ honesta acq̄rāt ho-
spicia, ⁊ i eis circūspecte se habeāt ⁊ modeste ne mo-
res ⁊ gestus i vita clericoz pp̄lo fiant in scandaluz
⁊ contemptum.

Statuimus etiā ⁊ p̄cipimus obfuarī q̄ in sino-
dis puincialibus ⁊ diocesanis missa debeat publi-
ce decantari ⁊ in eadē ep̄i ⁊ abbates ac alij q̄ de iure
vel p̄uilegio infulis vtun̄t seu mitris mitratī ipo-
siti x̄o canonici ⁊ inferiores p̄lati cum sup̄pillicijs
dalmucijs ⁊ p̄uis mitris ⁊ capis seu plumalibus.
Rectores x̄o ecclīaz ⁊ simplices sacerdotes cū su-
pp̄pillicijs ⁊ stolis tm̄ sinodū intrentz in ea deuotez
cū reuerētia vsq; ad finē nisi casus necessitatis emer-
serit pseuerēt. Religiosi quoq; nullā p̄laturā vel ad-
ministratōez h̄ntibus p̄petuo p̄mittimus in habitu
suo cū stolis i sinodis posse stare etiā si administra-

tionē habeāt. p̄uiso q̄ inferiores plati q̄bus per pri
uilegiū ꝓceditur vsus mitre si sunt exempte in p̄ui/
cialibus ⁊ ep̄alibus ꝓcilijs vti p̄nt aurifrixatis. id
est aureis filis ꝓsutis n̄ h̄ntibus laminas auri l' ar
genti aut gēmas. Si Nō nō sūt exempti albis ⁊ pla
nis vtent̄ in alijs Nō locis vtent̄ vt indulta ꝓmit/
tunt. Oībus insup̄vtriusq̄ sexus homibus q̄ misse
ꝓdicte intererūt quadraginta dies indulgētiar̄ de
iniūctis eis penitētijs mis̄diter relaxamus. Sacer
dos q̄libet plebē suā doceat diligēter vt cū in cele/
bratione missar̄ leuat̄ hostia salutaris q̄libet deuo/
te flectet genua sua v' saltiz se reuerēter inclinet idē
faciēs cū eā portat ꝓsbyter ad infirmū quā in decē/
ti habitu supposito mūdo velamine ferat manifeste
ac honorifice añ pectus cū oī reuerētia et timore sp̄
nola pua ⁊ lumine nisi locoꝝ repugnet distantia vel
tpis qualitas ꝓcedente. Et vt ad faciendā tam ve/
nerabili sacramēto debitā reuerētiā ⁊ honorē hoim
fidelīū deuotio incitet oībus xp̄i fidelibus q̄ in ele
uatiōe ⁊ dilatōe corpis xp̄i genua flectent vel saltiz
deuote se inclinauerint ⁊ vnū pater noster cū salu/
tione angelica dixerint aut ip̄ꝝ venerabilē sacramē
tuz ad infirmos ꝓcomitati fuerint de oīpotētis dei
clementia. ⁊c. xl. dies indulgentiar̄ de iniūctis eis
penitētijs mis̄diter relaxamus.

Antiquū statutū Bnezneſi. puincie renouantes
ꝓcipimus vt ep̄i in sūmis festiuitatibus missas ce/
lebrent ⁊ verbū dei poplo ꝓ se vel alios ad hec ido
neos ꝓponāt nisi magna necessitate fuerint ipediti
Itē statuimus vt oēs coep̄i nostri in oībus diocesi
bus puincie n̄re ad quas eos deuenire ꝓtingat po/
pulū b̄ndicant eccliar̄ rectoribus ⁊ eoz ꝓdicatoꝝ

20

bus vt prochanos suos in sermonibus ⁊ exhortationibus suis informēt vt ad bñdictōes epōꝝ se humiliēt genua flectant vel saltē capita reuerenter inclinent firmiter iniungē.

Ad hec statuimus vt singlī epōꝝ suoꝝ carceres habeāt circa eccliaz cathedralē in quibus falsarij incorrigibiles ⁊ appostate alij q̄ hoc meruerūt recludā.

De maioriēte et obedientia

Quia inferiori superiori regulariter ad exhibēdā reuerentiā ⁊ obediētiā teneat quoz exhibitio nō nisi p̄ obsequiū humilitatis extrinsecus p̄statū alioꝝ noticie inotescat. Quapropter canonici cathedraliū ⁊ collegiatay eccliaz p̄latis ⁊ inferiores p̄lati superioribus ac vniuersaliter oēs clerici maioribus suis iussurgedo in inclinādo ⁊ alijs p̄rogatiuis quibus p̄sueuerūt hoies reuereri honorē debituz deferāt reuerēter vt etiā laici a clero sumētes humilitatis exempluz eidē exhibeāt reuerentiā ampliorē.

Quia frequēter rectores prochanay n̄ audēt p̄tra nobiles ⁊ potētes mādata superioris ereq̄ p̄pter eoz tyrānidē belminā. statuimus q̄ nullus p̄sbyter assumat capellā cuiuscūq̄ nobil' v̄l potētis seu ipōꝝ capellas tāq̄ capellanus officiet nisi prius epō diocesano sup̄ eo qd̄ ad ipius sinodos veniat ⁊ mādata superioris sibi iniūcta ad sui dñi ⁊ ipius castri familie noticiā p̄ferat obediētiā faciat manualē ⁊ alias de ipis diocesani licētia speciali.

De procuratoribus.

Quāuis i oibus pagēdis causis ⁊ i negocijs pcur. legitime p̄stitutus p̄sonā sui dñi rēp̄sentet tñ potestates ⁊ iudices seclares i causis quaz cognitio ad

ipsos pertinet prelatorum ecclesie et aliarum personarum eccle-
siasticarum ipsarum ecclesiarum capitulorum collegiorum puen-
tuum siue monasteriorum procuratores plures autenticas
sufficiētissime constitutos agere coram ipsis vel defende-
re non admittunt iuris beneficium et defensionis copiam pre-
dictis omnibus iniuste et indebite auferentes. Et nihilo-
minus principales personas talium procuratorum presentia de-
fensione seu contradictione non obstante pronunciant et tuma-
ces propter contumacia homini interdum condemnant vel absol-
uunt hos contra quos actio fuerat dirigenda. Nos ita-
que talibus abusibus viam precludere volentes statuimus
quod quicumque prelati seu iudices seculares procuratoribus
modo superius preterito constitutis non admissis in casibus
de quibus cognoscere possunt in preiudicium dictorum ecclesie
prelatorum ecclesiarum personarumque ecclesiasticarum capitulorum
collegiorum puen-
tuum seu monasteriorum deinceps processerint ad damna et interesse iuramento eius cui iniuriam
fecerint declaranda. Ut tunc presentis constitutionis teneant de
quibus nisi infra menses satisfecerint ex integro maioris
excommunicationis sententia subiaceant ipso facto et sententia si quam pro-
tulerint sit irrita et inanis cum contumax dici non possit
quod procurator sufficienter in iudicio apparuit ut debebat.
Iis autem pro quo lata fuerit homini sententia si sententia dici potest si
ea uti voluerit res sibi sic adiudicatas occupando
excommunicationis sententia se nouerit subiacere donec ab hu-
iusmodi occupacione temeraria resipiscat.

Quod metus causa.

Eos qui absolutos vel quicumque reuocatos vel excom-
municatos vel interdicti sententias per vim vel metum extorserint cum hoc quod homini reuocaciones sunt irritae. Statui-
mus et declaramus excommunicationis sententia subiacere.

De alienatiōe mutandi iudiciij causa facta.

Quia plerūq; cessiōes actionū in fraudē fiūt ali
qn̄ v̄o pure ⁊ simpliciter ex cā legitima vel ex causā
statuimus vt cessiōes actionū q̄ ex iustis causā v̄l cā
pcedūt nisi in p̄ntia notarij publici fidedigni s; nec
tūc ad actōz admittāt nisi ip̄e cedēs ⁊ cessionarius
corā ep̄o v̄l suo officiali aut alio iudice iurisdictionē
h̄nte iurauerit q̄ nō simulate s; v̄e cedāt ⁊ q̄ cedēs
a cessionario nihil decessis repetet in toto v̄l in pte
Alioqn̄ si secus factū fuerit decernimus actorē ab
instituta actōe repellendū.

De iudiciis. Liber secundus

Quoniā qdā ppter potētā qdā ppter crudelita
tē magnā psonaliter accedi nō p̄nt vt citent̄ qdā eti
am qz in castris habitāt ita q̄ nulla p̄t ad eos cita
tio puenire. Idcirco p̄uida ⁊ necessaria deliberatōe
statuimus vt p̄tra tales citatōis edictū apud pro
chialē ip̄oz eccliaz si secure accedi poterit alias in
duabus vicinioribus ecclijs duobus diebus dñi/
cis ⁊ demū sel̄ in ecclia cathedrali publice pponat̄
⁊ extūc p̄tra hm̄oi ac si psonaliter app̄hensi ⁊ legit/
time citati fuerint pcedat̄ ne ex malicia comodū va
leant reportare.

Preterea qdā crudeles hoīes ⁊ pueri dū ad foruz
ecclesiasticū i causis etiā de qbus ecclia merito h; co
gnoscere ab actoribus euocant̄ illius auctoritatis
qua d; Qui honorat missuz mittentē honorat ime
mores ex̄ntes nūcios ecclesiasticoz iudiciū citatōis
excōicatōis v̄l alias iudiciales ⁊ iuris l̄ras deferē/

tes verbis probrosis ⁊ quosq; diris verberibus quos
daz etiã captiuãtes alios interdũ suis rebus teme
re publice spoliãtes multipliciter afficiũt ⁊ ptur/
bant ⁊ impediunt citationũ ⁊ litteraz executiones
in nõ modicã ecclesiastice libertatis cõtumeliam ⁊
iacturã p̄siderantes igiſ malicijs hmõĩ nõ esse ali/
quatenus indulgendũ hoc sacro approbante con
cilio duximus statuendũ vt q̄cunq; reus aut actor
per se vel per aliũ partẽ secũ in iudicio p̄tendentes
aut nuncios citationes acta vel quoscunq; proce/
ssus iudiciarios deferẽtes per se vſ aliũ verberaue
rit spoliauerit vel captiuauerit aut aliqd̄ illoz or/
dinauerit excõicatõis sniam incurrat ip̄o facto a q̄
non prius absoluat donec iudici ⁊ parti le se satisfice
cerit cum effectũ.

De foro competenti

Quoniã plures ecclesiastici cẽsus ⁊ redditus sub
pena pignoraticia p̄ incorporatõe bñficioz p̄parati p̄
pter defectũ administratõis iustitie p̄ secularẽ iudicẽ
in solutionũ terminis ñ soluũt. Idcirco statui mus
cũ tales census ⁊ redditus sũt ecclesiastici, q̄ possint
etiã in defectũ p̄missuz per censurã ecclesiasticã eri
gi dũmodo iudici ecclesiastico legittime cõstitit de
censu hmõĩ quãq; se debitozes censuũ nõ submise/
rint huic pene.

Irrefragabili cõstitutione sanctimus vt nullus
clericus clericũ in civili vel criminali causa relicto
suo pontifice aut etiã quius laicus clericus super
personalibus actõibus seu alijs causis ad forũ ec/
clesie spectãtibz relictis ecclesiasticis iudicibus ad
iudices trabãt seculares. Alioq̄n si clericus fuerit

ipso iure causas amittat in negotio civili. Et in criminali causa depositiois sententia non evadat. Si vero laicus fuerit siue citans actor sit siue reus reconveniens excoicationis sententia ipso facto incurrat. Iudex vero laicus qui scienter ad suam presentiam clericum seu clericos citari preceperit aut ipsos advenare super his que ad forum seculari non pertinet presumpserit nisi exceptioe declinatoria fori opposita legitime taliter citatos clericos ad forum ecclesiastici iudicis remiserit cum extunc falce in messem alienam immittere punca sibi excoicationis sententia eo ipso sit restrictus. Et nihilominus sententiam si qua contra homines clericos tulerit decernimus esse nullam.

Ecclesiasticis iudicibus districtius inhibemus ne laicos ad instantiam quorumcumque clericorum vel laicorum pro causis secularibus seu mere civilibus ad suum persistorium citari faciant aut de cognitione causarum hominibus se aliquatenus intromittant nisi forte miserabilium personarum vel in defectu iudicis secularis nec contra iudices seculares clericus pro quibuscumque causis criminalibus et civilibus personalibus nec etiam laicos super rebus vel possessionibus ecclesiarum quocumque titulo eas possideant ad suum iudicium faciant evocari et eos audeant iudicare. Alioquin tam ecclesiasticus quam secularis iudex metas sue potestatis excedens excoicationis sententiam invidet, et actor laicus qui rerum indebite coram non sua iudice fatigavit et impensis condemnatur, et super eadem causa decetero nullatenus audiat.

Quia nonnulli seculares iudices terminos proprie iurisdictionis transgredientes nec advertentes quod nemo debet falce suam immittere in messem alienam homines degentes in bonis ecclesie in preiudicium ipsarum ecclesiarum et personarum ecclesiasticarum ad sua iudicia pertrahere et penam nisi

puenerit infligere nō verētur ideoq̄ censuimus sta-
tuendū, q̄ nulli seculariū principū iudices pcura-
tores seu offi. q̄cunq̄ habitātes ī bonis eccliaꝝ ad
sua iudicia p̄trahāt seu iudicent inuitos aut penas
ex causa quacunq̄ infligant eisdē sententiā maioris
excōicatōis si secus presūperint ipso facto nisi ab
his cum effectu destiterint ⁊ infra vnus mēsis spa-
cium sic exacta restituerint incurfuri quod ad eos q̄
īpsos protrahi seu citari p̄curauerint duximus ex-
tendēdū. Sentētieq̄ eoz̄ si quas p̄tulerint viribus
nō subsistant qđ si habitatores p̄dictos captiuauē-
rint vt eoz̄ parerēt iudicio locus in quo tenebunt
ecclesiastico tādiu donec illos de ipsa captiuitate
dimiserint subiaceat interdicto.

De ferijs

Ut circa celebratōz festiuitatū sit eccliarū nostre
prouincie p̄cordia. Statuimus vt infrascriptis di-
ebus tantū clerici ⁊ laici debeant a seruilibus opi-
bus abstinere. Primo in festiuitatibus xp̄i vicz na-
tiuitatis circūcisionis epiphanie ascēisionis corpo-
ris xp̄i resurrectōis ⁊ p̄thecostes cū duobus diebz
īmediate seq̄ntibus necnō sancte crucis iuētōis et
exaltatōis ⁊ oibus diebus dñicis ī sex festiuitatibz
sctē Marie Vginis annūciatōis visitatōis p̄cepti-
onis purificatōis natiuitatis ⁊ assumptōis. Itē in
die angeloz̄ qđ dicit̄ festū sancti mihaelis. Item in
festo natiuitatis sancti iohānis baptiste. Itē in die-
bus apostoloz̄ videlicet mathie philippi ⁊ iacobi
petri et pauli iacobi maioris bartholomei mathei
symonis ⁊ iudee andree thome et iohannis euange-
liste trāsitus ⁊ diuisionis ap̄loz̄ p̄dictoz̄. Item in

23

diebus martyrum beatorum Stephani Innocentii laurentij
adalberti stanslai passiois cautum. Item professorum mar/
tini nicolai. item marie magdalene elizabeth hedz vi/
gis Katherine agnetis dorothee margarethe. Item
festum omnium sanctorum. Item episcopus patronorum festiuitates sue
ecclesie in sua diocesi potest facere celebrari. Item in diebus
beatorum marci et luce euangelistarum et quattuor doctorum
ecclesie gregorij ambrosij augustini et hieronimi quo/
rum festiuitates felicitis memorie bonifacius papa man/
dauit vniuersis ecclesijs sub officio duplici soleniter
venerari sic tamen vt populus in sua parochiali ecclesia diui/
no officio pauidito ad sua opera licita conuertat. Item quilibet
parochialis ecclesia festum patroni sui in cuius est ho/
nore principaliter dedicata et anniuersarium dedica/
tionis die in sua parochia faciat celebrare saluis constitu/
tionibus et consuetudinibus rationabilibus cuiuslibet dio/
cesis. in festiuitatibus celebrandis.

Volens deus omnipotens nos in se cum nostris operibus que
escere diebus dominicis. ipse septimo die a suis operibus
noscitur queuisse sub exclusione beatitudinis precipiens in de/
calogo memoriter sabbata celebrare. quod ob rem distri/
cte precipiendo sub penis infrascriptis vniuersis christi/
fidelibus nostre prouincie Senezne. mandamus hac fa/
cta synodo approbante vt in diebus dominicis fora ebdo/
madaria non ponantur et posita reuocent. Alioquin que for/
zationes predictas deinceps suabunt vel admittent post
lapsus sex mensium a die publicationis statuti prentis sen/
tentiam excommunicationis incurramt ipso facto. Sili modo precipien/
tes que fora annalia que nudine et in vulgari iarmarclz
nuncupant dictis diebus dominicis et festiuis specialiter
beate marie virginis et apostolorum non ponant. Impositaque in
fra vnius mensis spacium a tpe publicationis constitutio

nis presentis reuocent et ab hmoi negotiacionibus
abstineant. Et si secus fecerint extunc rectores ecclesia/
ru ac locoꝝ i qbus pmissa seu aliqd ipoz ppetratu
fuerit sine alia requisitoe superioris sub penis sinodali
bus et irregularitatis ptra facientes excoicare teneant.

De sequestratione fructuum

Statuimus q si ordinatio vacans, ecclesie vl alte/
rius bnficij ecclesiastici ex caus differt iconomus seu
pmedatarius i ea per epin vel p platu aliu ad quez
ptinet institutio e statuendus cui cura pmittat aiaru
q fructus i utilitate ecclesie expedere aut futuris re
ctoribus fideliter teneat pseruare.

De inieuro

Cojuraciones pspiraciones et colligaciones illicitas i ter
personas ecclesiasticas quocunq mo fraude vl inge/
nio oino decetero fieri, phibemus factasq necno iu
rameta pmissioes obligatoes et alia supradictis p/
stita l q decetero sup eis fieri ptigerit vel pstar aut
eoz occasion, penitus reprobamus dissoluimus
atq cassamus et eos q hmoi pmissioes obligatoes
aut et iurameta sub aliqbus etiã pecuniarijs l alijs
penis fecerunt aut etiaz pstiterunt ptinus absoluetes
ipos decernimus ad obseruatoes purationu obli/
gationu et pspirationu ipsaz vl solutoz aliquaz pe
naz siue pecuniaz aliquat, no teneri. Statuetes q
q in talibus decetero inueti fuerint excessisse pter ex
coicatoes qua ipso facto incurrat a suis diocef, aut
suis superioribus p priuatoz ppetua aut et tpalẽ bñfi
cioru q obtinet et alias penas taliter castiget qd pe
na eozu alijs transeat in exẽplu et terrore qua pstitu

24
tionē quātū ad penas iponēdas ad p̄motores me/
diatores predictarū p̄iurationū colligationū p̄spi
rationū iuramētoꝝ vel p̄missionū ⁊ obligationū p̄/
dictarū extendi volumus ⁊ mandamus.

Audiuimus ⁊ miramur quō ad hec vsq̄ tēpa sit
neglectū ⁊ in oībus cathedralibus ecclīis vel etiā
alijs Bnezneñ. puicie nullū p̄stat a p̄tificibus vel
canoñ. iuramētū de iuribus l̄ p̄suetudibus ip̄ius ec
clesie obfuañdis v̄l de p̄silijs ecclie nō reuelādis v̄l
q̄ obeē potius p̄nt q̄s prodeē v̄n p̄tigit vel p̄tingere
forte posset. q̄ aliq̄ p̄tifices ep̄i iura ecclīaz suarū
nō solū nō obseruāt s̄ suis parētibus ⁊ alijs largi/
untur vel ea alijs modis minus prouide alienāt ⁊
q̄ aliq̄ i canonicos iā recepti i p̄silijs ⁊ curijs prin
cipū vel alioꝝ etiā existētes ipsis ecclesijs ⁊ ipsoꝝ
ep̄is indebite se opponūt ⁊ p̄silia eoꝝ reuelāt in ec
clesiarū p̄iudiciū ⁊ grauamē. Volētes igit in hmōi
p̄tificibus ⁊ ecclesijs p̄uidere mādamus ⁊ decete
ro postq̄ ep̄s fuerit p̄secratus anteq̄ a capitulo suo
recipiat in ecclesia cathedrali cū honore ⁊ solēnita
tibus p̄suetis ⁊ canonicis añq̄ ei stallū vel locus
in capitulo assignet̄ prestent corporaliter iuramētū q̄
ipsi iura ⁊ p̄suetudines ⁊ rōnabiles antiquas ⁊ ap/
probatas ip̄ius ecclesie proposse ⁊ bona fide serua
būt ⁊ q̄ p̄silia capituli vel pontificis que eis fuerit
reuelata ad eozū damnū vel p̄iudiciū nulli pandēt
⁊ qd̄ iura ⁊ possessiōes ecclesie directe vel indirecte
nō alienabūt imperpetuū vel ad tempus sed alie/
nata idebite ad ius ⁊ proprietatē ip̄ius ecclesie oī/
bus iustis modis l̄ rōabilibꝝ q̄bus poterit reuoca/
būt qd̄q̄ p̄tifices fr̄es suos sc̄z p̄latos ⁊ canoñ. su/
arū ecciarū cathedraliū ⁊ iura ip̄ozū vi n̄ opprimēt

nec aliqd ipoz sine iudiciali snia absq̄ p̄sensu ma/
ioris ⁊ sanioris ptis sui capli p̄ se l̄ p̄ submissas p̄so/
nas captiuabūt aut molestiā inferāt corpalēz quo/
usq̄ a p̄dictis p̄stita fuerint hmōi iuramēta nec pō/
tifer ad eccliaz cū solēnitāte debita a caplo admitta/
tur nec canonico stallū in choro l̄ locus in caplo as/
signet nec aliqd ī fructibus p̄bēde sue p̄cipe pmittat

Uolētes vt negocia eccliaz n̄raz p̄modius va/
leāt p̄tractari sub excōicatōis pena quā in p̄trafaci/
ētes p̄ferimus ī his scriptis p̄cipimus vniuersis et
singlis cuiuscūq̄ status p̄ditōis aut p̄eminētie exi/
stāt q̄ ad p̄tractāda hmōi eccliaz negocia nobiscuz
ordinati dinoscūt quatenus secreta tractatuū n̄ro
rū q̄ p̄ secretis ip̄is indicta fuerint a p̄tifice v̄l capi/
tulis ip̄oz inuolabiliter debeāt obfuare nulli vn/
q̄ ea nutu verbo aut facto aliquatenus ppallando
hāc aut decreti ⁊ ordinatōis n̄re sniaz ita ī ordinan/
dis sacre sinodi negocijs volumus obseruare vt ēt
ad p̄ticulariū capituloz tractatus extēdat ⁊ si q̄ rep/
ti fuerint ⁊ legittime p̄uicti b̄nificijs si q̄ h̄nt priuēf.

Cū ne dū a malo s̄z ab oī mali sp̄e apl̄s p̄cipit ab/
stinere sacerdotis cū sit officiū nō solū errat a legis
diuīe mēsura corrigere s̄z etiā occasionē ceteris pec/
candi subducere toto posse. Nō sine temeritatis au/
dacia ⁊ exēpli p̄nicie nōnulli sacerdotes vt rex ma/
gistra nos docuit exp̄iētia dū laicis q̄buslibz testes
p̄ducēdi corā iudicibus imineat necessitas ab eis dē
re q̄siti iureiurādo certis p̄sonis quas idem laici ve/
lunt ī testimoniū p̄ducere fidē faciūt de iusticia p̄du/
cētis. cū tñ nec ip̄is p̄gruat sine proprioꝝ ep̄oz licē/
tia iurare ī manibus laicoꝝ nec ip̄i producēdi qui/
bus sic p̄ sacerdotes hmōi fuerit facta fides p̄nt ef̄

25
se testes idonei s; anceps subeūt piurisi si eisdē duz
bitātibus de iusticia i re ita foret. Quare oibus taz
sacerdotib; q̄ clericis z etiā laicis ihibemus quat
tenus decetero nullus ipoz tlia p̄stet iuramēta cuz
piurijs viā aperiāt scādalis z pctis. Presbyter at
si fuerit i hoc facto reptus culpabil' carceri mācipe
tur laicus nō excōicatōis snia ptollat. Ceterz pra
uā illā psuetudinē reprobamus p quā in seclari iu/
dicio sup pfessioibus audiēdis nobiliū q̄ opere co/
rā certis iudicibus i termis ipis p̄fixis artant qua/
dā ficta egritudine pducūt i testimoniū sacerdotes
cū figmētū circa pnie sacramentū p̄tineāt reproba/
mus ihibētes ne ipsi sacerdotes z p̄sertiz curati va
dāt ad hmōi terminos laicoz iuramēta p̄stādi pplm
sibi p̄missum i cura aiaz z de administratōe spūaliuz
negligendo.

De fide instrumentozū

Cū ex eo q̄ pleriq; rudes z ignari p se p̄thocolla
z istrumēta facere nesciētes. z alij se notarios publi
cos mentiētes pficere istrumēta presumūt ex q̄bus
plurima icomoda z pericla oriunt q̄bus nos obui
arevolētes phibemus ne p notario publico quisq;
se gerat vl' quis istrumēta pficiat añq; de creatione
sua loci diocesano l' eius officiali aut caplo cathe/
dralis ecclie fecerit plenā fidē p̄trariū faciēs excōi/
catōis sniaz incidat ipso facto. z istrumēta p eū p̄fe
cta sint irrita ipso facto. Postq; aut per ordinariuz
loci l' officialē suū vl' caplm fuerit approbatus z ad
officiū suū admissus lris sup hmōi admissione sua
expeditis nomē signūz manū suā ad matricā ecclie
inscribat q̄ postea mutari nō possent. Et nihilomi

nus iuramentū super veris ⁊ fidelibus istrumētis per eū ꝑficiēdis ⁊ mēbranis seu albis cartis dūta/
rat subscriptis ⁊ signo suo signatis sub pena sili nō dandis ī manibus dicti ordinarij vʃ offi. sui aut capituli de nouo faciat atq; ꝑstet. Et si aliq; clericus vel laicus talē nō approbatū ꝑ notario publico in domo sua manu tenere fouere vʃ defensare sciēter ꝑsumpserit pena decē marcarū puniat fabrīce ecclesie cathedralis applicāda ⁊ si ipius istrumētis sciēter vsus fuerit penā excōicatōis incurrat ipso facto

Item statuimus q; si aliq; vel aliq; notarios approbatos ꝑmunis super factis ⁊ gestis corā ipis super q̄bus req̄siti fuerint maliciosez ī fraudē iusticie req̄rētis ⁊ istrumētū petētis, istrumēta ꝑficere ꝑhibuerint tāq; ꝑcussores iusticie archieꝑs ⁊ eꝑi ꝑuincie ī viginti īferiores No clerici vel laici in decē flor. auri hungaricalis ꝑ fabrica ecclesie cathedralis applicandis, quā penā ordinarij ab īferioribus, capitulo vero a pontificibus erigere teneant. Qd si ꝑntifer ipsaz penā soluere ꝑtradixerit a tpe monitōis ꝑ capitulū infra menses, extūc auctoritate huius stabili suspēsiōis sniam ab ingressu ecclesie incurrat ipso facto qua solutione facta sit relaxatus.

Insuper statuimus q; hmōi notarij aliqua solaria nō erigāt vltra debitā seu excessiuā nisi per ordinariū loci l' suū officialē fuerit taxata. Et si secus fecerint arbitrio iudicis puniant.

Tertius liber de vita et honestate clericorum.

Quia sicut ꝑlati quosq; sibi subditos dignitate ⁊ auctoritate ꝑcellūt ita moribus vita habitu ⁊ cō/

uersationis honestate precellere et precedere debet
 eosdem cum eorum vita si sit bona et amplius si sit ma/
 la trahatur a subditis in exemplum, statuimus quod ipsi pre/
 lati coronam et tonsuram maiorem tamen quam alij clerici in/
 feriores patentibus auribus circulariter deferant ab/
 omni excessu in capillis et defectu notabili in coro/
 na protinus abstinentes sic enim seruantes in predi/
 ctis subditos credimus reformari et pro habitu suo
 deferant similiter camisas albas siue Rolrethas et
 presertim cum in publico extra secreta habitatiois eo/
 rum ipsos contingerit ire aut stare exceptis casibus in
 iure expressis et necessitate imminente sub pena decem
 florenorum auri hungarici totiens quotiens non fece/
 rint premissa per metropolitanum exigenda pro fa/
 brica ecclesie applicanda, capitulum vero deferat
 transgressorem.

Statuimus et inuiolabiliter obseruare precipimus
 quod omnes et singuli de aliquibus religionibus siue ordi/
 nibus ad pontificalē dignitatē assumpti aut in posterum
 assumendi illius religionis siue ordinis de qua vel
 quo assumpti fuerint vel decetero assument habitum
 tam in vestibus quam in calciamentis et quibuscumque ali/
 is toto tempore vite sue deferre teneant aut deferant in pu/
 blico et secreto, nec habitum illum tempore ullo dimitt/
 tant aut vestes calciamenta vel aliqua deferant in co/
 lore forma aut materia contraria vel dissimilia religi/
 oni sui ordinis supradicti.

Clerici officia vel commercia secularia non exerce/
 ant maxime inhonesta tabernas prorsus euitant
 nisi forte causa necessitatis in itinere constituti cho/
 reis et publicis spectaculis non intersint coronam et ton/
 suram habeant congruentem et calceos rubeos si deferant

contrariū faciētes ad arbitriū ordinarioꝝ puniant et
vt clericoꝝ mores ⁊ actus i melius refoꝛment ⁊ ti/
nēter ⁊ caste viuere studeāt vniuersi p̄sertim i sacris
ordibus p̄stituti, quatenus i p̄spectu dei oīpotētis
puro corde ⁊ mūdo corpe valeāt mīstrare. Quicū/
q̄ aut p̄pter viciū incōtinētie a suo p̄lato suspēsus
presūpserit celebrare diuīa n̄ solū ecclīasticis b̄nifi/
cijs spoliē verū etiā p̄ hac duplici cl̄pa p̄petuo de/
ponat nec credat aliq̄s posse p̄ aliū cū talibus cele/
brantibus nisi per romanū p̄tificē dispensari.

Inter ceteros clericōꝝ ⁊ p̄latoꝝ excessus hoc
maxīe inoleuit qđ sp̄reta i vestibus forma ecclīasti/
ce honestatis plurimi delectāt eē deformes ⁊ cupi/
unt laicis p̄formari qđq̄ mēte gerūt habitu p̄fitent̄
Uñ p̄ter cetera q̄ circa vestes tonsurā ⁊ hitus cle/
ricoꝝ tā i formis q̄ in coloribus atq̄ comā seu ca/
pillos vitāq̄ ⁊ honestatē clericōꝝ iura statuunt ⁊ q̄
numiū colapsa tā in secl̄aribus q̄ in regl̄aribus sa/
cro approbāte p̄cilio inouamus ⁊ precipimus dili/
gētius obfuarī, illū sp̄cialiter abusus eodē approbā
te p̄cilio decreuimus penitus abolēdū qđ in q̄bus/
dā p̄tibus nōnulli clerici ⁊ p̄sone ecclīastice secula
res ⁊ regl̄ares, etiā q̄ magis detestamur p̄lato ecclē
siarū manicas ad cubitū pendētes ⁊ longas cū ma/
gna ⁊ sūptuosa supfluitate vestes etiā scissas retro ⁊
in lateribus cū forratinis vltra oram excedētibus,
etiā i scissuris deferūt ⁊ cū talibus i ecclījs cū super
p̄llicijs aut alijs vestibus ad cultū dei ⁊ officium
ecclīasticū ordinatis etiā intra ecclīas ip̄as i q̄bus
b̄nificiati existūt nō verent̄ diuinis officijs interesse
hāc vestīū deformitatē i q̄buscunq̄ p̄sonis ecclīasti
cis reprobamus ac vsuꝝ taliū ihibemus. Cōtrariū

27
aut faciētes vt trāsgressores canonū puniant spēa/
liter statuētes vt q̄cūq; bñficiatus aut officiū in ec/
clesia gerens i habitu hmōi diuinis officijs p̄supse
rit interesse p̄ qualib; vice a pceptōe puentuū eccle
siasticorū p̄ menses nouerit se suspēsus, fructusq; illi
fabrice illius eccleie applicent.

Claustra monialiū nullus clericorū vl' etiā mo/
nachorū sine cā honesta ⁊ bono testimonio introeat
Alioq̄n p̄latus suus ip̄m debite subiciat vltōi, ne/
q; em̄ moniales de suis egrediant̄ monasterijs nisi
monasteriorū necessitas id exposcat ⁊ velate icedāt
Illis aut̄ tm̄ ob hāc causaz egredi liceat q̄bus mi/
nistratio ē p̄missa, vl' q̄ a supiore hoc accepint hoc q̄
dēnō de illis monialibus q̄ clause sūt itelligi volu
mus cū illis exire oīno n̄ liceat, S; illis q̄ sine clau
sura vitā ducere p̄sueuerūt laxiorē, statuimus insu
per vt i singul' monasterijs fenestre platorie dupli/
cata habeāt ferramēta, Et vt moniales suis p̄posi/
tis ⁊ prelatis i rebus licitis ⁊ honestis obediāt nec
cuiq; p̄ter eorū licētiā sua p̄fiteant̄ pctā, Ipsi aut̄ p̄/
positi seu p̄lati claustra monialiū nullo mō intro/
eāt nisi magna ⁊ euidēs cā necessitatis id exposcat.

Insup interdiciamus oibus clericis portare an/
nulos nisi sint p̄lati aut alij q̄bus hoc p̄petat ex of/
ficio dignitatis vl' priuilegio sedis aplice spēali cō
suetudine i hoc p̄traria nō obstāte q; si q̄spiā taliter
ānulū portās inuētus fuerit auferat̄ ei ānulus per
sū ordinariū ⁊ nō reddat̄ eidē imo idē transgressor
clericus etiā tantū dē ad valorē illius ānuli i rebus
alijs cogat̄ paupibus erogare, clericus aut̄ q̄ annu
lū dare diocesano vel p̄dictā quātitatē soluere con
tempserit ab ingressu eccleie arceat̄ donec annulum

reddat et penam soluat predictam. Et similiter de cultellis longis precipimus observari nisi tales sint in itinere constituti vel inimicicias habuerint manifestas.

Cum domini dei deceat sanctitudo, iure quoque canonico statutum existat quod ad ecclesias ingressus debeat esse humilis et devotus, statuimus ut quis prelati, canonicus, altarista, vicarius cathedralis ecclesie nisi suppilliciatu extiterit in eandem ecclesiam ad audiendum divinum officium non audeat introire et introeundo chororum sacris solennibus devotis orationibus insistant cessent psyllia cessent vana multo fortius feda et prophanas colloquia cessent risus et profanationes mutue postremo quicunque alia quam divinum prent turbare officium aut oculos divine maiestatis offendere et populum scandalizare ne ibi deest occasio peccandi ubi peccatorum venia est postulanda, contrarium faciens si sit prelati, canonicus aut altarista per episcopum aut vicarium suum. Si vero vicarius vel altarista per decanum aut vicedecanum pena indigna castigetur. Item ad tollendum scandalum laicorum statuimus quod nemo predictorum vestitus suppillicijs sericis nec capucijs et mitris magnis sed duntaxat dalmatibus et biretis parvis et si placuerit per necessitate federatis, vicarij vero et altariste mansionarij psaltariste similiter utantur dalmatibus de asperiolis et alij intitulati vel nigris agnellis.

Item quod sacerdotes et campanarij et sanctuarij cathedralium et collegiarum ac conventualium ecclesiarum qui sacerdotibus ad altare circa baptismum deportatorem olei et corporis domini ad infirmos assistunt iuxta quod eorum officium requirit ministrant, super vestimenta sua suppillicijs utantur, sacerdotes videlicet suppillicijs et campanarij camilijs albis quod districte precipimus.

obseruari quasq̄dē camīas cāpanarior̄ z suppillī
cia sacerdotū plebanus cuiuslibet prochie vel vitri
ci eccliarū quādo z quotiēs fuerit necesse de elemo
sinis que in prochijs p̄nt haberi. Alioquin de suis
pprijs sumptibus compabūt.

De cohabitacione clericorū

z mulierum.

Quāuis fornicatōis crimē inter cetera crimia sit
detestabilius clericis vtpote qz inter ceteras virtu
tes principalit̄ carnis p̄tinētiā p̄fitent̄, multi tñ cle
rici sue salutis imemores z professionis nō solum
temptatōibus victi desideria carnis perficiunt sed
etiā temptatōz preueniunt, dum ne frustra temptē
tur in domibus pprijs vel vicinis paratas ad ma
lum fornicarias nutriunt mulieres. Hos igitur ne
crimen ipsum videamur per tollerantiā approba
re om̄es clericos q̄ decetero ī domibus suis suspe
ctas mulieres vl̄ etiā extra domos ī sua p̄curatio
ne publice detinēt p̄cubinas si sunt beneficiati mo
nitioz canonice nō destiterint z in hoc p̄tinaces re
p̄erti fuerint z rebelles. extunc p̄ prima vice agere
volentes mitius cum eisdē pena sinodali per suos
superiores percellant̄. Si vero qd̄ absit se minime
de sua incōtinentia correxerint forsan easdem vel
alias concubinas aut suspectas feminas scelestius
reassumendo. extunc per vnum menses artis carce
ribus deputentur. Sed si qd̄ absit meretricia facie
indutus nec a sua scelerata consuetudine z peccan
di libidine desistere voluerint. extunc tanquā in
corrigibilis beneficio seu beneficijs eccl̄siasticis
si q̄ obtinet sit priuatus ip̄o facto, sin aut̄ b̄n̄ficiatus

nō fuerit per vnū annū carceribus deputetur quo
lapso de dioc. tanq̄ scādalous expellat inabilisq̄
fiat i illa dioc. in qua tm̄ scandalū p̄misit ad execu-
tionem presbyteralis ordinis ⁊ ecclesiastica bene-
ficia obtinenda.

De clericis nō residentibus

Nullus clericus curā hñs anīar̄ nre puincie in
quouis ordie p̄stitutus peregrinari extra suā dioc.
presumat absq̄ diocesani sui licētia sp̄cali qua peti-
ta ⁊ obtēta idoneū p̄sbyter̄ loco sui reliquat quem
diocesanus approbet. Et interiz sibi p̄mittat curā
aīar̄. q̄ si q̄s vltra sex mēses se a suo bñficio absen-
tare presūperit curā anīaruz habente extunc a per-
ceptōe fructuū beneficij suspendat̄ fabrice eiusdem
ecclesie applicādoz. q̄ si stante illa suspensioe per
alios sex mēses nō redierit ipso facto sit priuatus.
Et tunc patroni liberā alios presentādi habeāt fa-
cultatem.

De institutionibus

Hoc sacro approbāte cōcilio decernimus q̄. c.
vltimū de elec. li. vi. de cridis añ iñstitutōz ⁊. c. Quz
inhibitōe de clandestina despōsatōe de bānis ante
copulā p̄mittendis ad vnguem obseruet̄.

Presentis cōstitutōis auctoritate sacro appro-
bante p̄cilio inhibemus ne q̄s archiep̄atū ep̄atū di-
gnitatē aliquā iferiorē p̄sonatū prochialē ecclīaz cū
cura vel sine cura beneficiū aliq̄d ecclīasticū seu ali-
cuius predictorū admistratiōē vel detentiōē de
manu laicali recipere vel iam recepta tenere sub quo-
uis colore presumat. Si q̄s aut̄ cōtra fecerit ad sic

29
receptū beneficiū eo ip̄o, ⁊ nisi locū quē sub crimē
tante inobediētie, tanteq; ambitōis taliter iam re/
cepit vel ī futuz recipiet, resipiscendo deseruerit li/
beraliter infra duoz mēsiuz spaciū a publicatōe cō/
stitutōis p̄ntis quo ad iam recepta a receptōe vero
tpe quo ad ea dcinceps p̄tinget sic recipi numeran/
dum ad q̄libet aliud inabilis ip̄o facto reddat, ita
vt ad dignitatē vel beneficiū aliq̄d ecclīasticū nul/
lo vnq; tpe absq; dispēsatione aplice sedis vel no/
stra vel successorū nostrorū eligi valeat vl' assumi, in
sup vt quantū excesserit pena docente cognoscat, si
quā dignitatē p̄sonatū vel b̄nificiū aliq̄d cū cura vl'
sue cura sit recipiēs vl' detinēs vt p̄mittit nō dimit/
tens, canonicē forsan obtineat ea vl' eo sic p̄ntis cō/
stitutōis vigor ip̄o facto priuatus. Indignū enim
fore censemus vt ecclesie b̄nificio gaudeant q̄ eā taz/
nephandis ausibus despectui habuerūt. Inungi/
mus quoq; in virtute sancte obediētie necnō sub ex/
cōicatōis pena p̄cipiendo mādamus oibus ⁊ sin/
gulis tam clericis q̄ laicis rusticis iobagionibus
vasallis castellanis comitibus ⁊ officialibus alijs
quocunq; mō subiectōis astrictis dignitati p̄sona/
tui vel beneficio taliter occupato q̄ occupatori vl'
detentori predictis in nullo pareant vel intendāt,
Qui vero temere p̄tra fecerit, si vniuersitas fuerit
interdicti si aut singularis p̄sona excōicatōis sentē/
tie se nouerit subiacere.

Statuimus q̄ p̄sona ecclīastica quecūq; regula/
ris aut secularis in dignitate p̄sonatu officio seu ec/
clesiastico beneficio quocunq; p̄stituta nō instituat
vel ad illud p̄firmet nisi antea de obedientia ⁊ reue/
rentia suis superioribus ip̄pendenda ⁊ mandata ip̄so

rum exequendo et quod non alienabit bona beneficij et illicit
te alienata ab ipso pro posse ad ius et proprietatem reuoca
bit corpore persistit iuramentum.

De sede vacante

Quonia nonnunquam contingit quod ad vacantem episcopatum
vel aliam prelaturam seu quodcumque aliud beneficium duo
in discordia eligunt et alter qui minore iure patitur
nititur ut eum cui maius est acquisitum per potentiam vel
tedium fatigare et exhaurire possit attrahit fauorem po
tentium laicorum quibus ut eum iuuent et assistant promissi
ones facit de beneficiis eorum filijs conferendis et de
iuribus et libertatibus ecclesie remittendis. nos huic
morbo occurrere volentes remedio salutari presenti sta
tuto huiusmodi promissores et potentium attractores ipsosque la
icos ipso iure volumus excommunicationis sententia esse inodatos
et nihilominus eum fore ineligibleem ad huiusmodi dignitatem

Quicumque defuncto episcopo vel aliquo alio beneficiato
curato vel non curato etiam religioso cui ius non competit
consuetudine vel alio iure relicto ab eo aut sede vacante
bona ecclesie occupauerint ipso facto quam nunc in ta
lem ferimus sententiam excommunicationis incurrat.

Quia bona decedentium clericorum in usus ecclesie sue ec
clesiarum quarum fuerunt ipsi clerici conuerti vel futuris suc
cessoribus de iure debeant reservari decernimus statuendo
quod nullus personus clericus vel laicus aut quis ali
us res seu bona rectorum ecclesiarum seu quorumlibet cleri
corum viuorum aut decedentium occupare raptim in usus su
os conuerti presumat quod autem id ceca cupiditate reptus
fuerit pegisse excommunicationis vinculo se nouerit inodatum

De rebus ecclesie non alienandis

In demeritatibus ecclesiarum puidere volentes statuimus vt cathedralibus collegiatis et parrochialibus ecclesijs prelaturarum et prebendarum et ceterorum officiorum et ministeriorum ac bonorum ecclesie omnium reddituum et puentuum in quibus villis ex nomine et in quibuscunq; rebus seu decimis consistant et quid ad cuiuslibet dignitatis officium prebendam seu dispensationem pertineat sub sigillis maioris prelati et ipsius capituli habeatur in sacristia ecclesie fidelis conscriptio vt saltem nouus prelati canonicus vel minister per huiusmodi scripturam de suis iuribus et puentibus informatus valeat per suum predecessorem deperdita vel neglecta restaurare. Sicut libri ornatus calices et cetera clenodia et ornamenta ecclesie registrentur et saltim de anno in annum reuideantur per seniores de capitulo vt appareat si qua per improvidentiam ministrorum sunt distracta vel eorum diligentia acquisita.

Prohibemus insuper ne inferiores prelati absque archiepiscopi et episcoporum in quorum diocesi consistunt nec episcopi absque archiepiscopi nec archiepiscopus absque sedis apostolice licentia speciali nec administratores bonorum ecclesiarum vacantium vel alia ex causa legitima superioris officio deputati sine consensu maioris et superioris partis capituli aliqua de bonis immobilibus vel rebus preciosis mobilibus aut iuribus ad monasteria siue ecclesias suas spectantibus nisi in casibus a iure permissis alienare donare vendere obligare perpetuum vel emphyteoticum tractum facere presumat quod si contrafecerint pro irrito habeantur et alienantes se inferiores prelati sunt a suorum ordinum Archiepiscopus et episcopi a pontificali eorum executione eorum sint suspensi. quam

suspensionē superiores ⁊ ordinarij alienatū alienatis prius ad ius ⁊ proprietatē monasteriorū ⁊ eccliarū reuocatis vel alias idemptitati iporū monasteriorū ⁊ eccliarū puiso valeāt relaxare.

Itē de rebus eccliez ornatu nulli priuate psonē ad obligandū aliqua ꝑcedant ⁊ si aliquibus sūt ꝑcessa illa infra mēsez redimere ⁊ ecclie restituere ꝑpellant

Itē statuimus vt puētus annul in quibus sūt spēales redditus fabrice aut ea quę ꝑ fabrica ꝑtribuūt donant aut legant vni vel duabus psonis fidedignis in singlis ecclijs ꝑmittant quę eos ad opus ecclie cōuertāt vtiliter ⁊ singul' annis iustā de ipis ⁊ certam caplo aut plebanis reddāt rōnes.

De emptiōne et venditiōne

Si quis emerit aialia alias res ꝑdatas cū in pre donis ius succedat ad restitutōz eorundē ꝑ cēsuras ecclasticā ꝑpellat emptor No vel venditor quę alterꝑ decipit in legitimo pondere vel mēsurā aut quę sciēter ignorātū rem vendi derit viciosaz penitere nō ꝑt donec satisfaciat taliter damnū passo.

Expiētia certa didicimus quę ex pluralitate scultetorū frēqnter ꝑtingit bona ecclie deſtari, statuimus vt i bonis ecclie quibuscūq; vnus scultetus dūtarat quę bona regere valeat habeat, si aut scultetus plures filios habuerit eo decedēte potior filius ad regēdā scultetiā eligat quę fratribꝑ iuxta taxā scultetie de certa pecunie quātitate scdm quę quęꝑ ꝑs pecunie ꝑtingit soluere i certo finio ꝑ dñm ville, statuto sit aſtrictus alias si i soluēdo si fuerit alteri extraneo de cōsensu tñ dñi oēs frēs extūc eandē scultetiā infra spacū vnus āni vēdere inexcusabiliter teneant.

31
Licet contra temeritatis humane audaciam legaliter sit
pulsus ut regis diuine et humane legis contra ad eden-
dum nonas formas inime deproget non cessat tamen huma-
na cupiditas fabricare continue contra meta fraudium de quibus
bus primum circumuenit atque fallit hinc est quod licet reem-
ptio non sit legi diuine et humane contraria circa ipsam tamen pro-
pter caliditatem usum multipliciter oberrat. Quod
circa volentes subditos nostre punicie in solido ne va-
cillet circa contractus hominum reponere declaramus quod
reemptio contractus cessari debeat licitus. Vnde et quoniam
sicut in emptioe ita et in reemptioe empti rei pretium ade-
quat vel modicum plus ascendet dummodo census constitutus
sit in re fructifera ut puta domo agro villa silua lacu
et silibus et periculo subiaceat emptoris. Et tamen reem-
di remaneat libera apud primum venditorem et non em-
ptorem, modicitatem autem illam ne locus fraudibus pate-
at. Relinquimus arbitrio episcopi ordinarij vel ipsius vi-
carij moderandam.

De pignoribus

Veritatis organo dominice vocis emisso de mutu-
date nihil inde sperantes volens veritas patenter ostende-
re, quod mutuum quod ex sui natura sit gratuitum in extenua-
tione substantie primi et ipsius dispendium non procedat.
Contra quod plurimi faciunt quod ratione mutui locupletari con-
tendunt cum alterius detrimento dum obligationes super
certa quantitate pecunie in villis pratis siluis pisci-
nis nemoribus domibus et alijs rebus recipiunt de
quibus quis sorte aut capitale pecuniam et quoniam plus
ex mutuo dataz leuauerit seu perceperint in pecunijs
vel fructibus, nihilominus priorem redierunt pecunie
quantitatem vnde nos attendentes quod ultra sortem recipe ex

mutuo manifestā p̄tineat vsurariā prauitatē. Quēs
z singulos tā spūales q̄ seclares cuiuscūq; gradus
status p̄ditōis aut p̄eminētie existāt eē vsurarios q̄
tali p̄posito mutuāt pecunias qđ aliqđ recipiāt vl
tra sortē z marie si cū effectu recipiāt declaramus.

Ad oēm dubitatōis seu q̄stiois amputādā ma/
teriā. statuimus vt si q̄s p̄diū suū cui ius attinet pa
tronatus cui q̄ ip̄ignoraueit indistincte ius p̄ntan
di apud ip̄m obligantē remaneat. Etiā si hoc nō ex
primat cū tale ius spūali ānerū estimari nō possit z
ergo ī sortē neq̄at p̄putari cū sp̄ fructus rei p̄ignora
te ī sortē debeāt p̄putari iuxta canonicas z legitti/
mas sanctōes.

De testam. et vlti. volūtatibus

Clericus de p̄uētibus āni grē vl' alias de rebus ec
clesie acq̄sitis p̄cubine sue l' filijs ex fornicatōe ge/
nitis q̄cūq; penitus n̄ reliquat qđ si fecerit legatū nō
teneat z qđ taliter ē relictū ecclie applicet.

Lū tā de p̄suetudinē q̄ z priuilegio mltarū eccliarū
ac ēt ex statutis eorū dē p̄sone eccliaſtice curate z nō
curate d' bonis ex fructib; bñficioꝝ suoz p̄gregatis
p̄ ip̄oz arbitrio ī extrema volūtate sua facere p̄sue/
uerit testamēta. Nos sacro hoc p̄cilio approbante
hmōi p̄suetudinē salutarē ad totā n̄raz puinciā am
pliātes. statuimus qđ deiceps clericis curatis z nō
curatis testādi libera sit facultas. ita qđ ad ip̄oz te
stamēta duos sacerdotes si fieri poterit p̄uocēt aut
alios p̄bos viros p̄ quos possit de ip̄oz p̄stare vo/
lūtate. qđ si executorib; mīme deputatis aut qđ ab
sit ītestati decesserit p̄ p̄latos ip̄oz l' q̄bus hoc sp̄ca/
liter p̄miserit z q̄bus ip̄i īmediate subsūt p̄dicta te

stata iuxta volūtatē testatoris dispēsent, ab itestato
 No relicta primū salutis debitis p defūctū ptractis
 ac familia q̄ eidē dū viueret fūiebatz exequijs p aia
 defuncti expeditis vna ps p fabrica dicte ecclie cui
 defūctus p̄erat, scda ps p aia aut āniuersario defū/
 cti deputet residuū No vsui successoris fidelit̄ p̄sue
 tur, qđ si p̄latus q̄ p̄missa derelicta distribuere dbu
 it l̄ sub cuius testimonio distribuēda fuerāt vl̄ suces
 sor i bñficio aut quis alius cupide aliqđ de p̄missis
 testatis aut ab itestato relictis vsurpare directe l̄ in
 directe p̄sūperit duplū i illos vsus i quos p̄uertē/
 da fuerāt de suis pprijs ad pios vsus p̄uertat z ni
 hilominus si successor fuerit z p̄missa violauerit ex
 tūc pte ip̄z p̄cernēte ip̄o facto sit priuatus z fabrice
 dicte ecclie applicet.

Preterea statuta locoꝝ q̄ hñt q̄ nullus vltra cer
 tā sūmā ecclijs l̄ clericis donare seu legare audeat i
 vltima volūtate irrita idicamus cū iniq̄tatē p̄tine/
 ant z testādi p̄imāt libertatez, Cōditores No hmōi
 statutoꝝ ac eisdē vtētes canonica arceā disciplina
 Inuigilēt insup ordinarij circa executores testamē
 toꝝ z vltimaz volūtatū z p̄tra illos q̄ eas ipediūt
 quouis mō vt ip̄e volūtates extreme ifra t̄ps testa/
 toris arbitrio limitatū effectui mācipet l̄ si testator
 executōis terminū nō p̄fixit ip̄a executio vltra vni/
 us āni spaciū nullatenus proget, Executores etiā
 vltimaz volūtatū de bonis defūcti se nullatenus
 intromittāt donec de eisdē inuētariū fecerint sub fi
 de dignoꝝ testimonio p̄sonaz.

Ad hoc q̄ qđā in q̄busdā partibus consuetudo
 imo corruptela detestabilis obseruat videlicet qđ
 tam laicus q̄ clericus in lecto egritudis p̄stitutus

Ultra certā sūmā iuxta loci illius ꝑsuetudinē līmi/
tatā nec pijs locis nec psonis ecclīasticis ꝑ aīe sue
remedio ꝛ salute aliqua possit ordinare legata. **¶** **¶**
siderātes lz vicibus iā repetitis ꝑdictā ꝑsuetudinē
ꝛ sacris canonibus ꝛ secularibus etiā legibus ob/
uiare cū oīa iura clamāt ꝑ vltia volūtas ꝛ vltimū
homīs testamētū iuiolabile ꝑseueret. **¶** Et nihil sit ꝑ
magis hoībus debeat quā vt extreme volūtatē li/
ber stilus existat eandē ꝑsuetudinē deo odibilē aīa/
bus ꝛ moribus bonis inimicā auctoritate huius sa/
cri ꝑcilij penitus reprobamus firmiter statuentes
vt vniciuꝑ quē iura a testamētoꝝ nō ꝑhibēt factio
ne ī sanitate vel ī lecto egritudīs ꝑstituto legādi di/
sponēdi ꝛ ordinādi de bonis sibi collatis circa pia
loca ꝛ personas ecclīasticas dūmō legitimas non
ꝑtereant successores libera sit facultas, volētes ꝛ ꝑ/
cipiētes districte vt ꝑ locoꝝ eꝑos ꝛ ceteros ꝑlatos
iurisditōez hñtes vniuersi clerici tā religiosi ꝓ secu
lares ꝛ laici īpediētes defunctoꝝ legata seu vltias
volūtates ꝑ excōmuñ. ī psonas ꝛ interditi loca sen/
tētiā canonica monitōe ꝑmissa ferēdas ab hmōi ī
pedimētis desistere ꝑpellant ad quoꝝ executōez et
debitas aggregatōes ꝑcedētes tꝑe faciēdas eꝑi ꝛ ꝑ/
lati ad quos testamētoꝝ defensio vtroꝝ iure suadē
te dinoscūt ꝑtinere beniuolos se exhibeāt ꝛ paratos
ne hmōi negligētia de eoz manibus in die stricti iu
diciij requiratur.

De anno gratie.

Licet alias ꝑ bone memorie Jacobū archieꝑm
Bnezneñ, ꝑdecessorē nꝛm salubriter fuit institutus
ꝑpter salutē aīaz ꝑlatoꝝ ꝛ bñficiatoꝝ quozūcunꝑ

ac ppter solationē amicoꝝ ⁊ fuitoꝝ eorū dē p moꝝ
 tē ipōꝝ desolatoꝝ vt cū q̄s de clero bñficiatus dece
 deret fructus primi anni p debitis ip̄ius fuitoꝝ
 ⁊ amicis eiusdēꝝ alijs pijs caus̄ ⁊ exequijs p illius
 anni circulū faciēdis p eū quē ad hoc executorē eli
 geret aut si itestatus decederet, si cathedral' collegi
 ate aut p̄uētua' ecclīaz p̄latus canonicusq̄ eēt p di
 ocesanū, Si No ruralis ecclīe rector l' alius q̄cunq̄
 clericus existeret p decanū sub testimonio archidia
 conip salute ip̄ius aīe p̄uerti deberēt deductis pro
 uētibus vñ vicarius valeat ī ecclīa sustētari, annuz
 dñi a circūcisiōe eiusdē inchoādo, Nos attēdentes
 h̄mōi p̄stitutōꝝ p extrauagātē iohānis vicesimisc̄di
 q̄ sic incipit, Suscepti regim̄is nos cura sollicitat
 eē modificatā in eo q̄ media ps p debitis aīa fuito
 ribus ⁊ amicis defuncti, ⁊ media ps p successore cō
 uertat̄ p̄ntis approbatōe p̄ciliij dictā p̄stitutōez de
 claramus sc̄dm modificatōꝝ dicte extrauagantis p
 oēs ep̄os p̄latos ⁊ canonicos ac prochialiū ecclīa/
 rū rectores n̄re puincie eē firmiter obseruandā per
 petuis tp̄ibus valituris.

De sepulturis

Lū sacris canonibꝝ sit p̄sonū vbi q̄s viuus reci
 pit ecclīastica sacramēta, q̄ ibi etiā mortuus requie
 scat oibus xp̄ifidelibꝝ p̄tritis ⁊ p̄fessis q̄ sepl̄ti fuerit
 ī suis ecclīis prochialibꝝ l' cimiterijs eaz de oīpotē
 tis dei misericōdia ⁊ btōꝝ petri ⁊ pauli ap̄loꝝ eius ⁊ be
 ati adelberti martyris patroni n̄ri meritis p̄fisi ī re
 leuamē suoꝝ peccaminū, xl. dies indulgētiarū de in
 iūcta sibi p̄nā misericōditer relaxamus.

Quia ecclīaz cathedraliū p̄latiꝝ canonici p̄frēs

in xpo ex approbata cōsuetudine nūcupant. et iō vt
ex p̄fraternitate hmōi aliq̄s fructus pueniat aīabus
Statuimus vt postq̄ p̄latus vel canonicus cathe
dralis ecclie obierit sup̄stites p̄lati et canonici cum
primo obitus defūcti ad eoz̄ noticiā puenierit quis
p̄latus p̄ aīa principal̄ p̄latus, i. archiep̄i v̄l ep̄i sex
missas cū totidē vigilijs, p̄ aīa x̄o equal̄ p̄latus de
functi tres missas cū totidē vigilijs efficere p̄ se vel
p̄ aliū teneat, Canonici x̄o p̄ aīa principal̄ p̄latus,
i. archiep̄i v̄l ep̄i tres missas cū totidē vigilijs, p̄
aīa x̄o inferioris p̄lati v̄l canonici vnā missam cum
vigilijs s̄l̄r p̄ se v̄l p̄ aliū q̄ cito p̄mode poterit x̄tu
te fraternitatis et statuti hmōi dicere sint astricti in
quo ip̄oz̄ p̄scias oneramus.

Quicūq̄ religiosi et seclares clerici aliquē ad vo
uendū iurandū v̄l fide interposita seu alias p̄mittē
dū inducūt vt sepulturā ap̄d eoz̄ ecclias eligāt vel
iā electa v̄lterius nō imutent, excōicatōis sn̄iaz in/
currūt ip̄o facto, nec valet tal̄ electio, et q̄ sic elegerit
nec ap̄d sic electā eccliam sepeliri nec alibi poterit
eligere sepulturā, nec p̄tra votū iuramētū v̄l p̄mis/
sum hmōi a se factū materiā habeat veniēdi. S̄z cō
tradictōe qualibet cessante sepeliat̄ oīno ap̄d illaz
eccliam apud quā sepeliēdus de iure fuisset, si alias
sepultura nō electa forsitan decessisset. Si x̄o idēz
religiosi vel clerici p̄dictū i sua ecclia vel cimiterio
presumpserint sepelire ad restitutōz̄ taz sepulti cor
poris si petat̄ q̄ etiā oīm que occasioñ, sepulture il
lius puenierint quolibet ad eosdē infra decē dieruz̄
spaciū integraliter faciēdā obligant̄ quā nisi fecerit
ecclia ip̄a apud quā sepultus fuerit nec nō ip̄ius ci
miterium extunc eo ip̄o sint et tād̄iu manebūt eccle

siastico supposito interdicto donec ab eis fuerit facta restitutio plenaria oim predictoz. plebanus ecclesie vel vicesgerens si pter licetia sui archiepi vel epi vel ipsius i spualibus vicarij defunctu alterius prochie intra prochiale eccliaz sua presuperit sepe lire i pena vnus marce ad fabrica cathedral ecclie applicanda icidat ipso facto. Et nihilominus per epm subiciat penitentie grauiori nisi is qe sepultus fuisset psbyter patronus vel peregrinus viator vel q mode ad sua parochiale eccliam deferri no potest aut alias ecclie notabilis bnfactor.

De parochijs

Uniuersis sacerdotibus ta religiosis q̄ seclarijs cuiuscunq̄ ordinis pditōis siue status existat i ciuitate dioc. vel puincia Bnezneñ. degētibus sub debito iuramēto qd̄ ep̄o i receptōe sacerdotij p̄stiterūt sub itermiatōe iudicij firmiter ihibemus ne q̄s alie num prochianū cuius cura p ep̄m vel loci ordinari um seu eius vicariū sup eo alij e p̄missa excepta necessitatis cā q̄ legē nō h̄z ad p̄fessionē audeat recipe vel ad porrigendū ei aliqd̄ ecclie sacramētū nisi petita desuper ⁊ obtenta licētia ppriij sacerdotis. Cū certi ⁊ indubitati iuris existat talē a tali crimie solui nō posse aliquatenus vel ligari ⁊ ex hoc ordinez ecclie p maiores ⁊ sanctos patres diuina puidencia institutū p̄fringere viderent. quod p vniversos plebanos diebus dñicis prout expedierit corā suis prochianis p̄cipimus publicari. Et qui cōtra p̄missa vel eoruz aliqd̄ propria temeritate venerit ab officio ⁊ beneficio suspendat vel alias ad arbitriū sui superioris puniatur.

De decimis

Veteris testamēti scribitur sacrorū canonū sanctio-
nibus attestantibus deus in signū vniuersalē dñij sibi
decimas reddi p̄cepit suas eē decimas et primitias
asseuerās atq; monēs et p̄cipiēs vt deferāt decime in
ore sua hoc est in thesauros tēpli vt habeāt sacerdo-
tes atq; leuite q̄ sibi ministrant cibos nō sibi s; nobis
sine dubio p̄futuros. Hoc tñ qdā principes seu ca-
pitanei p̄curatores ac officiales eorū et alij milites
et t̄pales dñi mīme attēdētes decimas ecclījs ac mi-
nistris ecclīaz debitas dei timore postposito occu-
pāt aut p̄ suos subditos occupari mandāt et māda-
ri p̄curāt et alij etiā impedimētū p̄stant, ne clerici aut
p̄curatores eorū decimas sibi debitas pro suauolū-
tate cui maluerit v̄dere valeāt eas in suis villis lo-
care ac p̄ hoīes suos q̄ ad easdē dādas tenent p̄du-
ci in debite p̄hibētes hincōi ergo temerarijs ausibus
adhibere medelā quā possumus cupientes. Statui-
mus et p̄hibemus ne aliq; principes qualiscūq; di-
gnitatis vel honoris p̄rogatiua p̄fulgētes, ac capi-
tanei et p̄curatores seu officiales eorū et nobiles et q̄-
cūq; alij decimas maniplares seu pecuniales ac
maldratas seu in quibuscūq; rebus p̄sistāt decetero oc-
pent seu occupari mādent nec liberā venditōz deci-
marū impediāt, aut eas in suis villis locari p̄ hoīes
suos duci p̄hibere p̄sumant, q̄ si aliq; deinceps p̄di-
cta p̄ aliq̄d eorū p̄sūperint attēptare requisiti excōica-
tōis sniaz incurant ip̄o facto et nihilominus terre ci-
uitates et districtus hincōi principum et quibus p̄sunt
capitanei et officiales p̄dicti. Quidam quoq; et ville
nobilium seu dñorū spūalium et t̄paliū et quorūq; aliorū

35
si hmoi excessus p collectorē decime reqsiti infra vni
us mēsis spaciū nō curauerunt emēdare ab hmoi i/
pedimētis desistēdo ipso facto ecclesiastico subiaceāt
interdicto.

Quia ius ecclesiasticū et p̄cipue solutio decimarū deo
debitarū quas ip̄e clericis exhibēdas p̄ suo cultu cō
cessit diminui nō debeat qualibet malicia seu frau/
de excogitata s; potius augmētari ne officiū diuini
cultus p̄pter qd̄ b̄nificiū ecclesiasticū et decime ip̄e dā
tur obmittat. statuimus vt si nobiles seu heredes
aut t̄pales d̄ni aliquarū possessionū quorū maiores
libere ad quā volebāt eccliam decimarū soluebāt ex
quadā abusiōe multiplicari p̄tingat senior aut vnus
eorū eā libere soluat. Alij oēs et singli ecclie seu p̄bē
de cui decima illius hereditatis seu possessionis a/
scripta ē ip̄as soluere teneant ne si quis eorū eā libe/
re solueret ius ecclie seu p̄bēde ip̄ius ad cultū diui
nū p̄pter hec p̄tingeret absorberi. Addicimus īsu/
per q̄ nobiles seu heredes hmoi q̄bus priuilegiū
hoc p̄petit dent ipsi ecclie decimā tali vicz ī quā ca
dit p̄ceptio decimarū nihil de ea suis vsibus appli/
cādo q̄ si q̄spiā reptus fuerit aliqd̄ de ip̄a p̄ se rece/
pisse fraudulēter priuilegiū p̄det, cū priuilegiū me/
rat̄ amittere, q̄ p̄missa sibi abutit̄ pt̄ate. Porro si ac/
ciderit q̄ possessio seu hereditas quā miles tenebat
decimā de ea libere soluēdo ī inferioris p̄sone titulo
ēptōis v̄ditōis p̄mutatōis donatōis seu quocūq;
alio mō d̄niuz pueniret p̄sone hmoi decimā soluat
ecclie seu p̄bēde cui ip̄ius hereditatis seu possessi/
onis decima ē ascripta econtra No si nobilis aliq̄s
gaudens priuilegio hmoi militari possessiones seu
hereditatē aliquā in qua persone inferiores reside /

bant decima ecclie seu prebende alicui ex debito soluenda tituloꝝ p̄dictoꝝ aliquo assequat illuc teneat soluere vbi eā p̄sone h̄mōi hactenus p̄soluerūt cuz res trāsire cū suo honore dinoscunt.

Itē cuz leuitis seu eccliaſticiſ p̄ſoniſ iure diuino decime debeant dolentes referimus q̄ quorundaz laicoꝝ cupiditas ius h̄mōi q̄d ſibi deus in ſignum generalis dominiꝝ retinuit nititur abolere et p̄ ſua voluntate de hiſ que ad ip̄oſ nō p̄tinent aliter ordinare imo potius deordinare p̄ſumunt, quaſi a ſe iugū diuini ſeruitij velint excutere q̄d in baptiſmate ſunt p̄feſſi. Huius approbatōe concilij diſtricte precipimus vt iuxta laudabileꝝ p̄ſuetudinē patrie decime manipulares de quolibet grano in agro p̄ſoluānt nec liceat alicui laico nobili vel ignobili cuiuſcunq̄ dignitatis vel principatus exiſtat conſuetudinē memoratā p̄pria temeritate iſfringere q̄n etiā ipſe de p̄prijſ terris que ſuis ſumptibus excoluntur decimas integraliter p̄ſoluat, nec p̄pria voluntate imo potius p̄ſumptōe eas cuiq̄ ecclie vel p̄ſone p̄ferat, ſz illas abſq̄ vlla p̄tradictiōe p̄cipiat q̄ de eodē loco decimas p̄cipere p̄ſueuit ex antiquo. Si v̄o terras ſuas alijs tradiderint colendas eas nec i toto nec in parte abſolutiōe decimarū p̄ſumāt abſoluere cū nō ſit iuſtum vt ea que dei ſunt ⁊ miniſtroꝝum ecclie conferāt alieniſ, ſed de om̄ibus partibus alijs ip̄i coloni decimas integraliter ſoluere nō obmittant. Alioquin tam ipſoſ colonoſ q̄ deſenſoꝝ ſeu fautoꝝ eoꝝ ab hac p̄ſumptione que furtum vel rapina nō i merito dici poſſunt per denegationē eccleſiaſtice ſepulture ⁊ ſubtractionē ecclieſtaſticoꝝ ſacramentoꝝ p̄cipimus coerceri. Adici/

entes ⁊ sub pena excoꝛcatōis prohibentes ne aliq̄
seculares vel ecclesiastice p̄sone solutionē decima/
rum in hac puincia tam laudabiliter obseruatū cō/
mutare presumāt in pecuniariā pensionē ipsas ta/
men decimas sibi a colonis redditas vendere po/
terint. put̄ vtilitati sue ⁊ eccliaꝝ viderint expedire.
Et q̄cūq̄ laicus nobilis l̄ ignobilis h̄mōi v̄ditio
nem clam vel palā īpedire p̄sumpserit quousq̄ di/
gne satisfecerit de tali p̄missio introitū ecclie sibi no
uerit interdictū. saluo q̄ circa mltiplicatōz nobiliū
⁊ depositionē emethonū in statuto prime precedē/
ti est predictū vel aliter ex cōcordia cū terrigenis fu
it ordinatū. verū sicut laicos circa preceptū de de/
cimis persoluēdis esse volumus obediētes sic eos
a grauariē ecclesiasticaz personarū quod eis infer/
re dicuntur sup̄ dilatione vel mora percipiendi de
cimas releuare volentes. p̄senti decreto statuimus
vt nō obstante aliqua p̄stitutione ordinatōe seu ali
qua p̄positōe postq̄ segetes in agro collecte fuerit
ei cui decime debeant̄ sub testimonio cōpetenti ⁊ p̄
interualla congrua quorū q̄libet ad minus duos
dies habeat terna fiat denunciatio vt decimā suam
tollat ne p̄pter eius dilationē vel morā ipsi coloni
in suis nouē ptibus sustineāt detrimentū. Alioq̄n
elapso triduo s̄ tpe denunciatōis vltimo facte no/
uem partes suas libere sibi liceat vbi voluerit col/
locare. Hos em̄ sentētias excoꝛcatōis suspensionis
vel interdicti quas hac occasione fieri p̄tigerit ī co
lonos irritas decernimus ⁊ inanes.

Quin turpis fit p̄s que suo nō cōgruit vniuerso
⁊ quidam sculteti vicinis seu villanis eorum in ea
dem villa decimas absq̄ cōtradictōe soluentibus

ip̄i eas minus rōnabiliter soluere p̄tradichit, statui-
mus ergo q̄ sculteti hm̄oi cuiuscūq̄ status aut con-
ditōis fuerint hm̄oi suis vicinis seu villa-
les esse debeāt ī solutōe decimarū.

De statu monachorum et ca- nonicorū regulariū.

Lō paternitatē a monachis z monialibus p̄tra-
hi districtius ihibemus, statuētes vt si aliqua clau-
stra monialiū ad inopiā tantā deuenierint q̄ ipsi de
puētibus monasterij sustētari nō possunt z ab ami-
cis panē vinū denarios vl̄ aliqd̄ hm̄oi transmittat̄
eis dē nō hec prius recipiant quā abbatisse z magi-
stre sue id significant vt de eius arbitrio qd̄ de hoc
quod missum est fieri debeat statuāt z labores eorū
veniant in cōmune, idem de monachis voluimus
irrefragabiliter obseruari.

Nullus monachus ī abbatē vel ad aliquod offi-
ciū nisi dudū p̄fessus fuerit assumat̄, z si taliter sūt
assūpti a suis remoueant̄ officijs et alij substituānt̄
eis dē, qd̄ de monialibus etiā decernimus obseruādū

Moniciū iā adultū si post annū p̄batōis ī manus
abbatis facere p̄fessionē recusauerit de monasterio
expellant̄, qd̄ etiā de monialibus obseruet̄.

Præcipimus vt abbates p̄positi priores mona-
chorum canonicorū regulariū necnō abbatisse ma-
gistre z priorisse monialiū tā in seip̄is q̄ in subditis
put ad cuiuscūq̄ spectat officiū vitā z p̄uersationē
exhibeāt ac habitū deferāt regulares seip̄os ac suos
subditos hñtes p̄cipue que ip̄orū p̄fessionī obuiant
z ordinis honestati nō cōgruūt puta circa exquisi-
tum ornatū vel notabilē excessus in vestibus cibus

37
z potibus equitaturis z lectisternijs annulis z sili-
bus superfluitatibus seu tarilloz alearū z scaccoz
ludis z cerearū lasciujs totaliter cohibentes se iu-
rta dispositionē sue regule z sacroz canonū institu-
ta sollicite prouidentes . q̄ nullus monachus vel
canonicus regularis seu monialis nisi ratōe admi-
nistratōis seu officij . possessiones redditus vel ali-
quid q̄cōs proprii habeant . q̄nīmo illud q̄d cuilibz
singulari persone ex suo labore vel artificio aut pa-
rentum amicoz suorū largitione obuenit superio-
ribus manibus offeratur vt per ipsius prouidenti-
am circūspectā emolimētis hmōi cōmunitatis sin-
gularis personarū necessitas subleuet̄ . Apostatas/
q̄ suos req̄rant z repetant ac ip̄os carcerū penis af-
ficient z volūtarie reuertentes paterne suscipiant
salua semp penitentia regulari adiciētes q̄ mitris
magnis admodū psonarū seculariuz nō vtant̄ . Et
quoniā q̄dam religiosi tantūmodo sue natōnis icū
ideomatis personas z nō alias ad ordinē recipere
frequentius cōsueuerunt . Et cum i hoc nō debeat
exceptio haberi personaruz . volumus z statuimus
vt quascunq̄ psonas dūmodo sint idonee cuiuscū/
q̄ natōis vel idiomatis fuerint indifferenter susci-
pere teneant̄ z ad hec faciendū per suos ordinarios
compellantur .

Et quia inhonestuz existit q̄ canonici regulares
vel monachi diuersis vestibus vestiant̄ cuz ex hoc
pueniat inuidia murmur z scandalū inter ip̄os . sta-
tuimus q̄ oēs monastica vel regulari canonica et
sub eadem professione morantes indifferenter vno
z eodē vestiario induant̄ . phibentes expresse . ne q̄s
eorum vestes aliquas alicuius coloris nisi tantū /

modo albi vel nigri seu grisei habere presumat, quibus brunetum nigrum garzatum et alium quicumque panem notabiliter delicatum interdiximus vniuersis ut vestes non habeant breuiare vel longitudine deformatas, qui vero in predictis excesserit per suos diocesanos vel superiores alios castiget salua discretionem vel distinctioe diuersorum ordinum seruata inter monachos siue canonicos et pueros.

Et quia sicut audiuius et vidimus quidam monachi et canonici regulares sicut clerici et laici seculares consueuerunt incedere in animarum suarum periculum et scandalum plurimorum precipimus ut canonici regulares sine suppellicijs vel tunicis lineis seu cappis clausis monachi vero sine cappis aut cugullis seu scapularibus extra domos suas decetero non incedant, nec etiam intra domum. Si vero contrafacere presumpserint administrationem habentes eas ipso facto amittant, et monachus siue canonicus regularis per abbatem priorem prepositum puniatur, et si negligens fuerit per episcopum supplatur.

Statuimus ut a die quatuor coronatorum usque ad diem natalis domini a sanguine et a carnibus omnes monachi cuiuscumque sint ordinis preter infirmos et debiles et delicatos cum quibus abbates discretionem preuia poterint dispensare, abstineant omnibus diebus absque dominicis ieiunantes. Poterit tamen abbas ex causa cum aliquibus ut aliquando bis comedat dispensare nec comedant ter in die nisi pueri infirmi vel qui in refectorio legent a septuagesima usque in pascha quantum ad esum carnis et esus sanguinis. Idem precipimus firmiter obseruari ne comedant extra domos suas in prochijs nisi quando procuratio ab aliquibus de-

betur eisdem. **C**anonicos regulares suaz regulam regulariter ꝑcipimus obseruare, ꝑcipimus etiā q̄ nullus canonicus regularis diebus lune ⁊ mercurij carnes ī refectorio comedat nisi festum nouē fuerit lectionū. **S**ilentiū autē in claustro refectorio ⁊ dormitorio firmiter ꝑcipimus obseruari. **H**orū debitis ⁊ statutis ī loco vbi ad minus duo monachi aut regl̄ares canonici ꝑmorant ita sc̄z q̄ nullus audeat loq̄ nisi voce adeo submissa q̄ tertius audire nō poterit vel nō possit.

Quoniā sicut audiuimus q̄dā monachi ⁊ canonici regl̄ares aliquoz monasterioꝝ ꝑsueuerūt extra septa monasterij sui tā patēter q̄ latēter tā turpiter q̄ dānabiliter per terrā sepius diuagari statuimus vt nullus excepto capellano ⁊ illis q̄bus ex necessitate administratio ꝑpetit, septa monasterij sui exire audeat nisi ꝑuus ab abbate priore vel ꝑposito, ⁊ si abbas vel prior vel ꝑpositus ꝑntes nō fuerint ab eozū vicarijs vel alijs potestatē hñtibus eis spēaliter licētia sit ꝑcessa, q̄bus abbas seu prior vel ꝑpositus vel eozū vicarij sine causa necessaria vl̄ rationabili exeundi licentiā nō concedant nec etiam obtenta licentia sine socio quispiā exire presumat. **S**i x̄o abbates priores ꝑpositi vel alij regl̄ares ꝑlati seu eozū vicarij in aliquo ꝑmissozū negligētes inuenti fuerint vel remissi per suspensionis vel maioris vindicte sententiā a diocesanis suis se no uerint puniendos.

Prohibemus ne monachi vl̄ canonici regl̄ares ecclesias ad firmam recipiāt vel conducant aut sine licētia diocesanozū episcopozū vl̄ alioꝝ ordinarioꝝ in parrochialiū ecclesiarum capellis existant

sed ad sua monasteria redeant donec redierint non celebraturi.

Siquis religiosus inuentus fuerit cum canibus aibus venatorijs cuiuscumque occupati procedunt a nobis.

De capellis monachorum

Nullus religiosus cuiuscumque ordinis continue de seruire valeat in parochialibus ecclesijs secularium ultra octo dies absque illius parochialis ecclesie ordinarii licentia specialia. Qui vero tales scienter ultra octo dies loco capellanorum ad celebrandum ad ecclesiastica sacramenta ministranda tenuerit aut sustinuerit sint ipso facto ab ordinum executione suspensi que suspensio per diocesanos episcopos imposita eis super huiusmodi excessu seu transgressione penitentia petenti ac iniuncto sibi quod in talibus ulterius non excedat valeat relaxari.

De iure patronatus

Ad extirpandam illam detestabilem corruptelam quorumdam ecclesiarum patronorum, qui rectoribus eorum defunctis spoliant domum et ecclesiarum rebus mobilibus et interdum in mobilibus in salutis proprie dispensationem et scandalum plurimorum, statuimus ut siue laicus siue clericus hoc facere presumpserit sit a iure presentandi ea vice suspensus et loci ordinarius proferat ecclesiarum ista vice utriusque scilicet presentans et presentatus excoicent et artius euitent donec cum debita satisfactione restituat sic ablata.

Detestanda quorundam patronorum seu advocatorum cupiditas intumescit metas sue potestatis excedit, quod cum aliqua ecclesiastica beneficia vacare contigerit quorum ad ipsos ius pertinet presentatus nullam idoneitatem presentandarum personarum siue ecclesiarum seu plebium

39
utilitatē attēdētes, sed imitatores quāt clericos
symonis successores quos recepta ab eis certa sū/
ma pecunie siue de ip̄a ī posterū psoluēda, aut pro/
missiōe de remittēdis sibi l̄ nō repetēdis etiā ab eis
decimis v̄ alijs ecclie iuribus, aut q̄ si eis displicē
tiā fecerint, ecclias ipsas dimittere l̄ r̄as p̄ntatōis
z institutōis sue ip̄oz manibus tradere teneant̄ aut
silibus pactōibus p̄missis, demuz eos īstituendos
ep̄o rep̄ntant. Ne igit̄ hm̄oi execrabile genus mer/
catōis ius sibi vendicet decetero cōtra canonicas
sanctōes hoc sacro approbāte scilio diffinimus q̄
p̄onus clericus l̄ laicus q̄ ex p̄uentōe l̄ pacto quo
libet p̄missoz v̄ sibi dep̄hēsus aliquē p̄ntasse coip̄o
pro illa vacatōe ius p̄ntatōis āmittat, z p̄tūc b̄nfi/
ciū hm̄oi p̄ eū ad quē ip̄ius īstitutio p̄tinet p̄ferat̄ p̄/
sentatus. Nō taliter nō solū eodē b̄nificio sit īdignus
s̄ ip̄o facto reddat̄ īabilis ad sacros ordines z ad
quis ecclīastica b̄nificia obtinēda.

De consecratione ecclesie vel altaris,

Si eccliam pollui humani sanguinis aut semis
effusione aut publice excōicatū ī ea scīenter sepeliri
p̄tingat ip̄ius ecclie cimiteriū si p̄tiguū sit eidē cen/
set eē pollutū z añq̄ p̄ ep̄m recōciliet̄ in ea nō debēt
diuina celebrari vel aliq̄s sepeliri.

De celebratione missarum

Si cui p̄nos aut suffraganeoz n̄roz aliq̄d p̄ce/
dit̄ q̄s in altari viatico diuina corā ip̄o possint offi/
cia celebrari nō in loco v̄tuoso seu aliquo picloso
v̄ īhonesto hoc fieri debere itelligimus v̄n̄ si q̄s p̄

ſbyteroz occasione ꝓceſſiōis hmōi ꝓtra ꝓmiſſa di/
uīa celebrare ꝓſūperit eoꝓo penā icurrat ſinodalē

ꝓrohibitū ꝓſtitutōibus canonicis inuenimus
vt nullus ſacerdos ꝓles miſſas debeat dicere vna
die excepta ſolēnitare natiuitatis dñi. ꝓ in caſibus
ſpecialiter reſeruatis, quia tamē ſacerdotuz auari/
cia auſu temerario vt plures oblatōes capiant i di
uerſis ecclījs ꝓſumūt dicere plures miſſas ꝓreſen/
ti ſtatuto firmiter ꝓhibemus vt nullus ſacerdos de
cetero duas miſſas vno die niſi vt ꝓmittit aude/
at celebrare, contrariū faciens ad arbitriū ſuperioris
puniat. Item abuſum illū qui i q̄buſdā ecclēſijs ſo
litus eſt obſeruari vicz qđ ꝓreſbyter cantato introi
tu ꝓ Kyrieleyſon i vno altari mox ad aliud ad idē
faciendū ſe conuertit ꝓ ſic deinceps, Et cū hoc qua
riciā ſapere videat, ꝓpterea abuſum ꝓdictū ꝓe
nitus reprobamus adiciētes qđ due vel plures miſ
ſe vbi voces mutue ſe ꝓfundunt in vna ꝓ eadez ec/
clēſia ſimul ꝓ ſemel nullomodo decantent.

ꝓrdinamus etiā ꝓ ſtatuumus vt deinceps nedū
in cathedralibus verū etiā in collegiatis ecclēſijs
oīnes hore canonicę ꝓ vicarios ipſarū ecclēſiarū
decantent vt eo amplior ad ecclēſias ꝓpuli deuo
tio excitetur qđq̄ in altari maiori cuiuſlibet ecclē
cathedralis ſi niſi canonicus eiꝓdē ecclēſie extiterit
miſſam audeat celebrare, niſi ꝓ ꝓſuetudinē in aliq̄/
bus ecclījs ꝓtrariū ſit introductū.

ꝓū doctor gentiū lumēq̄ glorioſum ecclēſie af/
ferat vnicuiq̄ noſtrū gratiā a dño datam q̄ nō con
uenit alicui maxime i ſortem dñi vocato inuacuz
recepſiſſe, ꝓpterea qđ miramur ꝓ dolemus qđ nō nul
lis noſtre ꝓuincie ep̄is abbatibus ꝓrepoſitis ac

40
alijs clericis dignitates personatus officia canoni-
catus et alia ecclesiastica beneficia curam presertim
animarum habentia obtinentibus qui et si sacris ca-
nonum institutis urgentibus ad sacros clericorum
ordines promouentur, aliqui tamen gratiam quam in colla-
tione predictorum ordinum assequuntur sacrarum scilicet mis-
sarum officia in quibus nostre redemptionis recense-
tur memoria in sue salutis ac animarum pro quibus
huiusmodi offerre tenentur sacrificia dispendium raro
vel nunquam non sine graui scandalo celebrando exe-
quuntur ac si propter alicuius terminis latetis ob-
staculum ab executione sacerdotalis officij suspensi
viderentur. Cum autem beneficium datur propter of-
ficium in quo precipue circa frequens misterium ve-
nerabilis eucharistie sacramenti deo digne et lauda-
biliter seruetur, hoc sacro approbante concilio vo-
lente hunc torporem a prelatibus et clericis huiusmodi Xga
seu baculo pastoralis animaduersionis excutere sta-
tuimus ut decetero episcopi abbates prepositi et alij ut
presertim ecclesiastica beneficia qualiacumque sint ob-
tinentes subdiaconi ad diaconatus et diaconi con-
sequenter ad presbyteratus gradus impedimentis ca-
nonicis cessantibus infra unius anni spacium ascen-
dere non postponant, dum vero in sacerdotio fuerit
constituti infra sex mensium decursus a tempore quo presbytera-
tus ordinem susceperit, hi vero qui actu facti sunt sacerdo-
tes a die publicationis presentium infra silex sex mensium termi-
num vel si eocitius fieri poterit a predictorum ordinum exe-
cutione videlicet ad peragenda veneranda missa-
rum officia, tam reuerenter quam deuote iuxta suam
apostoli seipsum prebendam preparam debeat, ac toties
de illo pane edere et de calice bibere quotiens et quam

hoc ip̄is deus ispirauerit ⁊ sue ac primorū saluti pu-
 tauerit expedire, ita tñ vt si frequētius id fieri p̄mo-
 de nō posset saltiz ī festis maioribz āni nisi foret ca-
 nonico īpedimēto p̄hibiti, q̄ suo sup̄iori v̄l de ip̄ius
 lnia p̄fessori idoneo reuelabūt deuotius sicut pote-
 rint officiare teneant. **T**rāsgressores aut̄ huius sa-
 lubris p̄stitutōis si ep̄i fuerit p̄ quolibet āno in cen-
 tū, si abbates nō exēpti ī viginti q̄qz marcis vsua-
 libus, p̄positi x̄o ⁊ alij bñficiati p̄sertiz curā aīaruz
 bñtes decimā ptē fructuū suorū bñficioz p̄o media
 pte fabrize illaz eccliaz vbi bñficiati fuerit, residuā
 x̄o p̄ executore p̄ntis n̄re p̄stitutōis loci scz ordina-
 rio v̄l cui hec sollicitudo p̄missa fuerit p̄uertēda p̄i-
 ti irrefragabili statuto decernimus puniēdos. **A**d
 cuius sollicitaz fidelēqz obseruatiā coepoz n̄roz et
 aliorū vices ip̄ozū gerentiū q̄ pro tpe fuerit p̄scias
 oneramus.

De baptismo

Baptismus cū honore ⁊ reuerētia celebret ⁊ cuz
 magna cautela maxie ī distinctōe x̄boz ⁊ platiōe, in
 q̄bus tota x̄tus sacramēti p̄sistit scz, ego te baptizo
 in noie p̄ris ⁊ filij ⁊ sp̄ū sancti amē. **I**n vulgari lai-
 cos doceant sacerdotes frequēter, qualiter cū opus
 fuerit debeāt baptizare, patrē ⁊ matrē etiaz pueri in
 sūma necessitate silr doceāt posse baptizare, dicant
 etiā laicis q̄ nomē puero n̄ ip̄onāt. **F**orma aut̄ ver-
 borū p̄dicta ab eo q̄ baptizat integre p̄tinue ordina-
 te ⁊ sine interpositōe aliqua p̄ferat. **I**nterroget aut̄
 laicus q̄ sic ip̄m baptizauit diligēter a sacerdote q̄d
 dixerit q̄d fecerit, ⁊ si eū inuenerit mō discreto ⁊ de-
 b̄ito baptizasse allato puero ad ecclesie fores sup/

pleat qđ deest, scz pabulū salis z aurū linitio cum
salina z tūc a sacerdote nomē puero i ponat exorcis
mi tñ nō dicant s; sup fontes sine īmersiōe tñ oīa fi
ant q̄ solēt fieri. Si vō dubius fuerit sub qua forma
puer baptizatus fuerit tūc sacerdos oīa faciat z im
mergēs dicat, Si tu nō es baptizatus, ego te bap
tizo in noīe p̄ris z filij z spūssancti amē. Ad eleuādū
puerū de fonte tres tñ patrini recipiant p̄nt tñ ep̄i
sup pluralitate patrinoꝝ dispensare.

De custodia eucharistie

Statuimus vt ī cūctis ecclijs eucharistia crisma
oleū sacrū aqua baptismi sub fideli custodia siue se
ris z reuerēter obseruētur ne possit ad illa temera
ria manus extēdi p̄ nephandis aliq̄bus exercēdis.
Si vō is ad quē spectat custodia ea īcaute reliq̄rit
tribus mēsibus ab officio suspēdat, z si p̄ eius incu
riā aliqđ nephandū īde p̄tulerit grauiori subiaceat
ultioni.

Relinq̄ nolumus incorrectū qđ q̄da; clerici ecclias
sic exponūt supellectilibus p̄prijis z etiā alienis vt
potius domus laice q̄ dei basilice videant, nō cō
siderātes qđ dñs ī euāgelio nō sinebat vt vas trās
ferret p̄ templū. Sunt aut̄ alij qđ nō solū ecclias di
mittūt incultas. Verū etiā vasa misterij z vestimen
ta mīstroꝝ ac pallas altaris necnō z ipsa corpalia
tā imūda relinquūt qđ interdū aliq̄bus sūt horroꝝ
qz zelus nos comedit domus dei firmis phibemus
nehmōi supellectilia ī ecclijs reponi admittān ni
si inter hostiles incursus aut incendia repētina seu
alias necessitates vrgētes ad eas opteret h̄re refugi
um, sic tñ vt necessitate cessante res in loca pristina

reporatē p̄cipimus quodq; vt altaria vasa corporalia
ac vestimēta p̄dicta mūda z nitida p̄seruent. nimis
eīn videt absurdū ī sacris sordes negligere q̄ dede/
cerēt etiā in p̄phanis z iō p̄trariū faciēs penā vni/
us marce incidat ip̄o facto.

De obseruatōe ieiuniorū

Ad hoc etiā p̄hibemus ne q̄s adultus p̄ter z di/
cretus ordiaria z statuta ieiunia vt quadragesima
le quatuor tpm z vigiliaz presumat infringere nec
bmōi necessaria ieiunia p̄textu votiui z extra ordia/
rij ieiunij cū tale dānū tali lucro deus nolit p̄pen/
sare in alia ieiunia p̄mutare.

Volētes succurrere erroribus quos exp̄tētia do/
cēte didicimus t̄pibus n̄ris in aliq̄bus diocesibus
Bnezneñ. puincie exoriri. statuimus q̄ vigilia bea/
ti mathe apli si i dies carnis p̄riuij euenerit quo ad
ieiuniū z alia ab hoibus obseruet z in aliam diē per/
quēptā nullatenus transferat.

De ecclesijs edificandis

Eccleiaz seu basilicā de nouo uullus edificet nec
antiquā trāsserat nisi p̄ ep̄m vl̄ eius p̄missariū in lo/
cū structure ponat lapis p̄marius benedictus ali/
as edificiū diruat z edificans temerarius clericus
vel laicus canonicē puniat nec ep̄i socij diocesano
ruin seu vicarij qui suffraganei cōmuniter appellā/
tur bmōi p̄mariū lapidē ponāt maxie in locis in
q̄bus ecclesie alias nō fuerūt nec edificatas conse/
crent sine diocesani licētia sp̄eali q̄ ex officio suo p̄/
uidere tenet ne ecclesia erigat sine dote cōgrua lumi/
naribus z ornamentis z absq; ecclesie notabili de/

12
trimento cū autē huiusmodi ep̄o per diocesaniū committitur
vt in diocesi sua ecclesiarū construendarū primarios
lapides ponat seu constructas consecret in tali gene
rali mādato nō prebendunt collegiate ecclesie ni
si de ip̄is sp̄alē fecerit mentionē talis vero ep̄s ni
si de sp̄ali diocesani commisiōe nō pōt ipsius subdi
tos soluere vel ligare.

Itē cū ep̄i fundāt ecclesias aut fundatis dotare vo
luerint. statuimus vt dos in ppetuā memoriā habe
atur in scriptis ⁊ sub sigillo p̄lati ⁊ p̄roni l̄ra diligē
tius p̄seruet si q̄ autē p vsibus eiusdeꝝ ecclesie decime
fuerint sub certa limitatōe terre ⁊ quātitate valoris
debeāt assignari ita vt exrescētie si q̄ foret in poster
ad mēsaꝝ ep̄i reuertant hoc autē ad ecclesias cathedra
les nolumus extendi.

Quicūq; ecclesiastica bñficia obtinēt adiuuent ad
tectā ecclesie reficiēda v̄l ecclesias emēdandas ⁊ cum
eis collectores ecclesiarū p fabricis ecclesiarū quos q̄
dē vitricos appellāt deputati q̄ sint om̄i exceptōe
de plebe maiores ⁊ idē elemosynas fidelīū incōsul
tis ecclesiarū rectoribus nō expendāt.

Ad decus ⁊ honorē ecclesiarū cathedraliū atten
dentes statuimus q̄ p̄suetudo in n̄ra puincia iā di
utius ob̄suata qua p̄tiffices duces ⁊ cap̄la ecclesiarū
cathedraliū tertiā ptes p fabrica ipsarū ecclesiarū p̄tri
buūt robur obtineant ppetue firmitatis ipsāq; hoc
approbāte sacro p̄cilio p̄firmamus. ⁊ vt eq̄litas cui
libet obseruet decernimus q̄ cap̄la ecclesiarū p̄dicta
rū ponant beneficijs ipsorum iustam ⁊ ordinatam
taxam saluo q̄ si ex iusta causa contigerit clero pro
subsidiō fabricę collectam imponi. Nulla ne alter
prealtero pregrauetur parte pro aliqua nō debeat

computari. s; ea nō obstāte nihilominus q̄libet cōtri-
buat suā partē,

Ad diuini cultus ampliatioz ad viay quoq; in-
iusticie p̄trouersie p̄clusionē qd̄q; rectores eccliarū
z alie sp̄iales p̄sone militantes dicturis se nō impli-
cēt secularibus carnalia sp̄ualibus vtilia vtiliori-
bus p̄ferēdo, volumus z ordinamus q̄ singlis an-
nis infra octauas natiuitatis xp̄i aliquo diez dicte
octaue ip̄i rectores v̄l alij curati cōiter z diuisim q̄-
libet i prochia sua cū p̄ono ecclie si p̄onus ibi fue-
rit z p̄mode ad eē poterit z cū prochianis v̄l saltim
cū aliq̄bus de senioribus prochianozū seu prochie
duos viros de statu laicali fidedignos eligāt ac de-
putent, q̄ sic deputati viri eccliaistici v̄l vitrici ecclie
noīati ea q̄ p̄ fabrica seu structura z alijs vsibus seu
necessarijs ecclie quoquo mō a xp̄ifidelib; offerāt
diligent̄ p̄seruet̄ z cū p̄silio rectoris exponāt fidelit̄
ac dispēsēt, q̄ etiā hmōi oblata cū rectorib; cuiusli-
bet ecclie describere p̄sonas offerētū t̄ps z quorum
oblatoz ne ip̄is opponi possit viurpatio tenebunt̄
z i fine ani suis successoribus sic vt p̄ferēt̄ itez electis
z rectori ecclie ac aliq̄b; d̄ seniorib; prochianis de
hmōi receptis z expositis etiā si ip̄i de p̄sensu recto-
ris z prochianoz i eodē officio remāserint singulis
annis rōnez facere sint astricti, ad quā etiā faciēdas
eos z eoz quēlibet obligamus. Et vt i p̄missis dis-
cesset suspitio z veritas appareat volumus q̄ vnus
liber seu quaternus penes rectorē ecclie z alter pe-
nes duos dictos viros eccliasticos in q̄bus libris
sive quaternis hmōi oblationū sūme ac distributio-
nes sive dispēsatioes eozūde vi p̄mittit̄ p̄scribāt ha-
beant̄ remaneāt z seruēt̄ prauitibus simonie vsu-

43
re ac cuiuslibet alterius impietatis atq; dilapidatōi/
bus cessantibus penitus ⁊ semotis, vtz si dicti vi/
ri ecclesiastici seu vitrici ecclesie singlis annis rōnez sic
vt pmissuz ē facere p̄tēserint aut frivole obmiserit
rectores ecclesie trina monitōne p se vel fidedignos
īp̄is p̄missa ordinario loci quātotius p̄mode pote/
rint sub pena sinodali eosdē denūcient animaduer/
sione debite puniendos.

De immunitate ecclesiarum

Licet laicis in ecclesias ecclesiasticas ve psonas ac
eorū bona oīs auctoritas sit ablata tā iure canonico
q̄ civili nōnulli tñ laici nitētes iuetitū īmunitates
eorū diuersis conatus infringere molliunt, nos sup
his volētes eorū ausuz reprimere auctoritate huius
sacri p̄cilij sub obtestatōe diuini iudicij ⁊ maledicti
onis eterne districtius ihibemus ne dcetero ad hu
iusmodi temerarias manus p̄sumāt extēdere q̄ vi/
delicz aliquē pfugientē ad ecclesiaz quātūcūq; male/
ficiū p̄sumperit graue iudex laicus seu quis alius
quātācūq; secularē dignitatē obtinēs seu ptātez ex
ercēs de ecclesia violēter p̄sumat extrahere īmunita/
tē ecclesie talis violādo, s; potius ad instā. rectoris
ecclesie ad quā fugit recurrat vt eidē vitā ⁊ mēbra il/
lesa p̄seruet ⁊ īp̄m pecuniaria vl̄ alia disciplina pu
niat mitiori nisi malefactor ad ecclesiaz fugiēs publi
cus latro fuerit vl̄ nocturnus depopulator agroꝝ
Aut si ī ip̄a ecclesia l̄ eius cimiterio homicidiū vl̄ mē
bri trūcatōz sub spe īmunitatis p̄petrauerit t̄les ei
cuiuslibet īmunitatis priuilegio sūt indigni. Itē vt
expiētia rez mgr̄a demōstrāte didicimus secularis
ptās ad tantū seuire nō veret qđ ep̄os ab ip̄oz sedi

bus bannit p̄scribit potēter exp̄ ellit̄ p̄sequit̄, ad ex-
tremū p̄tra dēū ⁊ sacroz canonū sanctōes ex quo se-
p̄uime ad tantā deueniūt egestatē qđ in philipen-
diū pontificalis dignitatis nō h̄nt vbi caput reclī-
nent ⁊ vitam sustentent p̄pter qđ presentis concilij
approbatōe statuimus ⁊ inuolabiliter p̄cipimus ob-
seruari vt quotiēscūq; alicui ex coep̄is puincie no-
stre supra dicta v̄l aliez illoz accidere p̄tingat, alij
om̄es cōprouinciales ep̄i in talibus p̄secutōibus
ip̄m concilij subsidijs fauoribus et auxilijs p̄seq̄
⁊ adiuuare teneant vt ad suā sedem libere reuertat̄,
Adicientes qđ donec redire neq̄erit ep̄us cōprouin-
cialis q̄cunq; ad ip̄ius req̄sitōz scđm possibilitates
in suis domibus eundē p̄curare sit astrictus.

Adādamus vt cap̄lm, quoniā vt itellerimus de
imunitate eccliaz libro sexto publice qđ sequitur
sub hac forma, statuimus ne quis ipetratores l̄raz
apostolicaz v̄l alios ad forū ecclasticū recurrētes
sup̄ causis q̄ ad idē forū de iure vel antiqua p̄suetu-
dine pertinere noscunt̄ ad desistendū vel in foro se-
culari de questionibus hmōi litigandū per eorū dē
iudiciū ecclasticoz vel ipetrantiū seu litigantium
aut volentiū litigare aut p̄p̄inquoꝝ ip̄oz seu illaz
rerum aut eccliarū suaz etiā captionē modis ve ali-
is p̄pellat seu p̄pelli faciat seu p̄curet nec per se ali-
os ve ipediat quominus corā iudicibus ecclasti-
cis delegatis seu ordinarijs querulātes de causis
que vt p̄missus est ad cognitōz p̄tinēt eorū dē possint
publice iusticiā obtinere, nec ad p̄dicta faciēda det
auxil.ū consiliū vel fauorē si quis vero contra pre-
sumpserit excōicatōi se nouerit ip̄o facto subiacere,
⁊ qua nisi tam iudici cuius cognitio fuerit ip̄edita

integraliter vel iurisditio vsurpata quas parti que turbata in profecutōe sui iuris fuerit de iniurijs dānis expensis ⁊ interesse integre fuerit satisfactū nulatenus absoluat.

Eos qui tpale dñiuz obtinētes suis subditis aliqñ interdicit ne p̄latis aut clericis seu personis ecclesiasticis q̄cōs vendant aut emant aliqd ab eis dē nec ipsis bladū molant coquāt panē aut alia obsequia exhibere necnō aquā ⁊ pascua phibent cum talia i derogatōz ecclesiastice libertatis presumāt eo ipso excōicatōis snie decernimus subiacere q̄ etiaz ad eos qui oblatōes ne libere fiāt inhbent directe vel indirecte durimus extendendū.

Insup statuimus vt caplin quāquā de censibus libro sexto ⁊ clemētina p̄senti eodē titulo ab oibus publicent ⁊ obseruent sub hac forma. si vniuersitas vel singularis p̄sona ecclias vel ecclesiasticas personas cōpulerit soluere pedagia v̄l guidagia seu thelonea vel exactiones pro rebus suis quas negociatōnis causa nō deferunt v̄l pro p̄sonis singulares sunt excōmunicati ⁊ vniuersitas interdicta nec eis pdest ptraria psuetudo ⁊ per diocesanos q̄bus hoc p̄stat tales debēt excōicati publice nūciari.

Excōicamus oīnes hereticos vtriusq̄ sexus quocūq̄ noīe cēseāi fautores receptatores ⁊ defensores eoz necnōz q̄ decetero seruari fecerint statuta edita ⁊ psuetudines introductas contra ecclie libertatez nisi ea de capitularibus suis ifra duos mēses post hmōi publicationē sententie fecerint amouerī. Itē excōicamus statuarios ⁊ scriptores statutoz iporū necnō ptātes consules rectores ⁊ cōsiliarios loorum vbi decetero hmōi statuta ⁊ consuetudines

edite fuerint v'l obfuate, necnō z illos q̄ scōz ea p̄f̄
p̄ferit iudicare v'l i publicā formā scribere iudicata.

Lū ad mīstroz ecclie sustētatoz z subuētōz ege/
nozū sint puentus z res eccliaſtice deputate p̄hibe/
mus vt nulli cū turba v'l exercitu in bonis z villis
ecclie q̄ vtiq̄ absq̄ graui dispēdio ecclesiaz z inibi
habitantū destructōe nō modica nequaq̄ fieri p̄nt
faciūt statōes. Alioq̄n principales p̄sone turbarū
vel exercituū p̄dictoz ip̄o facto monitōe p̄missa,
sentētīā maioris excōicatōis incurrūt z loca ciuita/
tes castra ville z opida q̄bus p̄sunt tādiu donec sa/
tisfecerint eccliaſtico subiaceāt interdicto.

Itē cū ad aures n̄ras frēq̄ns clamor puenerit qd̄
quidā nobiles z potētes tam laici q̄ clerici sub spe/
cie hospitalitatis bona monasterioz z eccliarū seu
eccliaſticaz p̄sonaz deuorāt z deuastant nimis fre/
quēter z cū effrenata multitudine hospitant vt lon/
gioris t̄pis victū breuis hora p̄sumat sub pena ex/
cōicatōis districte precipimus vt oīns de puincia
Benezneſi, tam clerici q̄ laici ab hmōi monasterio/
rū z eccliaz grauamibus abstineāt, q̄ vero ab hmōi
grauamibus nō abstinerit seu a p̄dictis monaste/
rijs vel ecclijs p̄tra religiosoz v'l seculariū clerico/
rū volūtātē q̄c̄q̄ extorserint vel ex vana seu simula/
ta p̄fidētia annonā seu alias res clericoz absq̄ eo/
rū mandato p̄tractare p̄sumpserit eisdē vsq̄ ad sa/
tisfactionē p̄dignā p̄missa monitōe introitus eccle/
sie deneget. **E**p̄i tamen vel alij quibus de iure vel
approbata z p̄scripta p̄suetudine p̄curatio debet
ip̄az poterint recipere seruato moderamē concilij
generalis.

Quoniā nōnunq̄ consules ciuitatū et rectores

175
nec nō et alij q̄ potestatem habere vident tot onera fre-
quenter imponunt ecclesijs vt deterioris conditionis
factū sub eis sacerdotū videat̄ quaz sub pharaone
fuerit q̄ legis diuine noticiā nō habebat. Ille q̄dem
oibz alijs seruituti subiectis sacerdotes et possessio-
nes eoz̄ i pristina libertate dimisit̄ de publico eis
alimoniā misit̄, isti vero onera sua fere vniuersa i-
ponunt ecclesijs et tot angarijs eas affligunt vt eis
q̄ Hieremias deplorat̄ p̄petere videat̄, princeps
p̄uinciaz facta ē subtributo, siue quidez fossata seu
expeditōes seu alia quelibet sibi arbitrant̄ agenda
de bonis ecclesiaz et clericoz̄ et pauperū xp̄i vsibus
deputatis volūt facere cūcta p̄pleri et iurisdictionez
etiā et auctoritatē p̄latorū ita euacuāt vt nihil pote-
statis eis in suis videant̄ hoibus remansisse. Quo-
circa sub anathematis districtōne fieri decetero ta-
lia p̄hibemus nisi ep̄s et clerus tantā necessitatē v-
tilitatē inspexerit vt absq̄ vlla coactōe ad releuā-
das p̄munes utilitates vel necessitates vbi laico-
rum nō suppetūt facultates subsidia p̄ ecclesias ex-
timent p̄ferenda. Si autē cōsules aut alij decetero
ista p̄miserint et p̄moni ti desistere noluerint taz ipsi
q̄ fautores eoz̄ excōicatōi se nouerit subiacere nec
cōioni reddāt̄ donec satisfactōz̄ fecerit̄ p̄petētē.

Aduersus p̄sules et rectores ciuitatuz̄ et alios q̄
ecclesias et viros ecclesiasticos talijs seu collectis et ex-
actionibus alijs aggrauare nitunt̄, volens imuni-
tati ecclesiastice lateraneē. conciliū p̄uidere p̄sum-
ptionē hmōi sup anathematis districtione p̄hibuit
trāgressores et fautores eoz̄ excōicatōi subiacere p̄-
cepit donec satisfactionē ipenderint p̄petentē verū
si quādo forte ep̄us simul cū clericis tantā necessi-

tatem vel vtilitatē prospererit vt absq̄ vlla coacti-
one ad releuandas vtilitates cōmunes vel necessi-
tates vbi laicorum nō suppetunt facultates subsi-
dia per ecclesias duxerunt conferenda predicti lai-
ci humiliter ⁊ deuote recipiant cū gratiarū actione
propter imprudentiā tamē quorundā romanus pon-
tifer prius cōsulatoꝝ cuius interest ꝑmunibus vti-
litaribus prouidere. quia vero nec sic quorūdā ma-
licia contra dei eccliam ꝑquieuit. addicimus vt cō-
stitutiones ⁊ sentētie que a talibus vel de ipoz mā-
dato fuerint ꝑmulgate inanes ⁊ irritē habeant nul-
lo vnquā tpe valiture. ceterū quia fraus et dōlus
alicui patrocinari nō debent nullus vario decipia-
tur errore vt intra tempus regiminis sustineat ana-
thema quasi post illud nō sit ad satisfactionē debi-
tam compellēdus. Itē ⁊ ipsuz qui satisfacere recu-
saerit. et successorem ipsius nisi satisfecerit infra
mensem manere decernimus ecclesiastica censura
conclusum donec satisfecerit cōpetenter euz succe-
dant in onere qui substituunt in horrore.

Item cum contra violatores eccliaz vel cimite-
riorū pene sint a canonibus constitute et peccatis
nostris exigentibus in hec tempa deuenerimus qđ
a magnatibus terre nec timor deo nec honor ecclie
suis impēditur. ꝑrecipimus vt talibus qui eccle-
sias vel cimiteria effractionibus seu alijs rapinis
violant eis diocesani episcopi nullo modo pereāt
sed tales excōmunicent et excōmunicatos denun-
cient ad satisfactionē condignā ⁊ precipue princi-
pis exercitum per. quē facte fuerint et si principum
ibi nullus personaliter fuerit tūc pena specialiter
ꝑmulgetur in illos qui principales i exercitu fu-

46

erint nec aliquo modo lata in eos sententia excom-
municationis relaxetur donec de damnis et iniuri-
is fuerit satisfactum. Is vero qui in ecclesia vel ci-
miterio aliquem grauer lesit vulnerauerit vel oc-
ciderit excoꝛcatōis sniam incurrat ipso facto.

Ad hec statuimus et sub pena excoꝛmunicatiōis
iam prolate prohibemus vt nullus in villis eccle-
sie seu apud homines earundez villarum ascripti-
tos vel liberos poduodos accipere presumat ni-
si in tribus casibus si vicz traditio ducis vel alicu-
ius castri subita timeatur vel si exercitus in terram
ingrediēs fuerit nunciandus, et in his scriptis casi-
bus qui ipsos poduodos acceperit prima oportu-
nitate sibi occurrente sine qualibet fraude permu-
tet et in eo loco relinquat vbi ab his quorum fuerūt
absq; difficultate possent reperiri. Qui autē preter
hoc casus in villis vel ab homibus prefatis ipsas
receperint vel casu licito acceptos detinuerint vel
alienauerint vel vsibus proprijs aliquo tempe de-
putauerint, tādū in locis in quibus diocesano ex-
pedire videbitur denunciētur excoꝛcati donec ipis
poduodis restitutis damnū qđ inde ipoz dñi passi
fuerint ex integro psolutū.

De clerici vel monachi secula

ribus negocijs se imisceant.

Alta sūt negocia secularia de quibus pauca p-
strigamus ad q̄ ptinet ois carnal occupatiō qđ qđ
iusto plus appetit hō, turpe lucrū est munera inu-
sta accipere vel etiaz dare p aliquo seculari questu
precio aliquē conducere ptentōes vel lites vel ri-
as amare i placitis seclariibus disputare excepta

defensione orphanorum aut viduarum conductores aut procuratores esse secularium rerum, turpis verbi vel facti esse ioculatorum, vel iocum secularium diligere, aleas amare, ornamentum inconueniens proposito suo querere in delicijs viuere, velle gulam et ebrietatem sequi, pondera iniusta vel mensuras habere negocium iniustum exercere nec tamen iustum negocium est contradicendum propter necessitates diuersas quod legimus sanctos apostolos negociatos fuisse et in regula beati benedicti precipitur prouideri per quorum manus negocia monasterij procurantur canes vel aues sequi ad venandum et omnibus quibuslibet causis superfluis interesse ecclesie et his filiis ministris altaris domini nec non et monachis omnino contradicimus de quibus ait apostolus, nemo militans deo implicat se negocijs secularibus.

Sed nec procuratores villarum aut iurisdictiones etiam seculares sub aliquibus principibus et secularibus viris ut iusticiarius eorum fiat clericorum quosquam exercere presumat, si quis autem aduersus hec venire temptauerit quod contra doctrinam apostoli dicentis, nemo militans deo implicat se negocijs secularibus seculariter aut ab ecclesiastico fiat misterio alienus pro eo quod officio clericali neglecto fluctibus seculi ut patribus placeat se ingerit districtius autem decernimus puniendum si religioforum quoscumque aliquid predictorum ausus fuerit attemptare.

Sequitur quartus liber de sponsalibus.

Si inter virum et mulierem legitimus consensus interuenit de presenti ita quod unus alterum mutuo consensu sibi consuetis expressis recipiat utroque dicente, ego te accipio in meam et ego te in meum, vel alia verba consensum exprimentia de presenti non liceat alteri ad alia vota

47
trāsire qđ si fecerint scđm mřimoniu imo verius ad
alterę de facto ptractu etiā si sit carnal copla subse/
cuta separi dz z primu i sua firmitate manere. veru
si inter ipos accesserit tātūmodo pmissio de futuro
mřimonio prahēdo vtroq; dicēte, ego recipiā te in
meā, z ego te in meū siue vba silia, z alter eoz añq;
carnaliter se cognoscāt aliā seu aliū per vba sibi de
spōsauerit de pñti, dato qđ prima pmissio de futuro
p interpositōz fuerit iuramēti firmata ei tñ p iudicat
despōsatio post secuta, illi vō qđ primā pmissionē p
scđm ptractū irritā fecit ē de violatōe fidei pñia in
iūgēda, Carnalis vō copla si sequat, pmissione z de
futuro eoi pō mřimoniu efficit sic qđ ei i nullo p iudi
cat qđcūq; ptractus mřimonia postmodū subsecutus
psuetu linē quoq; general' p ciliij cū ihibitio prahē/
tū piculis puidētē cēsemus districtius obseruāda z
vt cū mřimonia fuerint prahēda diebus dñicis vl'
alijs festiuis i ecclijs p psbyteros corā plebe, pu/
blice pponat termino ppetēti p finito vt infra illū qđ ve
nerit z voluerit legitimū ipedimētū apponat. Sz z
ipi psbyteri nihilominus iuestigēt vix aliqd ipedi
mētū obsistat, z si nec p oppositōz alicuius nec per
iuestigatōz iuenerint psbyteri ipi factis iterrogatōi
bus psuetis eos nō differāt coplare, si vō expositi
one cuiuscūq; vl' alias ptra copulā prahendā ap/
paruerit pbabilia p iectura p psbyteros ptractus i
terdicat publice expsse donec qđ fieri debeat super
eo p epm vl' eius officialē ad quoz hoc noticiā pfe/
rāt sint edocti, si qđ aut edicto hmoi mō pmissio du
rāte clandestina vl' iterdicta p iugia inire psūperit
in gradu pbibito etiā ignorāt, soboles de tali p iun
ctione suscepta p ius illegitima cēscat de pntum

ignorãtia nullũ subsidũ habitura cũ ipsi parentes
 taliter ꝑtrahẽdo affectatores ignorantie videãtur
 Pari modo proles illegittima cẽseat si ambo parẽ
 tes impedimentũ scientes legitimum ꝑter ecclesie in/
 terdictũ etiã in ꝑspectu ecclesie cõtrahere presum/
 pserint. sane si prochialis sacerdos hmõĩ clandesti
 nas coniunctos prohibere contẽpserit. aut quiuis
 etiam regularis qui eis presumpserit interesse. per
 trienniũ ab officio suspendat grauius puniẽdus si
 culpe qualitas postulauerit. sed ꝛ his q̄ taliter co/
 pulare ꝑsumpserint etiã nullo alio impedimẽto ob/
 stãte condigna penitẽtia per ep̄m iniũgatur. si quis
 vero ad impediendã copulã legitimã maliciose im/
 pedimentũ obiecerit canonicã nõ effugiet vltionez
 Nullus aut lapsõ dicto denunciatiõis termino ma/
 trimoniũ audiat accusans. aut ꝑtra illud testificãs
 nisi denunciatiõz hmõĩ probabiliter ignorauerit vñ
 nisi iuret q̄ post terminũ denunciatiõis illud didi/
 cerit quod opponit ꝛ qđ ad hoc ex malicia nõ ꝑo/
 cedat cognitõz No causaz matrimonialiũ plebani
 ꝛ decani. rurales sibi penitus nouerit interdictã.

De cognatione spũali

Spiritualis cognatio siue ꝑpaternitas in vigin/
 ti casibus inr̄imoniũ cõtrahenduz impedit ꝛ dirimit
 iam ꝑtractũ scz inter leuantẽ ꝛ leuatũ. ꝛ filios leuã
 tis leuatũ ꝛ cõiugem leuantis prius cognitã. Pa/
 rentes leuati ꝛ cõiugem leuantis prius cognitã. le/
 uantem ꝛ parentes leuati.

; Item inter baptizatũ ꝛ baptizantẽ. baptizatũ ꝛ fi/
 lios baptizantis. baptizatum ꝛ coniugẽ baptizan/
 tis prius cognitã. baptizatũ ꝛ parẽtes baptizati.

48
Item inter confirmatū ⁊ leuantē confirmatus ⁊ filios leuantis confirmatum ⁊ coniugem leuantis prius cognitam, parentes confirmati ⁊ vxorem leuantis prius cognitam leuantem ⁊ parentes confirmati.

Item inter confirmatum ⁊ confirmantē, confirmatum ⁊ filios confirmantis, confirmatum ⁊ coniugem confirmantis prius cognitam, confirmatus ⁊ parentes confirmati. Ne igitur occasione spiritualis cognationis ī matrimonio difficultates emergant districte precipimus vt ad predicta baptismi ⁊ confirmationis sacramēta per que tantū compatritates huiusmodi ꝓtrahūtur dumtaxat tres habeant compatres nisi per episcopum vel eius officialem super vltiori numero fuerit dispensatum

De consanguinitate et

affinitate.

Qui diuino timore postposito in animarum suarum periculum scienter infra consanguinitatis et affinitatis gradum prohibitum aut cum monialibus matrimonium contrahere non verentur, nec non religiosi ac moniales ⁊ clerici in sacris ordinibus constituti matrimonia contrahentes, excommunicationis sententiam preter alias penas iuris incidunt ipso facto.

De simonia quintus

liber.

Licet hely summus sacerdos in se bonus fuerit quia tamen nō ignorās filios suos iniuste ac cōtra legem dei agere ꝓout ad eius spectabat officiū nō

correrit, cecis i bello filijs ipe de sella corruens fra-
ctis ceruicibus expirauit. Proinde ne aliena labe
epos nre puicie ptamari ptingat, statuimus ⁊ sub
obtestatōe diuini iudicij ꝑcipimus q̄ oēs ep̄i eius-
dē nre puicie suffraganeos si opus eis fuerit tales
ꝑstituāt q̄ fame bone ac itegre opionis existāt q̄d̄q̄
ip̄i ep̄oz suffraganei a ꝑsecratōe eccliaz ⁊ altarium
ac vasoz sacroz seu bñdictōe vestimētōz ⁊ appa-
rētōz ad diuinū cultū spectātū nec directe nec in-
directe aut quolibet q̄sito doli v̄l fraudis ꝑmēto ex-
igere q̄c̄q̄ ꝑter ꝑcuratōz a iure ꝑcessaz sub intermia-
tione maledictōis eterne ꝑsumāt sed ip̄i ep̄i cosdez
suos suffraganeos certis stipēdijs fulcitos habeāt
⁊ ip̄os ꝑuideāt vt statū habeant dignitati ⁊ ordini
competētē.

Statuimus etiā q̄ ep̄i aut eoz suffraganei añ re-
cōciliatōz ecclie v̄l cimiterij ꝑ recōciliatōe eozū dē
nullū faciāt pactū nec aliq̄s exigāt solutōz ꝑter ꝑcu-
ratōz debitā expēsaz, recōciliatōe aut facta penā li-
cite poterit exigere a violatoribus eccliaz v̄l cimi-
terioz ⁊ ꝑtra ip̄os ꝑcedere ꝑcēsuras q̄ pena sic exa-
cta debebit ꝑ media pte ecclie cathedrali ꝑ fabrica
⁊ ꝑ alia media pte ecclie violate, si ep̄s ꝑcurabit ex-
pēsis rectoris ecclie v̄l alterius recōciliatōz ꝑcurā-
tis. Alioqn si ep̄s ip̄am recōciliatōz suis sūptibus
faciet ⁊ expēsis sibi debebit tota pena quā etiā recō-
ciliatōz ep̄s v̄l suus suffraganeus req̄situs tenebit
facere infra tres mēses, de pena aut exigēda a viola-
toribus arbitrio diocesani duximus relinq̄ndū.

Veritatis ē v̄bum organo dñice vocis emissum
Gratis accepistis gratis date, proinde volētes si-
moniacā heresim de finibus nre prouicie ꝑnti pro

49

uisione salutifera eminus ppellere, et abusū q̄ circa
ordinatōes clericorū suabat, statuimus q̄ ab ordi/
natis clericis accolitis subdyaconis dyaconis et p̄/
sbyteris nulla fiat exactio formatis nec p̄ examie
et intitulatōe portēt tñ ordinādi secuz cartā cū p̄ga/
meno ī quo sibi formate p̄scribant l̄z sacris canoni/
bus ne p̄ institutōibus aliqd̄ exigat̄ cautū sit, tñ no/
tarij curiaz tā n̄re q̄s coep̄orū n̄rorū et aliorū p̄latoz ī
exigēdo salario ex corruptela antiq̄tus introducta
metas rōnis excedūt, Nos igit̄ grauamīa cleri n̄re
p̄uincie p̄siderātes et depactōes ip̄ius ī iuestituris
fore illicitas quas l̄z ī toto p̄put optaremus tollere
nō possumus, easdē saltiz refrenare volētes hac sa/
cra sinodo approbāte p̄hibemus q̄ deiceps p̄ l̄ris
iuestituraz ad b̄nficiū quātecūq̄ magnitudis red/
dituū b̄nficiū existat dicti notarij curiaz vltra duos
florenos auri hungarical̄ exigere nō p̄sumāt q̄ si be/
neficiū sit mediocre l̄ exile salariū notario diminue/
tur et arbitrio ordinarij cōmittat̄ ī quo p̄sciam eius
oneramus. Si q̄s No notariorū ī p̄missa exactōe ex/
cesserit pena duplici ad req̄sitōz grauati p̄ ordinari/
um puniat̄ p̄ eundē ī vsus pauperū p̄uertēda. Ep̄s
No q̄ ad req̄sitōz grauati h̄mōi notarios in p̄missis
reformare īfra mēsez neglexerit ab īgressu ecclie tā/
diu sit suspēsus donec p̄dictā penā dupli quā suus
notarius l̄ alius suo noīe vltra taxā ip̄ositā extorser/
at ī vsus pauperū xp̄i distribuatur fidelis sup̄ quo ipsi/
us p̄sciaz oneramus. Nullus de nō petēdo b̄nfi/
cio ab ordinatore seu p̄ntatore cautōz v̄l p̄missionē
aliquā īterponat qz hoc symoniacū ē et p̄tra canoni/
cas sanctōes. Clerū qz aliq̄ sacerdotes ex simpli/
citate siue iuris ignorātia q̄dā ex auaritie vicio qd̄

fere oīm oculos excecauit, dū eularistiā oleū ifirmo
rū z baptisma puuloꝝ crisma oleū sacrū septuram
aut alia sacramēta eccliaistica suis subditis āmini/
strāt p̄ciū extorq̄nt ab ip̄is p̄ sui erroris z reatus de
fensiōe longā illius loci psuetudinē p̄tendētes nec
aduertētes q̄ diurnitas t̄pis peccatū nō diminu
it s̄z augmētāt, Mos inherētes p̄cilio thuroñ, qđ hu
iusmodi consuetudinez maxime detestatur ne p̄ hu
iusmodi aut aliq̄bus sacris p̄ferēdis aliqua decete
ro munera quātūcūq̄ modica p̄ sacerdotes l̄ p̄latos
a suis subditis tāq̄ debitū exigant sub pena trium
marcarū sinodali approbatōe huius sacri p̄ciliij di/
strictissime p̄hibemus nisi hmōi munera sponte et
charitatiue a xp̄ifidelibus offerant volumus tñ vt
laici vtriusq̄ sexus p̄ ep̄os aut officiales eoz ad cō
suetudines laudabiles pia deuotiōe fideiū itrodu
ctas seruādas per cēsura eccliaistica p̄pellant.

Ne p̄lati suas vices sub ānuo censu ex
ponant.

Quāuis p̄ sacroz canonū statuta sit salubriter p̄hi
bitū, ne p̄lati vices z iurisditōes suas sub ānuo ex/
ponāt p̄sione, Nonnulli tñ puincie n̄re ep̄i z alij p̄/
lati iurisditōz obtinētes sp̄retis sacris istitutis cu/
piditatis sue laxatis habenis officia sua z iurisditio
nis exercitiū sub ānuo p̄cio locare officialibz seu vi
carijs ip̄oz nō verēt in subuersionē iusticie z depa/
ctatōz subditoꝝ, Mos igit̄ t̄libus abusibz viā p̄clu/
dere cupiētes hac sacra approbante sinodo statui/
mus q̄ q̄cūq̄ p̄tifer aut p̄latus hmōi officia aut iu
risditōez deiceps locare p̄sūpserit ep̄s suspēsiōnē a
diuinis iferior d̄o p̄latus excōicatōis sniaz icurrat
ip̄o facto official̄ d̄o seu vicarius hmōi iurisditōez
p̄ducēs p̄o ip̄o et nouerit se sniaz excōicatōis inoda

tū a q̄b̄o sentētis si p̄us absolutōis b̄ficiū a nob̄is
 v̄l a n̄ris successorib̄o valeāt obtinere donec vterq̄
 ip̄oz tā p̄latus locās q̄ official̄ seu vicariū p̄ducēs
 iurisditōz p̄dictā sūmā pecuniāz p̄ q̄ b̄mōi locatio
 facta fuerit integralit̄ p̄soluat medietatē ī vsus pau
 per̄z scolariū circa eccliaz cathedralē degētū. Aliā
 No medietatē p̄ fabrica eiusdē ecclie dispēsandā.

De iudeis.

Itē oib̄o xp̄iāis huius puincie sub pena excoīcatōis
 districtius ihibemus, ne iudeos l̄ iudeas secū ad cui
 uandū recipiāt l̄ cū eis māducare l̄ bibere p̄sumāt,
 aut et cū ip̄is ī suis nuptijs l̄ neomenijs saltare vel
 tripudiare p̄sumāt, nec xp̄iani carnes venales seu
 alia cibaria a iudeis emant ne forte p̄ hoc iudei xp̄i
 anos quos hostes reputāt fraudulēta machinatōe
 venenēt, adiciētes vt si decetero quocūq̄ p̄tertuii
 dei a xp̄ianis graues seu nō moderatas vsuras ex
 torserint xp̄ianoz eis p̄ticipiū subtrahat donec de ī
 moderato grauamie satisfecerit p̄petēter vñ xp̄iani
 si opus fuerit p̄ cēsura ecclīasticā p̄pellāt ab eoz cō
 mercijs abstinere. Principibus at̄ iniūgimus vt p̄
 p̄ter hoc nō sint xp̄ianis infesti s̄ potius a tāto gra
 uamie iudeos studeāt cohibere.

Ut at̄ iudei a xp̄ianis valeāt euidēt̄ discerni, statui
 mus ⁊ iūiolabilis p̄cipimus obfuarī q̄ oēs ⁊ singl̄i
 iudei vtriusq̄ sexus ī terris n̄re puicie portēt vnuz
 circulum de p̄āno rubeo p̄ signo assutū siue p̄situm
 añ pectus a p̄te sinistra ī veste supiori quā cōiter ⁊ re
 gularit̄ portēt desup vestes suas alias cū extra do
 mos hitatōis sue exeūt l̄ icedūt l̄ ī publico quocūq̄
 mō apparent aut se exhibēt vel ostēdunt ⁊ b̄mōi si
 gnuz infra mensem, assumere teneantur a die publi

catōis p̄stitutōis p̄ntis q̄ si i h̄mōi signo assumēdo
īfra terminū supradictū aut etiā decetero deferēdo
p̄ut sup̄ius ē exp̄ssuz iudei p̄fati l' ip̄oz aliq̄ p̄tuma/
ces fuerit v̄l rebelles extūc xp̄ianoz oē emptōis et
venditōis p̄merciū. ⁊ q̄libet aliō p̄ticipiū sibi no/
uerint penitus īterdictū ⁊ alias ad arbitriū loci or
dinarij puniēdi. Itē cū adhuc terra polonica sit
ī corpe xp̄ianitatis noua plātatio ne forte eo facili/
us ppl̄in xp̄ianus a cohabitātiū iudeoz sup̄stitioni
bus ⁊ prauis moribus īficiat quo leuius attricius
xp̄iana religio īfidelīū cordibz ī his p̄tibus ē plāta/
ta districte p̄cipimus vt iudei ī hac puīcia B̄nez̄n.
p̄morātes inter xp̄ianos p̄mixti nō habitēt. s; ī ali
quo seq̄stri loco ciuitatis v̄l ville domos suas sibi
p̄tiguas siue p̄iūctas habeāt. ita q̄ a p̄muni habita
tōe xp̄ianoz sepe muro v̄l fossato iudeoz habitatio
sepef. P̄recipimus aut vt p̄ ep̄m diocesānū ⁊ p̄ d̄nm
tpalē tā xp̄iani q̄ iudei quoz domus intermixte sūt
vt ad venditōz seu p̄mutatōz eaz ad arbitriū bono
rū viroz cēsura qua p̄uenit p̄pellant. Interiz aut si
fac̄m altaris añ domos iudeoz deferri p̄tingat ip̄i
iudei audito sonitu primo īter domos suas se reci/
piāt ⁊ fenestras ac ostia sua claudāt. Postq̄ at hec
sepatio facta fuerit decernimus vt iudei ī vna ciui/
tate vel villa vnicā tantū habeāt synagogā.

Itē p̄cipimus vt iudei sacerdoti prochiali īfra
cuius prochie terminos māserint p̄ eo q̄ loca ī q̄bus
xp̄iani habitare deberēt occupāt iuxta quātitatē dā
ni q̄d ei ex hoc īferūt ad arbitriū diocesani loci oēs
puētus refundere p̄pellant. P̄rohibemus etiā ne
stibas ⁊ balnea xp̄ianoz frequētēt nec suos nec an/
cillas aut nutrices seu q̄cūq; mācipia die noctuz

57
in suis domibus retinere p̄sumāt, nec ad recipiēdū
theloneū seu aliud publicū officiū aliquatenus as/
sumāt. Si q̄s No iudeus cū aliqua xp̄iana fornica/
tōis viciū dephēsus fuerit p̄misisse quo ad usq̄ de/
cē marcas ad minus p̄ emēdatōe soluerit districto
carceri m̄cipet̄ et mulier xp̄iana q̄ tā dānatū coitus
pegerit p̄ ciuitatē sustigata d̄ ip̄a ciuitate sine spe re/
deundi penitus expellat̄.

De hereticis

Heretici quarūcūq̄ sectarū et credētes ip̄orū erro/
ribus necnō receptatores d̄fensores et fautores eo/
rū excōicati sūt quos vniuersi fideles xp̄i marie p/
rochiales p̄sbyteri diocesano loci l̄ inq̄sitori heriti/
ce prauitatis denūciare tenent̄ vt p̄ suis demeritis
vltōz accipiāt, et ne fidelium corda eorū doctrinis pe/
stiferis corrūpāt. Cōtra xp̄ianos q̄ ad ritū trāsie/
rūt l̄ redierūt iudeorū aut gētiliū q̄ dum erāt ifantes
aut mortis metu nō tñ absolute seu p̄cise coacti ba/
ptizati fuerit ē tāq̄ p̄tra hereticos si fuerit d̄ hoc cō/
fessi aut p̄ xp̄ianos seu iudeos p̄uicti sicut p̄tra fau/
tores receptatores et defensores hereticorū taliter ē
procedendum.

Remedia contra hereticos.

Primū remediū q̄ l̄re ordinarioz dirigant̄ ad oēs
eccliaz rectores p̄ceptiue et sub pena excōicatōnis
q̄ oēm diligētiam faciāt i inq̄redo si q̄ ibi fuerit q̄ no/
uā doctrinā suspectā denūciant clerici l̄ laici et p̄so/
ne vtriusq̄ sexus q̄ si reperi fuerit qd̄ intimēt suis or/
dinarijs l̄ archidiaconis secrete et si p̄ntare eos po/
terit victos rep̄ntet̄, et qd̄ moneāt i genere oēs et sin/
gulos suos prochianos, et si aliq̄ sciūt v̄l h̄nt suspe/
s iij

ctos de prauitate heretica eos sibi denūciēt.
Secūdū remediū q̄ ordinarij scribāt req̄rēdo prin-
cipes nobiles capitaneos necnō cōitates ciuitatū
z villaz ac earūdē cōitatū rectoribz z pcuratoribz
q̄bz i hoc p̄mittāt vices suas, vt quoscūqz clericos
v̄ laicos iuenerit hereticos l̄ suspectos aut nouas
doctrinas p̄dicātes seu suggerētes aut receptātes
z maxie defendētes etiā si p̄ rectores eccliaz nō fue-
rāt req̄siti dūmō de singularitate doctrine ip̄oz ap-
pareat vinctos trāsmittāt ep̄o l̄ eius officiali aut vi-
cař, seu alteri p̄missar, ad hec deputato.

Tertiū remediū q̄ nullus rector prochiař ecclie
suspectū p̄dicatorē l̄ p̄dicare volētē admittat aut in
adiutoriū curie sue aliquatenus recipiat.

Quartū remediū q̄ rectores prochialiū eccliaz
v̄ illi q̄ ptātē h̄nt ponēdi rectores scholaribz n̄ dent
rectorias nisi notis z cognitis z de heresi nō suspe-
ctis necqz diffamatis q̄d̄qz p̄cipiař rectori sub pena
excōicatōis q̄ ad scolas suas venientē de bohemia
vel alias v̄ndecūqz cuiuscūqz natōis fuerit i scolis
manere nō admittat nec eū recipiat receptū n̄o su-
spectū si solus poterit ep̄o l̄ officiali rep̄ntet l̄ ptāri
seculari itimet z q̄ eandē req̄rat q̄d i fauorē fidei ip̄z
vinctū adducat. Et videāt rectores eccliaz scola-
res si q̄ i scol' de hac secta p̄ferunt aut eā laudāt seu
defendūt quos dū tales eē cognouerit faciāt put su-
pius ē p̄missuz. Quintū remediū req̄rāt ep̄i dñm
regere principes z ptātes seclares vt inq̄sitores he-
retice prauitatis circa extirpatōz heres̄ foueāt adiu-
uāt z defendāt auxilijs et brachijs seclaris iuxta for-
mā iuris cōis. Sextū q̄ fiat mādatū ex pte ep̄oz
sub pena excōicatōis vt nullus q̄ ptātes h̄z tāqz pa-

52
terfamilias i aliquē de familijs pferat aliqd subsi/
diū i pecuniā l' rebus alijs qbuscūq; isectis prauita
te heretica ad stādū i bohemia vl' alias vbicūq; aut
veniētib; de eodē loco vbicūq; hic i puincia existāt

Septimū remediū q dñi ep̄i dirigāt z expediant
uisitatores lratos itegre op' onis archidiaconos
vl' alios q uisitāt totā diocesim inq̄redo de fautori/
bus receptatorib; z defensorib; prauitatis hereti/
ce Johānis hus z sp̄calit q faciāt sibi libros p̄ntari
tā prectores prochalū ecciay q̄ eoz predicatores
circa quos vidēdos diligētā habeāt an aliqua su/
specta sunt i eisdē libris infra z si iuenerit extūc eos/
dē suspectos de heresi si poterint uinctos rep̄ntent
Alioqn faciāt vt supius ē p̄missuz.

Octauū z vltimū q post q̄ suspecti de heresi ca/
pti fuerint extūc omēs libri eoz inq̄rant z arestent z
p̄ntent ep̄o l' officiali aut inq̄sitori. Et videt dñis q
ordinarij qbus hoc ex officio p̄petit sue dignitatis
si quos hereticos sciuerit dlatos l' reptos i officio
suo nō torpescāt nec vnus p̄ aliū se excusent. s; mu
tuo se iuuēt i p̄cessu vero contra tales seruetur for/
ma sexti z clementinarū ac iuris cōmunis z practi/
ca quā ipsi inquisitores heretice prauitatis seruare
consueuerunt.

De scismaticis.

Perpetuo p̄hibemus edicto q scismatici sacer/
dotes in terris nostre puincie officiare apud eccias
non sinant nec p̄mittant habere vel edificare absq;
diocesanorū in quorū diocesibus seu iurisdictionib;
cōmorantur licentia z consensu noua oratoria vel
capellas nec christianis ipsi scismatici ministrent

eccliaſtica ſacramēta. ipſiq; xp̄iani phibeāt diſtricti-
us ipſoz ſciſmaticoz audire officia l' ad ea accedere
aut ab eis ecclie aliqua recipe ſacr̄a a q̄bus oībz di-
cti ſciſmatici p cēſurā eccliaſticā arceant, quā ſi for-
te p̄tēpſerint p ſeculare brachiū a talibz p̄pescant.

Et qm̄ p̄terita picula nos circa futura faciūt cau-
tiores, volumus ⁊ ordinamus vt ſi aliq̄ p̄ſone vel
collegia a n̄ra puincia ſe ſepauerint ſciſma qd̄amō
faciēdo cū iā qd̄ā p̄ factū hm̄ōi a ſui dioceſani obe-
diētia receſſerit, p̄ſōticialia eis miſteria ⁊ eccliaſti-
ca b̄nificia ſepulture vicz ⁊ elemoſine penitus vene-
gent ⁊ ſi canonicè moniti ad vnionē l' ad obediētiaz
nō redierit extūc p̄p̄s ab ipſoz cōione diſtrictiuſ ar-
ceat. Inſup a p̄ſonis eccliaſticis ad hoſpicia nulla-
tenus colligant̄ hoc ip̄m extēdi volumus ad eos q̄
iā ſciſma ⁊ inobediētia hm̄ōi p̄miſerūt.

De apoſtatis.

Prohibemus ne apoſtate l' cuiuſuis religiōis p̄ſef-
ſores habitū ſui ord̄is mutātes, cū ex eo excōicatio-
nis ſniam diuoſcant̄ p̄traxiſſe ad ecclias regendas
vel eoz vicarias aliquatenus admittāt.

De raptoribus.

Adādamus vniuerſis plebanis ⁊ alijs clericis
cuiuſcūq; fuerit ſtatus in x̄tute ſctē obediētie ⁊ ſub
pena priuatōis officij ⁊ b̄nificij ne aliquē raptorē p̄-
ſcriptū b̄nitiū pfugū l' incēdiariū aut eoz rapinas ī
domibz recolligāt vl' p̄ſeruēt aut ip̄is extra domos
ſuas expēſas ſeu alimēta miſtrēt ſiue ip̄os l̄ras l' le-
gatōes ad quaſcūq; p̄ſonas p̄ferāt, a q̄bus plerūq;
hm̄ōi peſtiferz genus hoīm p̄ p̄minatōes de occidē

53
dis psonis l'ear bonis cremādīs pecunias extorq̄
re conant. Et i q̄busdā locis quorūdā iniqtas i
ualuerit q̄ i rebo ecclie furtū reputat, sagacitas ra/
pina pbitas ⁊ violētia fortitudo hoc sacro appro/
bāte ꝑculio cupieñ, seculariū ptātuz audaciā quātū
cū deo possumus refrenare, s̄ctimus q̄ q̄cūq̄ prin/
ceps seu capitaneus terre baro aut miles aut nobi/
lis l' official' eoz ⁊ generalif quis alia psona spūalis
vel secl'aris cuiusq̄ dignitatis status ⁊ ꝑditōis exi/
stat, decimas tributa castra villas munitōes pos/
sessiōes ⁊ bona ac alias res mobiles et se mouētes
ad ecclias ⁊ pia ac religiosa loca psonasq̄ eccl'asti/
cas spectātia ⁊ prinētia aut ēt paup'ez hoim i ipozū
bonis degētū rapuerit iuasit occupauerit aut il/
licite detinuerit exactionauerit talias seu collectas
iposuerit seu iniuste ipignorauerit aut occasiōe pi/
gnoris aliqd extorserit, v'l quouis sūpto colore gra/
uauerit, l' rapti iuadi occupari detineri ipignorari
eractōnari mādauerit ordinauerit seu ratū habue/
rit aut raptorē iuasorē occupatorē ⁊ detentorē illicitū
cū re rapta iuasa occupata detēta ꝑsuauerit seu i
defensionē suscepit, aut i bonis eisdē notoriū dānū
seu manifestā offensaz itulerit nisi ifra triū diez spa/
ciū a tpe rapine iuasiōis ⁊ occupationis ꝑpetrate ⁊
ꝑmisse oia ⁊ singula rapta iuasa ⁊ occupata seu pi/
gnorata, necnō de iurijs ⁊ dānis datis ⁊ offēsa ma/
nifesta ꝑdignā emēdāz satisfactōz ipenderit cū eoz
i hac pte ꝑplicibus excōicatōis sniaz icurrat ipo fa/
cto, Et nihilominus i illa seu illis prochia seu pro/
chijs de qua seu de q̄bus raptores seu iuasores oc/
cupatores dānū dātes seu manifestā offensaz irro/
gātes fuerit, aut i q̄bus larē seu habitatōez suā ha/

buerit seu h̄re ꝑsueuerit, ⁊ ad quã seu quas res ⁊ bona ꝑdicta sic rapta iuasaz occupata ad ꝑsuatoꝝ ip̄arũ deducta ac i ip̄is detēta fuerit quousq; ad restitutionē ⁊ satisfactōꝝ plenariã aliãq; loca q̄cũq; ad q̄ ꝑfati raptōres iuasores ⁊ occupatores detentores ⁊ minātes dānũ dātes aut offensam ꝑdictã inferētes cū eoz ꝑplicibus puenerit seu alter eoz puenerit ⁊ q̄diu i eisdē locis seu eoz altero moraz traxerit seu traxerit ip̄o facto ecclesiastico subiaceāt iterdicto. Et qm̄ excōicatus ab vno ab alijs ē vitādus, decernimus q; si ꝑdicti raptōres iuasores occupatores dānũ dātes seu offensaz iferētes cū suis ꝑplicibus de aliena seu alienis diocesib; fuerit seu alter ip̄oz fuerit ep̄s loci de q̄bus dicti raptōres ⁊ alij ꝑfati fuerint l̄ ad quos ꝑfugerint, extūc virtute ꝑstitutōis ꝑnitiz laudi cōis recepta si opus fuerit ab ep̄o loci v̄l iniuriarij passo i formatōe sūmaria teneāt hm̄oī raptōres iuasores occupatores ⁊ dānũ dātes cū eoz ꝑplicibus excōicatos ꝑ se ⁊ suos subditos publice nūciari ⁊ in prochijs ⁊ locis ꝑdictis ꝑut supius exprimit̄ interdiciũ ecclesiasticũ facere inuolabiliter obseruare.

¶ Cum ad ea que frequētius accidūt iura debeant adaptari ⁊ raptus virginũ et muliez in plerisq; ptibus frequentius attemptat̄, ꝑecipimus ⁊ mandamus firmiter obseruari quatenus i vestris sinodis subditis in virtute sancte obediētie ꝑcipiatis ne qua ecclesiastica secularis ve persona audeat a rapta virgine vel muliere requirere an ꝑsentiat in raptore vel in eũ cuius nomē aliquã constiterit cē raptam. Alioquin consensuz rapte durimus non tenere donec in pristinã parentũ ⁊ amicorum redierit

54
potestatem vel per eam stetit cominus redire potu-
it, contrariū faciens si clericus fuerit ab officio et be-
neficio ad arbitrium sui superioris suspendatur et
alias puniatur iuxta canonicas sanctiones, si lai-
cus similiter ad arbitrium iudicis castigetur.

Statuimus quod ad bona decedentium episcopo-
rum seu episcopatuū et aliorum inferiorum prelado-
rum secularium seu religiosorum monachorum vel
aliarum ecclesiarum vacantium nullus laicus quā-
tecumque et cuiuscumque altioris excellentie conditio-
nis vel status manus suas extendi faciat vel pmit-
tat bona huiusmodi anteferendo aut etiā occupan-
do occupatōe iurispatronatus vel alio quocūque p-
textu quod si quis laicorum contra pstitutionē huiusmodi veni-
re presumpserit ingressus ecclesie et perceptōes seu par-
ticipatōes sacramentorum ac etiā ablatas sibi nouerit
interdictos saluis alijs penis pdictis et alijs psti-
tutiōibus nostris expressis, saluis etiā iuribus cō-
muniibus tām nouis quā antiquis.

De usuris.

Usurarioꝝ prauitatē quā plerūque mercatorū famas
inquinant dū sub mercatoris velamine diuersis ad-
iuentis fraudibus plus secū pstrahentes dānicāt
quā illi quod nullo quesito colore directe mutuam ad
usuras detegere cupientes. Et ne etiā iuris ignorā-
tiā simulatā circa hoc possint p̄tendere et suos erro-
res decetero friuolis rōibus excusare declaramus
et decernimus, quod cū usura tām p̄mittat in mutuo mu-
tuū aut tām his rebus consistat que determinantur
numero pondere vel mensura nō solū quod rem huius-
modi pacto vel principaliter ea spe mutuat ut aliq̄d

emolimentū tpale vltra sortem recipiat quātūcūq;
sit puum. sed etiā si fructus seu prouētus rei pigno
rate i sortē nō pputat ad pignus mutuās vsurari/
us ē cēsendus. s; z ille q̄ mercē quātūq; q̄ vēditōis
tpe cōi estimatōe minus valet z quā tūc vēditurus
erat carius vēdiderit solutōz p̄cij differēs ea vice z
q̄ statī soluit p̄ciū cuiuscūq; rei empte p̄ miori q̄ tūc
valeat lucri cā eiusdē rei traditōi dilata ad termi/
nū i quo p̄stat ip̄az rē plus valere vsurarij sūt cēsen/
di z q̄ tales p̄bari p̄nt ad noticiā diocesanoy l̄ eoy
officialiū pferant vt p̄ eos ad restitutōz vsuray ipsi
vl̄ eoy heredes districtōe canonica p̄pellāt. L̄ ofes
sorez at̄li foro aie t̄les ad restitutōez inducāt effica/
citer si suay aīay dānatōz cupiunt euitare. Sane si
q̄s i illuz errorē iciderit l̄ptinacis affirmare p̄sumat
exercere vsuras nō eē peccatus ille velut hereticus
p̄dēnet. Precipimus at̄ plebanis locoy ac illis q̄
h̄nt officiū p̄dicādi q̄ saltiz bis in anno vicz prima
d̄nica aduētus z quadragesime statutū p̄ns fidei/
bus exponāt vulgarit ac eos salutarib; iducāt mo
nitis vt abstineāt a crimibus z fraudib; vsuray z i
notescāt oibus z eis i remediū pctōz suoy iniūgāt
vt ip̄i i n̄ro seu suffraganeoy n̄roy p̄sistorijs vsuras
aliquo de p̄dictis modis solutas repetāt l̄ si nō sol
uerint s; soluere pmiserit a p̄misso se subtrahāt pre
sentis p̄stitutōis suffragio se defensuri.

Quāquā voraginē vsuray que anias deuorat z
facultates exhaurit vtriusq; testamēti pagina p̄dē/
net z demū p̄stitutōes sanctor; patrum in lateran̄.
lugdunēn̄. z vuienēn̄. concilijs prodite sub diui/
ne maledictionis intermipatione ac diuersis cra/
geratis penis prohibeant z interdican̄. Nonnulli

tñ tā spūales q̄ seclares nre puincie inuetitū labo/
 rātes .suaz aiaz ī detrimētuz alijs licitis negocijs
 p̄termiſſis illicite exercēt vsuras. Mos quoq̄ atten/
 dētes q̄ malicijs hoīm nō ē aliquatenus īdolgen/
 dū hoc sacro approbāte ꝑcilio ꝑhibemus ne dece/
 tero q̄sq̄ cuiusq̄ status gradus ꝑditōis ꝑeminen/
 tie existat ꝑsumat exercere vsuras. q̄ si q̄ t̄les mani/
 festi vsurarij reꝑti fuerit. statuimus ꝑ mādamus vt
 ꝑtra illos ꝑ ordinarios loci ꝑꝑochialiū eccliaruz
 rectores iuxta viz ꝑ formā dictoz lateran̄. lugduñ. ꝑ
 vviennē. statuti cōcilioꝝ ꝑcedat mō q̄ seq̄t vicꝝ q̄
 ab eisdē manifestis vsurarijs nullus oīno oblatio/
 nes recipiat nec ad ꝑmunionē admittat altaris nec
 si ī ꝑctō hm oī decesserit recipiat ad eccliaſticā seꝑl/
 turā. Qui at ꝑtra ꝑmissa fecerit ea q̄ accepit restitu/
 ere ꝑpellat ꝑ donec scđm nrm aut sui diocesani ar/
 bitriū satisfecerit ab officij sui maneat executiōe su/
 spēsus. Tales aut q̄ respicere nō curauerint a ꝑctō
 tā diu excōicati publice nūciant donec ad gremium
 sc̄tē m̄ris ecclie reuertāt ꝑost restitutōz eozū q̄ male
 extorserint ꝑ vsurariā ꝑrauitatē si ad restitutōz oīm
 eoz sufficiāt facultatis ꝑ si ī totū soluēdo nō fuerint
 ꝑuis restituta ea ad quā sufficiūt ꝑortionē de red/
 dēdo residuo fortuito tpe sufficiētē cautōz adhibe/
 ant eis ꝑ eoz heredibꝝ si extāt a q̄bus extorserit vsu/
 ras. si nō extāt ꝑaupibus ꝑ ꝑijs vsibus iuxta or/
 dinatōz archidyaconi ꝑlebani sui vꝑ ꝑfessoris ido/
 nei si sūmā duoz florenoz hūgaricaliū nō excedat
 Si nō excedit diocesanoꝝ satisfactōe idonea ꝑ cau/
 tiōe de toto vꝑ residuo vt ꝑmittit ꝑstita ab eisdē dio/
 cesanis archidyaconis ꝑ ꝑfessoribꝝ ꝑ ꝑlebanis īꝑo/
 rū absolutōis bñficiū ꝑsequāt. Et hoc idē in rebus

vagis vel male ablatiſ acqſitiſ decernimus obſ
uādū q̄ ſi uſurarij p̄ſcripti ſpe final̄ p̄nie ⁊ abſoluti
oniſ extreme clauſe ecclie ſane p̄tēpſerit et temere
ſuſtinuerit anathema, ſeq̄ i extremiſ abſolui petie
rit n̄ priuſ ē eiſ abſolutio ip̄edēda niſi priuſ ſub p̄
prio iuramēto cūcta male extorta reſtituāt dūmō t̄m̄
i boniſ mobilibz ⁊ imobilibz hēant q̄ reſtituere uale
ant vniuerſa l̄ ſaltiz reſūdāt iquātū eoz ſe extēdūt fa
ctiſ ⁊ de reliquo refundēdo ⁊ ſatiſficiēdo loci or
dinario l̄ eiſ vicario aut ſaltiz rectori prochie ſue
ſanitate p̄cepta ⁊ copia rez nacta dederit fideiuſſo
res idoneoſ q̄ ſi fideiuſſoreſ t̄leſ n̄ extiterit ⁊ i eiſ
appareāt x̄e p̄nie ſigna recepta ſub forma p̄ſcripta
pprio eozūdē egrotoz iuramēto admittāt ad p̄nie
⁊ eulchariſtie ſacrā. Sz i penā tam diuturni p̄tēptuſ
clauū ecclie ad terrorē alioz negeſ eiſ extrema vn
ctio ⁊ eccliaſtica ſep̄ltura niſi forte ſuadēte cā legit
tima hoc nobiſ l̄ n̄riſ p̄rouincialibz ep̄iſ ex grā cō
tingerit i dulgēti ad ea q̄ ēt vltima p̄ſequēda n̄ ſuffi
ciāt ppriū iuramētū ⁊ p̄nie ſigna ſi heredeſ male ac
qſita reſtituere m̄ime ſint pati ſz forſan ſibi p̄tradi
cūt l̄ p̄ pentibz filij nolūt p̄miſſaſ exhibere cautio
neſ, l̄ ſi vxoz p̄ marito l̄ marituſ p̄ vxore ſilia facere
detractauerit, Adiciēteſ q̄ ſi uſurarij maniſteſi per
mēſez vnū temere i excōicatōe pdurauerit tūc vxo
ribz ⁊ filiſ ac eoz familiaribz ⁊ mācipiciſ diuina
ſacrā ⁊ eulchariſtia ſubtrahāt baptiſmate puuloz et
p̄nia moriētū t̄m̄ exceptiſ, ſi q̄ſ at religioſuſ vl̄ ſe
culariſ clericuſ exēptuſ l̄ n̄ exēptuſ maniſteſi uſu
rarij ſciēter corpꝰ i ecclia vel cimiterio aliter q̄ ſu
pra ſcriptū ē auſu temerario ſepelire p̄ſūpſerit ipſū
decernimus ſicut i vuenneſi, ꝑcilio decretū ē ipſo

facto sniaz excōicatōis icurrisse a qua nō prius ab soluat nisi a diocesano cui pmissa fuerit iniuria irrogata satisfactō exhibuerit ppetētē verū qz q manifesti vsurarij cēseri debeāt apud nōnullos i dubiuz reuocat. Nos pnti sinodali pstitutōe illos manifestos vsurarios declaramus q publice z pbabiliter exercēt vsuras bancos publicos tenētes rōne mutui dandi ad vsuras aut q decem marcas mutuāt z vndecim rōe vsure percipiūt vel si fructus seu proventus rei pugnorate i sortē nō pputāt z de hoc corā ecclesiastico iudice pucti vel pfessi fuerit seu euidētia facti eoz tanta fuerit q nulla tergiuersatione eozuz prauitas celari possit vel aliquatenus occultari.

Preterea illos declaramus vsurarios eē manifestos qui publice exercēt vsuras bancos publicos tenētes rōne mutui dandi ad vsuras aut q corā iudice ecclesiastico de iure pucti fuerint vel confessi quibz per iuratos villarum pro vsurarijs sunt publice pclamati qui singul diebz ofūcis excōicēt solenniter nomiātiz cum eis qui soluunt vsuras nec accusant eos post solutionem factam eisdem infra mensem ab vsurarijs autem manifestis iuxta lateranē. conciliū nullus omīno oblationes recipiat nec ad cōmunionē admittant altaris nec si in hoc peccato decesserint recipiant ad ecclesiasticā sepulraz. qui aut contra premissa fecerit ea que acciperit restituere pPELLATUR donec scōm nostrū aut episcopi diocesani arbitriū satisfecerit ab officij sui maneat executione suspensus. Tales aut q resipiscere nō curauerint a peccato tādū excōmunicati publice nuncient donec ad gremiuz sancte matris ecclesie

reuertant post restitutōz q̄ male extorserūt p̄ vsura/
riā prauitatē, si ad restitutōz oīm eoz suffecerit fa/
cultates v̄l si i totū soluēdo nō fuerit prius restitu/
ta ea ad quā sufficiāt portōz s̄ reddēdo residuo for/
tuito tpe sufficiētē cautōz adhibeāt eis l̄ eoz heredi/
bus si extāt. a q̄bus extorserit vsuras. Si Nō nō ex/
tant paupibus aut pijs vsibus iuxta ordinatōz ar/
chidyaconi l̄ p̄fessoris idonei si sūma duoz floreno/
rū hungaricaliū nō excedit. Si Nō excedit diocesa/
noz idonea p̄stita cautōe a p̄dictis absolutōis b̄nfi/
ciū p̄sequatur. Et hoc idē in male ablatis decerni/
mus obseruandum.

De sortilegijs.

Excōicamus ⁊ anathematizamus oēs sortilegos
q̄ p̄ iuocatōz demonū l̄ res sacras sortilegia exercēt
firmis, prohibētes ne ab aliquo quā a suo ep̄o nisi for/
te i mortis articlo absoluant. Leteri Nō sortilegi p̄
p̄sbyteros p̄prios p̄nia p̄digna iposita absoluāt et
hāc excōicatōis sniam bis i āno in prima scz d̄nica
aduētus ⁊ quadragesime p̄ sacerdotes in eoz eccle/
sijs ⁊ caplis p̄cipimus publicari.

De clerico excōicato ministrāte

Lū scriptū sit i lege d̄ni q̄ q̄cūq; nō obtpasset sa/
cerdotibus extra castra positus lapidabat̄ a pp̄lo
aut gladio ceruice subiecta expirabat p̄tēptū ⁊ i pri/
mitiua ecclesia inobediē. eiecti de ecclesia rabido ore
demonū trahēbāt. Ad̄ti ei sacerdotes cēsura eccle/
sie p̄tēntes excōicati l̄ suspēsi a p̄latis suis exigē/
tibus cl̄pis eoz imemores qd̄ ep̄is ⁊ p̄latis clauū
celoz sit, collata p̄tās attēptare sibi iterdicta mini/

57
Merita nō verēt p̄tra quos volumus rigore ecclesiasticū
exercere. statuimus igit̄ q̄ clerici q̄ excoīcati suspēsi aut
in officio suo mīstrāt vt prius t̄les sine spe restitutōis
ab officijs ⁊ b̄nificijs deponāt ⁊ ifames ac detestabiles
sint ⁊ decetero ad b̄nificia ecclesiastica nullatenus admit
tant nisi p̄ p̄nīaz approbatā ⁊ p̄uersatōz laudabilē se/
dis apostolice gratiā meruerint obtinere.

De priuilegijs et priuilegijs ^{legionuz ex} cessibus

Preterea statuimus ne religiosi cuiuscūq̄ ordīs vt
religiōis existāt priuilegiati fines suoz excedāt priuilegi
legionz. cū priuilegiū mereat amittere q̄ p̄cessa sibi ab
utit̄ pt̄ate. Si q̄ etiā religiosoz p̄ donatōz ⁊ aliū legitti
mū titulū iurap̄ronatus aliquoz b̄nificioz ecclesiastico
rū acq̄sierint t̄lia b̄nificia p̄pria temeritate suis vsibz n̄
vsurpēt. s̄z ip̄is vacātibus ad ea sacerdotes idoneos
p̄nēt. Alioq̄n elapso tpe a iure statuto loci ordinari/
us put eccleie expediat p̄uidū īstituatur incuratū. si qual
etiā eccias prochiales infra quaz limites grangias et
monasteria habuerit terras agros prata ⁊ vineas aut
alia bona de q̄bus iure decimā soluere tenēt i decima
tione defraudauerit oēs ip̄is ad hoc op̄ez ⁊ op̄az i pre
missis dātes ⁊ ip̄oz seruitijs intendētes decernimus
ip̄so facto excoīcatōis sentētiā incurrisse.

De iuinrijs ⁊ clericoz p̄cussoribz

Et q̄ de p̄latis ⁊ canonicis ⁊ ceteris clericis p̄uitia/
toribus ⁊ p̄cussoribus p̄ p̄decessoz n̄roz p̄cilia seu sta
tuta nulla certa forma ⁊ pena p̄ter eā q̄ iure cōi p̄phen
ditur iuenit̄ exp̄ssa. Hos attēdeñ. q̄ plus timeri solet
q̄ sp̄ealif iniūgif q̄ q̄ generalr ip̄at̄ approbatōn. to
tius p̄cilij necessario duximus statuēdū vt p̄latus ⁊ ca
b

nonicus q̄ sue eccie p̄latū l̄ canonicū i caplo x̄bis pro
 brosis seu p̄tumeliōs affecerit manifeste p̄ quartā p̄tez
 āni a p̄sortio sui capli z p̄ceptōe distributionū quotti
 dianoz q̄ alijs accrescūt ip̄o facto sit exclusus. Ad cu
 ius q̄dē statuti z pene executōz caplm̄ infra q̄ndeciz di
 es sub pena suspēsiōis ab ingressu eccie teneat. Si q̄s
 aut̄ p̄latoz canonicoz in p̄dictas p̄sonas ēt citra san
 guinis effusionē manus iniecerit temere violētās pe
 nas p̄ p̄dictas dupl̄r puniat p̄ vulnere x̄o hm̄ōi p̄so
 nis l̄ aliquo p̄dictoz illato ēt si nulla mēbri mutilatō
 ex tali vulnere fuerit subsecuta sine oī remissiōe p̄ p̄di
 ctas penas quadrupl̄r puniat, insup̄ i vtroq̄ casu iu
 rta sui diocesani arbitriū lesō satisfaciāt p̄petent̄ añq̄
 restitutōz p̄dictoz assequat. Sed si p̄ temerariā mēbri
 mutilatōz excesserit b̄nificio ecciastico q̄d i eadē ecclia
 obtinet sit priuādus saluis tñ alijs penis i sacris ca
 nonibz p̄tra temerarios violētaz manuū i clericos i
 iectores exp̄ssis saluis ēt alijs iuribz q̄ viz repellere vi

De penis. p̄mittūt.

Crescēte quottidie malicia puerloz z ideteriora se
 culo d̄clināte cogimur ex p̄teritis casibz futuris picu
 lis obuiare vestigijs iuris cōis iherētes sanctōe p̄sti
 tuimus sinodali vt si vnq̄ rex p̄nceps l̄ quis alius
 cuiuscūq̄ status p̄ditōis l̄ eminētie existat archiep̄m l̄
 ep̄m p̄prouincialē iniuriose l̄ temere pcusserit aut ce
 perit seu b̄anuerit l̄ hoc mandauerit fieri aut facta ab
 alijs rata habuerit vl̄ socius fuerit faciētis aut p̄siliū
 dederit i his l̄ fauorē seu sciēter defēsauerit vltra penā
 snie excōicatōis quā i ip̄o facto icurrūt statiz i tota p̄
 uincia cessent diuina officia ip̄o facto nec exhibeāt i ip̄a
 aliqua ecciastica sacramēta p̄ter baptisima puuloz et

58

pnias morietiu ecciasticis septura spēalit interdīcta,
q̄ si h̄o q̄d absit occidāt bona ipius mobilia z imobi-
lia eccie iure ppetuo applicēt q̄ si minor platus eccie
cathedral' aut canonicus ī tota dioc. Si h̄o collegia/
tel' pūetualis eccie captus v̄l occisus fuerit ī toto ar-
chidyaconatu ī quo scelus patratū ē, si h̄o plebanus
aut p̄sbyter seu q̄libet ī sacris ordibus siue secl'aris v̄l
reglaris fuerit ī dcanatu rurali l' archip̄sbyterali sede
Si h̄o alius clericus ī minoribz p̄stitutus locus ille
z prochia loci illius ecciastico subiaceāt īterdicto, de
atroci h̄o vulnere relinq̄t arbitrio ordinarij quo ad ī-
terdictū ponēdū, z īterdictū p̄nti p̄stitutiōe platus ab
om̄ibus firmiter obseruet. Nec a quoq̄ nisi ab ipsa si-
nodo vel a metropolitano suffraganeis req̄sitis p̄ ma-
iori prelato scz archiepo vel epo cōprouinciali, p̄ mi-
nori vero vel clerico diocesano cōgrua satisfactōe p̄-
missa per diocesanū suū relaxet. Et ne malefactores
huiusmodi propter similia pericula fraudulēter pro-
curent z obtineāt se absolui, statuimus vt nō nisi ī eui-
denti articulo mortis satisfactōe p̄missa p̄grua ab-
solutōis beneficiū valeāt obtinere vel saltiz cautōe p̄-
stita idonea de satisfaciēdo īfra mēsez, alias ī eandem
sniaz incidāt ip̄o facto, statuimus ēt vt tales malefa-
ctores oibus inotescāt vt eo amplius p̄fundāt q̄ tpe
llis īterdicti ppl's sono p̄cusso tabule oibus diebz dñi-
cis z festiuis ad ecciaz puocei, ibi festa z ieiunia p̄plo
indicēt z exhortatōe facta z cā īterdicti exposita ma-
lefactores huiusmodi ter pulsatis campanis z cande-
lis extinctis excōicati publice nuncient. Et vt p̄plus
ad p̄ueniēdū illic amplius inuitei conuenientibus
illic z excōicatis vitantibus, xl. dies indulgentiaruz
concedantur.

Terum si clericus vagabundus in furto vel in alio
recenti maleficio deprehendatur et habeatur de fuga
suspectus ex hac nostra generali licentia quam presbiteribus
impartimur secularis potestas sub testimonio trium cleri-
corum si pro modo haberi poterit vel alio fidedigno malefacto-
rum homini poterit captiuare ac eum quam primum ecclesiastico
iudici presentare iuxta tradites sacrorum canonum puniendum

De penitentijs et remissionibus

Voceant marie anni quadragesimam sacerdotes ut omnes
vtriusque sexus christianus. Postquam ad annos discretiois per-
uenit omnia sua fideliter confiteatur peccata saltem semel in anno pro-
prio sacerdoti. iniunctaque sibi penitentiam studeat per viribus
adimplere. Si quis autem iusta causa alieno sacerdoti volue-
rit confiteri sua peccata penitentiam prius postulet et obtineat a pro-
prio sacerdote cum alienus eum non possit aliter absolueret
ligare. sacerdos autem sit cautus et discretus ut more pe-
riti medici supinsundat vinum et oleum vulneribus saucia-
ti diligenter inquirens et peccatoris circumstantias et peccati. Laue-
at autem omnino ne verbo aut facto signo aut aliquo modo
pdat aliquatenus peccatores. Si autem prudentiori consilio in-
diguerit id absque ulla expressione persone caute requirat. quam
quod peccatum in iudicio penitentiae sibi detectum presumpserit reuelare
non solum a sacerdotali officio decernimus deponendum ve-
rumentiam ad agendum penitentiam in artum monasterium detrudendum.

Consulimus et monemus ut sacerdotes passim et indi-
stincte missas non iniungant confitentibus sed cupiditatis no-
tam fugientes in hac parte fructus qui ex tali iniunctione solent sa-
cerdotibus peruenire precipiant pauperibus erogare. Ad audi-
endam quoque confessionem eminentem sibi locum eligant sacerdo-
tes ut possint comiter videri. et non in locis obscuris abdi-
tis absconsis in qua quaedam confessione habeant sacerdotes

vultū humilē, z oculos ī terrā fixos ne īdiscrete z frequētius faciē inspiciāt p̄fiteātur z marie mulieris s̄z patientē audiāt q̄cqd dixerit ī spū lenitatis, z ei p̄posse suo z plurib; modis suadeāt vt p̄fiteat ītegre, vñ si alit̄ dicat p̄fessio nō valebit. In p̄fessioē caueāt sibi sacerdotes ne inq̄rāt noīa p̄sonarū cū q̄bus peccauerūt penitētes s̄z circūstātiās tm̄ q̄ p̄nt aggrauare peccatū.

Quā exp̄ientia certa didicimus p̄ fornicatōe v̄l etiā peccatis maximis fere nullā v̄l minimā penitētiā penitētibus iniūgi a sacerdotibus ignorātib; seu neglētib; canonica īstituta. Precipimus igit̄ q̄ sacerdotes studeāt inq̄rere diligētē z p̄ctā v̄sitata, z circūstātiās v̄sitatas p̄ctōz maxime gulae luxurie z cupiditatis quibus genus humanū frequētius corrūpit̄ defedat̄. Statutū ē in concilio generali z districte iniunctū medicis corporū cum eis ad infirmos vocari p̄tingit, vt ip̄os aī oīa moneāt z inducant, q̄ prius medicos aduocent aīaz vt postq̄ infirmo fuerit de spūali salute p̄uisum ad corporalis medicine remediū salubrius p̄cedat̄. Et eoz aūt cū aīa sit multū p̄ciosior corpe sub interminatōe anathematis p̄hibemus ne quis medicorū pro corporali salute aliqd̄ egroto suadeat q̄d in periculū vergat animaz.

Et quia plerūq; infirmus sua confiteri peccata p̄pter m̄ltorū p̄sentiā erubescit id a sacerdotibus districte suademus obseruari vt prius familiariter et secrete audiant confessionē ip̄ius si mortis piculū nō obsistat z postea ei conferant cum deuotōe eulzaristiam salutarem.

Licet fratrib; p̄dicatoribus z minoribus sit a iure p̄missum vt ex eis p̄sone sufficientes idonee vite p̄bate discrete modeste atq; perite p̄ eoz certos superi-

ores electe et p̄fite diocesanis locorū in eorū ciuitatibus et dioc. de ip̄orū petenda licentia gratia vel beneplacito confessiones sibi confiteri volentiū audire valeant et imponere penitentias salutare ac absolutio nis beneficiū impedere possint, quia tamē sumus certius informati quōd idem religiosi contēpta eiusdem iuris forma indifferenter om̄s dūmodo sint presbyteri etiā nō presentati ep̄scopo audiunt confessiones singulorum in damnatū suorum et sibi p̄fiteentiū periculum animarū, ne per errorē huiusmodi anime subditorum nostrorū periclitent̄ decetero hoc sacro approbante cōcilio om̄ibus rectoribus parochialibus nostrarum diocesis et prouincie firmiter inhibemus, ne parochianos suos permittāt dictis fratribus confiteri nisi illis dūtaxat qui per patentes l̄ras diocesanī ep̄scopi pro ipsis p̄fessionibus audiēdis nominatiz fuerint deputati, quasquidē litteras de cācellaria nostra et suffraganeorū nostrorū gratis et sine solutione pecunie aliqua ipsi fratres habent recipere, et eas rectoribus ecclesiarū debent presentare qui rectores ad requisitionē ipsorū fratrum teneāt in suis eccl̄is eas publicare, Uerūtāmē si ep̄s fratribus ipsis vt premititur electis et presentatis sine causa recusauerit audiendi confessiones licentiā exhibere, extunc fratres ip̄i ex speciali concessiōe apostolica id faciendi habeāt liberā facultatē, in nullo tamē casu circa absolutiones maiorē auctoritatē habeant quā parochiales presbyteri, nisi ep̄s vel superior qui potest ip̄is vberiorē gratiam specialiter duxerit concedendā, nec etiā possunt dicti fratres seu quilibet alij religiosi clericis v̄ laicis sine speciali licentia parochialis presbyteri ministrare alia sacramenta, et qui contrariū fecerint excoīcati/

onis sententiã incidãt ip̄o facto.

In ecclesijs quoq̄ parochialibus dicti fratres n̄ possunt nisi de ip̄oz rector̄ beneplacito ⁊ assensu predicare verbum dei. Qū autē fratres ip̄i festiuis dieb̄ in domibus suis in mane predicatōes faciunt nō eas intantū p̄trahant qđ plebs ad predicatōnē ⁊ summã missã sue parochie cui tunc interesse tenentur negligant horã debitã veniendi nec prochianos in suis sermonibus detineant nisi cū forte domoz festiuitates īdicant nec girando p̄ ecclesias ⁊ eoz ambitus populum aqua benedicta aspergant aut ciner̄ vel frondiū palmarūq̄ benedictōibus se occupent. cū talia in parochialibus ecclesijs de iure ⁊ de antiqua p̄suetudine peragantur, nō impediãt etiã dicti fratres per suas p̄dicatōes statōes ⁊ p̄cessionēs solēnes quas obseruat ecclesia generalis.

Quia frēq̄nter ī penitētijis iniūgendis quidã casus emergūt q̄ p̄pter ignorãtiã sacerdotū expediri nō p̄nt ⁊ q̄ absolutōz ⁊ dispēsatōz ep̄alē req̄runt, iō salubriter durimus statuendū qđ qlibet ep̄s eo qđ p̄pter occupationes mltiplices eius copia qñq̄ haberi nō p̄t, vnū ad minus penitētariū penes se habeat honestū p̄uidum ⁊ discretū, ⁊ nihilominus aliū vel alios instituat in ecclesia sua cathedrali vt saltim ad ip̄oz alteruz recursus in hmōi casibus habeat qđ etiã in illis casib̄ in q̄bus ep̄i dispensandi pariter ⁊ absoluendi obtinēt facultatē ip̄oz auctoritate dispensent ⁊ absoluant, archidiaconi quoq̄ archip̄sbyteri ⁊ plebani suis subditis p̄sbyteris ī p̄niali iudicio districte iniungant vt in casibus memorati siue occulti siue manifesti existant criminis recursum habeant ad penitētarios supradictos oportunū ab eis p̄siliū querentes.

In furto vsura rapina z fraude ante omnia inuigat penitentibus vt si possunt ablata restituant alias nulla eis valeat satisfactio ad salutē cū nō dimittat peccatū nisi ablatū restituat;

Statuimus q̄ sacerdotes in p̄fessione z in satisfactiōibus iniungendis maiora maioribus reseruantes mittant ad ep̄os penitētes p̄ ipsos ep̄os absolūdos om̄es blasphemos oīpotentis dei z beate marie z sanctorū homicidas facto ope casu consilio vel auxilio filioꝝ oppressores iniectores manuū in p̄ntes siue in clericos vel quoscūq̄ religiosos sacrilegos z ecclesiā z cimiterioꝝ effractoꝝ z violatoꝝ simoniacos scismaticos z hereticos apostatas sacrilegos diuinatoꝝ z qui ad eos accedūt vt p̄missus est z qui sacramentis aliqua maleficia p̄miserūt vel auxiliū aut occasionē vel causam p̄stiterunt l̄rarū sigilloꝝ mōneste seu mensurā falsarios periuros solēnes incestuosos cum p̄sanguinea vel affini vel cū alia que votum emisit, z detestabile peccatū contra naturā p̄mutētes cum brutis vel cū monialibus rem h̄ntes adulteros maleficos q̄ maleficia inter p̄iuges faciūt vel p̄curāt ne coire possent vel sterilitatē mulierū vel abortum q̄ bis se baptizare vel p̄firmare permiserūt, z qui interfuerunt scienter qui sine p̄reua tonsura aliquē ordinē sacrū vel per saltū susceperūt, qui p̄tra iusticiā vel cōscientiā consiliū siue auxiliū in aliquo p̄stiterūt vnde mors hoīm mēbroꝝ l̄mutilatio est secuta, l̄ q̄ in h̄mōi scienter occasionē cōsiliū siue causam dederūt, q̄ l̄ras dictant scribunt legunt vel ad hoc aliq̄d āminiculū p̄stiterint vt aliq̄s iniuste mutuetur, z clericos q̄ suspēsi v̄l excōicati sūt p̄moti aut diuīa celebrauerūt, sacerdotesq̄ seu ministros quozū negligētia aliquid inbo-

nestum circa sacramentū altaris quocūq; mō euenit i
hmōi peccatis ⁊ sīlibus detentos mittant sacerdotes
ad epōs absoluēdos, nec eos absoluāt p̄terq̄ in mor
tis articulo absq; loci ordinarij licētia speciali decla
rātes q̄ illi quibus duxerimus taliū absolutōz p̄mit
tendā potestātē illā alijs personis nō habeāt p̄mittē
di. In dubio aut̄ p̄sulāt ep̄m vel eius vicesgerētē vel
alios sapientes quoz p̄silio penitentē absoluant vel
transmittāt ad aliū absoluendū, q̄busq; dē om̄ibus su
p̄scriptis p̄terq̄ illis q̄ p̄ violentiā manuū iniecti
onē in p̄sonas ecclesiasticas in canonē late sentētie inci
derunt, quos ep̄i absoluere nō p̄nt. Et sīlīter irregula
ribus exceptis q̄ excoīcati diuina celebrauerūt, quozū
dispēsatio ad solū summū spectat p̄tificē p̄ nos ⁊ ali
os epōs de absolutōis b̄nificio p̄t p̄uideri.

¶ Meriq; ep̄i per indiscretā ⁊ supfluā indulgentiarū
cōcessionē clauēs ecclie p̄temptibiles reddūt ⁊ p̄nias
⁊ satisfactionē eneruāt, nō aduertētes quō romanus
pontifex qui plenitudinē obtinet p̄tātis in hoc t̄m mo
deramē p̄suevit obseruare qui in capella sua p̄sonalī
celebrans vel p̄dicans interessentibus p̄tritis ⁊ con
fessis ad maximū septē annos idulgētie ⁊ carenas to
tidē largit̄. Ille igit̄ p̄ temeritatē hmōi simplicitati fide
liū decetero illudat̄ vt sc̄dm iurisdpositōz p̄munis,
cū dedicat̄ basilica nō extendant̄ indulgētie vltra an
num siue ab vno solo siue a pluribus ep̄is dedicef, in
anniuersario x̄o dedicatōis tpe quadraginta dies de
mūctis penitētis indulta remissio nō excedat, ⁊ simi
liter quando ex alijs rōnabilibus causis p̄ l̄ras suas
ep̄s huiusmodi remissiones suis subditis voluerit in
dulgere quadraginta diez ⁊ nō amplius numero sit
contentus, nec remittentiū indulgētias subditi p̄cipi

ant alieni nisi hoc vt ipsi vti possint eis proprii iudices specialiter duxerunt indulgendū, huic autē statuto necessario duximus annectendū q̄ nullus clericus secularis vel religiosus exemptus vel nō exemptus in ecclesia sua seu monasterio indulgentias preterq̄ per diocesani patentes litteras fuerint approbate p̄nunciare ⁊ concedere presumat. Itaq̄ frequenter in diuersis ecclesijs siue locis multorū annoꝝ ⁊ carenarū indulgentie sub nomibus summoꝝ pontificū ⁊ etiaꝝ episcopoz ignotoꝝ concedūtur que propter nimij excessum de falsitate vehementer sunt suspecte, ⁊ propter hoc huiusmodi indulgentiarū littere per diocesanum examinari ⁊ approbari debent, cuius interest ne ip̄ias subditi ex spe quā ad huiusmodi mēdosas ⁊ falsas indulgentias obtinent ab agenda condigna penitentia retrahantur nili episcopus ex aliqua causa rationabili aliud duxerit faciendū.

Sed episcopus suo subdito concesserit vt sibi possit idoneū eligere p̄fessores, ille quē is elegerit in casibus qui eidem episcopo specialiter reseruantur nullam habet penitus potestātē, nisi hoc in p̄fessione specialiter exprimat cum in generali p̄fessione illa nō veniant que nō esset quiuis verisimiliter in specie concessurus. Nulla quoq̄ potest consuetudine introduci q̄ aliquis preter sui superioris licentia confessores sibi eligere valeat specialē qui eum posset soluere vel ligare.

Quum scdm̄ statuta canonica vltimo deputandis supplicio negari si petant nō debet penitentie sacramētū abusum damnabilē in quibusdā partibus contra hoc introductū aboleri oīnino volentes instituari os oīnes ⁊ domos tempales vt ab huiusmodi desi-

stant abusu. Hortamur in dño z obsecramus per vi/
scera miscõie ihesu xp̃i locoꝝ nihilominus ordinari/
is iniungẽtes vt eos ad hoc cū primū p̃mode poterit
diligenter monere, z si necesse fuerit ecclesiastica cen/
sura p̃pellere nõ obmittant.

De sententia excõicationis

Statuimus z p̃ntis concilij auctoritate inuiolabi
liter p̃cipimus obfuarì q̃ inferendis sententijs p̃ iudi/
ces ius cõe teneat, z p̃sertiz caplin. sacro, d̃ snia excõì
catõis. Si ep̃s aliquẽ excõicat ex certa causa denũ
ciet vicinis ep̃is p̃ suas patentes l̃ras vt excõmunica
tum faciant denunciari, z tũc sine difficultate aliqua
vicini ep̃i excõicatum facient publice nunciari, z i di/
ocesibus suis artius euitari. Si vero ep̃i in hoc fuerit
negligentes vel excõmunicatis cõmunicauerit tam/
diu cathedralium ecclesiarum canonici sibi non com
municent quãdiu huic salubri statuto presumpserint
obuiare

Statuẽdũ diximus q̃ nullus excõmunicatũ a do
mino papa aut a quocunq̃ ordinariã aut delegatã iu
risdictionẽ habente absoluere debeat nisi forte in mor
tis periculo p̃stitutũ quia tũc excõicatus huiusmodi
etiã a simplici sacerdotez iuxta formã ecclie potest ab
solui. Forma aut ecclie hec est, q̃ excõicatus p̃ cõtu/
macia prestito iuramẽto q̃ ecclie z illius qui euz ex
cõmunicauit parebit mandatis z q̃ expensas taxan/
das restituet potest in tali casu absolui. Si vero pro
offensa vel re iudicata excommunicatus fuerit tunc
prestito iuramento, vt supra et ante omnia debet rei
iudicate parere, et iudicis seu boni viri arbitrio sa/
tisfacere de offensa, quod si ille vel illi pro quo vel

pro quibus hmoi snia lata fuit aut cui seu qbus est satisfactio exhibenda forsitan absq infirmi piculo inueniri aut haberi no possint. Nihilominus sacerdotis et bonorum arbitrio pareat sicut potest et ipozu arbitrio pecuniã p satisfactione illius nomie quem offendit i ede sacra vel penes honestos viros deponat, q si parere l satisfacere forte n possit pignora predicto mo p satisfactione deponat q si facere hoc no possit fideiussores idoneos ponat q si forte hoz nihil facere possit precipiat sibi absoluens sub debito prestiti iuramenti q infra menses postq fuerit restitutus sanitati, presentiam sui excõicatoris adibit, et pro causis pro quibus excõicatus fuerat siue extitit ecclesie et iudicis reuerenter parebit mandatis. Si vero aliquis quem ex causis predictis excõicatũ no seruata in suis casibus forma prefata absoluere presumpserit ad damna et interesse excõicatori et aduersario vel eius heredibus teneatur, et alias nihilominus per diocesaniũ vel alium prelatum seu superiorẽ suũ acriter arguendus.

Quia quozudã peruersozu clauis ecclesie contemnentiu itantũ excreuit temeritas vt per eozu obstinãtam maliciã ecclesie videat auctoritas vilipendi. Lũ excõicatoris sniam i se pro manifestis et notorijs causis rõnabiliter prolatã i suaz aniaz piculũ et plurimozu scandalũ animo sustinet pertinaci, no attẽdetes q tãto grauiora sũt pctã quãto diutius ifelicẽ animã detinet alligatã, ppter qd huic morbo necessarias quãtũ possumus volẽtes adhibere medelã, statuimus vt qcũq excõicatoris sniaz ex iusta cã mo p dicto in se latã ifra spaciũ sex mēsiũ a die plate i eũ snie pputãdũ aĩo sustinuerit indurato ad arbitrium excõicatoris p hmoi ptnacia puniat, si x̄o in ea infra spaciũ vnus

63
anni obstinatōe dānabili p̄sūpserit p̄durare, anno elapso dñs ipsius tp̄alis siue sup̄mus siue hereditarius bona ip̄ius mobilia ⁊ imobilia teneatur p̄fiscare ea in vius p̄prios p̄uertēdo q̄ si dñs ip̄e in his exequēdis negligēs iuentus fuerit aut remissus ad id exequēdū p̄ loci diocesani cēsura ecclesiastica p̄pellat.

Itē in quibusdā locis vt accepimus intātū excreuit temeritas ⁊ p̄sūptio laicorū q̄ si aliquā auctoritate ordinaria seu delegata ī terrā villā aut castrū interdictum generale ponat idē laici officiū sacerdotū imo qđ tūc t̄pis sacerdotibus est p̄hibitū vsurpare conātes vt ecclesiasticā p̄ hoc magis cēsura elidant apud loca talis interdicta sepelire p̄sumūt ī cimiterio corpa defunctorū lz aut p̄tra p̄sūptores hmōi iure p̄muni sit p̄uisum qz tñ p̄ illos p̄tra quos interdictū ponit añq̄ satisfaciunt frequēter ī pactū deducit vt ex humatōis pena ab ordiario seu delegato añ oīa simpliciter remittat, ne forte hmōi delinq̄ntiū temeritas hac occasione ip̄unita remaneat ⁊ p̄ hoc ceteris def audacia filia p̄sumēdi sacri approbatōe p̄cilij huius, statuimus ⁊ mādamus vt quocūq̄ in antea itra cimiteriū loci interdicti aliqd corpus seu corpa defunctorū sciēter sepelire p̄sumpserint excōicatōis sniam incurrāt ip̄o facto a qua nō nisi p̄ solū metropolitanū vel diocesanū aut cui sup̄ hoc suas p̄miserint auctoritates absoluant, metropolitanus v̄o l̄ eius dyocesanus aut eorū ī hac pte vicarius nequaq̄ ad ip̄endēdū talibus bñficiū absolutōis p̄cedat nisi prius sepultis taliter corpibus exhumatis ⁊ locis recōciliatis ⁊ ecclie ac p̄sonis quibus ex hoc iniuria dinoscit irrogata satisfactū fuerit p̄petēter, ⁊ statim cū in ecclis p̄ochialibz vel ī alijs put iura p̄mittunt denūciati fuerint noiati mox ab oibus tā exemptis q̄

nō exemptis debēt euitari nec extūc aliq̄s qui hoc sci/ re teneſ credat se p̄ ignorantia excusari cum talis de/ nunciatio publica neq̄ possit neq̄ debeat singuloruz auribus incultari.

De verborum significatione.

Intelligētia verborū ex causis dicēdi assumēda est verba intentōi deseruiant, ea tñ que sunt i voce earū 3 que in ania passionū note fiunt, in oīni s̄mone ad cō/ munē verbi intelligentiā recurrēdū est.

De regulis iuris.

Sanctorū patrū regulis 7 statutis qlibet xpianus regatur in vita verbis 7 factis vt sciat 7 faciat qd̄ ac/ ceptum est deo, 7c. Acta sunt hec in choro ecclesie collegiate in Kalis Bnezneñ, dioc. anno a natiuita/ te dñi Millesimoquadringentesimo vicesimo, Indit/ tione, xiiij. Pōtificatus sanctissimi in xpo patris 7 dñi nr̄i dñi Martini supnapuidētia pape q̄nti, anno ter/ tio die mercurij vicesima q̄nta mēsis septēbris, hora tertiaz, vel quasi p̄ntibus reuerēdis in xpo patribus dñis Alberto craconieñ, Jacobo plocēñ, 7 Andrea poznanieñ, ep̄is necnō venerabilibus et egregijs vi/ ris dñis Lemēte abbate monasterij de mogbilna or/ dinis sancti Bñdicti Stephano paletz, Kalisieñ, Ni/ colao peyser sandomirieñ, sacre theologie p̄fessoribz Nicolao de Wilzj archidyaconis Petro vuolurami scolastico vuladislao d̄ opporou Bnezñ, 7 Stamslao de scarbuniria Cracouieñ, eccliaz canonicis decreto rū doctoribz, ml̄tisq̄ alijs prelatis tā religioſ q̄ secta/ ribus tūc in sancta puinciali sinodo in spūs sancto le/ gittime congregatis.

Et ego Johānes Alberti de rvyetlathou clericus
 Bnezneñ, dioc. publicus impiali auctoritate notari
 us qz dictoz statutoz lectōi correctōi moderatōi eo/
 rūqz approbationi penarū z sententiaz promulgatio
 ni alijsqz oibus z singulis pmissis dū sic vt premissis
 corā prefato reuerēdissimo in xpo patre dño Nicolao
 sancte Bnezneñ, ecclesie archiepo ac sancta puinciali
 Bnezneñ, sinodo z p ipm dñm archiep̄m, primatē age
 rentur z fierent vna cū pnoiatibz testibus pñs interfui
 eaqz oia z singula sic fieri vidi z audiui, iō me alijs ar
 duis occupato negocijs p aliū fidelē notariū scribi fe
 ci de mādato quoqz ipius dñi archiepi z primatis fa
 cta diligētī auscultatōe exinde pñs publicū instrumē
 tū p̄feci z in hanc publicā formā redegi z me huic sub
 scripsi, signo quoqz z noie meis solitis z p̄suetis vna
 cū appensione sigilli ipius requisitus consignavi in fi
 dem z testimoniū omniū premissorum.

XV, 3